

**THE LOST BANICA GOSPEL FOLIA  
FROM LUKE AND JOHN:  
EQUIVALENT PASSAGES FROM THE CURZON GOSPEL WITH  
COMPARATIVE ANNOTATIONS**

**Cynthia Vakareliyska**

The Curzon Gospel (British Library, Add Ms. 39,628) is a West Bulgarian tetraevangelion originally brought to England by Robert Curzon from Mt. Athos in 1837. Although its last few folios, which may have included a colophon, are now lost, the Curzon Gospel can be dated reasonably to approximately 1354, the first year listed in the appended Easter/Sexagesima calendar, which is in the hand of the primary scribe.

An important feature of the Curzon Gospel is its unusually close relationship to the Banica Gospel, an undated tetraevangelion also from West Bulgaria (NBKM No. 847; typeset edition Dogramadžieva & Rajkov 1981). Striking parallel lexical and textual anomalies which do not appear in other related manuscripts, including the parallel omissions of standard text in John 19:29 and 19:35-36 presented here, indicate that the two manuscripts share a common antigraph for Mark, Luke and John (for further examples, see Vakareliyska 1993). Thus the Curzon Gospel can be used as a reasonably reliable source of information on the missing text from the eight folios that are now lost from Luke and John in the Banica Gospel.<sup>1</sup> This study provides a transcription of the equivalent Curzon Gospel text and liturgical rubrics for those passages that are missing from the Banica Gospel's books of Luke and John (Luke 16:14-17:2, 17:24-18:9, 21:7-22:12, John 10:41-11:25, 11:47-12:10, 16:30-17:17, 19:7-27), together with annotations comparing the Curzon version with the text and rubrics from six other contemporaneous and earlier South Slavic tetraevangelia.

The preservation of Luke 16:14-17:2 in the Curzon Gospel version is particularly fortunate, because this portion of the text is missing not only

<sup>1</sup> See, for example, Kossek's explanation for the omission of the Banica Gospel from a lexical study of Church Slavonic translations because its text is missing John 11:1-24 (Kossek 1988:102). An additional seven folios are missing from the Banica Gospel's version of Matthew, which is from a different redaction.

from the Banica Gospel, but also from the earlier Dobrejšo Gospel, a West Bulgarian tetraevangelion generally considered to date from the thirteenth century, which shares a common textological tradition with the Banica and Curzon Gospels (NBKM No. 17, typeset edition Conev 1906; see Vakareliyska 1993). The Curzon version of the missing excerpt of John 11:40-12:20 is also of particular interest for showing the precise point in the text at which a major change occurs in the two manuscripts from Western to Eastern, or so-called "Preslav", lexicon (see Lunt 1984:68 on this shift in the Banica Gospel).

As first noted by Conev (1923:4), among the folios now lost from the Banica Gospel is the one containing John 11:1-24, the text which is transcribed in Momčilov's study of the manuscript (1865:43-46). The annotations to the Curzon Gospel version of this excerpt, which is reproduced here as part of the larger textual segment John 10:47-12:18, include comparisons with the original Banica version as it is preserved in Momčilov's transcription.

As the features of the Curzon Gospel are described in Cleminson 1988 and Vakareliyska 1993, discussion of the manuscript here will be limited to a few explanatory comments on its orthography and palaeographic features. The manuscript appears to have been copied by a single scribe, with the exception of eight lines (Matthew 23:6, f. 31r) which are written in a more elegant hand (see Vakareliyska 1993:8). The primary hand is characterized by squarish letters, and includes a distinctive  $\text{v}$ , which forms a c-shape at the juncture with the stem (see, for example, Džurova 1981, plate 151), rightward-slanting  $\text{a}$  and  $\text{ia}$ , and  $\text{u}$  with rightward-sloping descender. Also reminiscent of a more archaic palaeographic style is the absence of any diacritical stress or breathing marks and the use of high periods as the sole form of punctuation. Portions of the manuscript, however, have been subject to extensive modifications, corrections and liturgical additions by at least five later hands: the most consistent of these are "Editor A", a careless and considerably later hand, and "Editor B", a more elegant hand which appears to have preceded Editor A. Editor A has added accentuation markings and corrections to the first eight folios of Matthew and to approximately the first two-thirds of the text of John. The corrections include the alteration of some periods to commas and semicolons, and occasional insertion of an apostrophe to mark an omitted jer. (There appears to be only one instance in the

Isolated fragments of words on f. 113v, and the first eleven lines of text on ff. 114v and 115, are faded from water damage and have been retraced in ink of the same shade as the original. Despite the matching ink shade, the retracings appear not to be in the original hand, and are probably Editor B's. The retracing of *мѣсть* as *мѣсть* on f. 115r, l. 1 might appear at first to suggest the possibility that the retracings were done by Editor A, since the use of a *paerok* to mark a dropped jer is characteristic of A's emendations in Matthew and John. However, the close match in ink shade indicates that the retracer probably is not A; moreover, the retraced portions do not contain the orthographic corrections and stress and breathing marks that are characteristic of A's emendations elsewhere.

The most consistent later spelling correction by A is the changing of the letter **ѡ** to **ѡ** in instances where the latter is expected in canonical OCS texts. The Curzon primary scribe uses a single-*jer*, single-*jus* orthographic system (**ѡ**, **ѡ**), with sporadic use of the ambiguous *jus* letter **ѡ** to represent either an etymological front or back jotted nasal vowel (e.g., **вѡселениѡ**, Lu 21:26; **глаголюѡ**, Jo 19:24; see also Vakareliyska 1993:10). The Curzon manuscript is characterized by **ѡ-ѡ-ѡ** confusion, which often results in apparent case or gender ambiguity: e.g., **вѡра имѡтъ** (Lu 16:11, apparent Fem Nom Sg **ѡ** for Fem Acc Sg **ѡ** (OCS **ѡ**)); **пропаѡсть велиѡ** for **пропаѡсть велиѡ** (Lu 16:26, apparent Fem Acc Sg **ѡ** (OCS **ѡ**) for Fem Nom Sg **ѡ**); **срѡца вашѡ** (Lu 16:15, apparent Fem Gen Sg **ѡ** for Neut Gen Sg **ѡ**); **до коѡнцѡ** (Lu 18:5, apparent Fem Gen Sg **ѡ** for Masc Gen Sg **ѡ**); see also **женѡи сѡ** for Masc Nom Pl present participle **женѡи сѡ** (Lu 16:18), **бѡдетѡ** for OCS **бѡдете** (Lu 17: 35), **вѡкамѡ** for OCS **владѡкамѡ** (Lu 21:12), **сѡдаѡщаѡ** for OCS **сѡдаѡщаѡ** (Lu 21:35), **оѡмрѡти** for infinitive **оѡмрѡти** (Jo 11:51), **оѡнѡстѡтъ** for 3PPl present tense **оѡнѡстѡтъ** (Jo 11:55), and **оѡрѡтъ** for 3PSg aorist **оѡратѡ** (Jo 11:19). The letter **и** is often substituted for **ѡ** (OCS **ѡ**) and vice versa, e.g., **били** for OCS **бѡи** (Lu 16:12), **власи** for Instr Pl OCS **власѡи** (Jo 11:2), **видѡте** for OCS **видѡте** (Lu 21:29); and **оѡ** is often substituted for **ѡ** after a

consonant: *въ|зѡуѡитѣ* for OCS *възѡлаубитѣ* (Lu 16:13), *блѡудѣте сѡ* for *блѡудѣте сѡ* (Lu 21:8).

The manuscript is also characterized by contracted imperfect and long-form adjective endings: e.g., *дрѡугаго* for uncontracted *дрѡугаго* or assimilated *дрѡугаго* (Lu 16:13). Word-initial *и* is sometimes omitted from names: e.g., *въ юда, скарѡ|ѡтѣ* (both Lu 22:3, for OCS *иудѡ, искарѡтѣ*); *юдѡиѣ* (Jo 10:31, for *иудѡиѣ*); this sometimes occurs immediately after a word-final *и*, as in *ни же* (Lu 16:26, for *ни иже*). A parallel idiosyncrasy is the omission of the conjunction *и*, which frequently occurs immediately before a word-initial *и* (*и посла ісѣ петра Ѧ иѡѡ*, Lu 22:8), or immediately after a word-final *и*: *и въсѣкъ живѡи Ѧ въроуѡи въ мнѣ · не оумреть в вѣкы* (Jo 11:26), but also appears in other environments: *мосѡ | Ѧ пррѣкы* (Lu 16:29); *видѣти Ѧ не ѡзрите* (Lu 17:22); *въскрѣ|шениѣ Ѧ живѡтъ* (Jo 11:24). Both the masculine singular accusative pronoun *и* and other object pronouns that appear in the Banica and Dobrejŝo versions are also occasionally omitted in the Curzon version: *Въпросиша же Ѧ* for *Въпросиша же и* (Lu 21:7); *а иже погѡуѡитѣ Ѧ живѡ|тѣ ѡ* (Lu 17:33: omission of Fem Acc Sg pronoun *ѡ* (OCS *ѡ*)); *Привѡдоша къ немѡу | кнѡжницѡ и фариѡсѡи · женѡ въ | прѣлѡбѡдѣѡни ѡтѡ и поставѡша Ѧ | прѣди и глахѡ къ ісѡу* (Jo 8:3: omission of Fem Acc pronoun *ѡ* (OCS *ѡ*) after a word-final *ѡ*).

Although the Curzon/Banica Gospel version shows a strong lectionary influence (see Vakareliyska 1993), because of space considerations the corpus of manuscripts used here for comparative purposes has been limited to five other tetraevangelia: the related earlier Western Bulgarian Dobrejŝo Gospel ("Dbŝ", generally dated to the thirteenth century), the Macedonian Dobromir Gospel ("Dmr"), which partially reflects the Dobrejŝo-Banica-Curzon tradition (facsimile edition Altbauer 1973, typeset edition Velčeva 1975; generally dated to the twelfth century), and the contemporaneous East Bulgarian Tsar Ivan Alexander Gospel ("Iv", British Library Add Ms. 39,627, bearing the date 1356).<sup>2</sup> Comparisons are also made with the Codex Marianus ("M", typeset edition Jagić 1883), and the Codex Zographensis ("Z", typeset edition Jagić 1879, supplemented by Moszyński 1961).<sup>3</sup> The

<sup>2</sup> Živkova 1980 and Dimitrova 1994 contain legible facsimiles only of illuminated pages of the Tsar Ivan Alexander Gospel.

<sup>3</sup> A more extensive corpus of lectionary and tetraevangelion texts is used in a

annotations include a comparison of liturgical rubrics, in order to demonstrate the striking similarity between the Curzon and Banica rubrics, which reflect a different textual tradition from that which is found in the actual Gospel text portion of the two manuscripts.

The transcriptions of lexical and textual variants from the Banica, Dobrejšo, Dobromir, and Tsar Ivan Alexander gospels are taken from the original manuscripts; significant discrepancies between the transcriptions from the Dobrejšo Gospel and their equivalents in Conev's 1906 printed edition are shown in the annotations. Unless otherwise indicated, all information concerning the various hands contributing to the Dobromir Gospel is from Velčeva 1975. The annotations do not include comparison of liturgical rubrics, except for instances where the Curzon and Banica rubrics differ. Unless otherwise indicated in the annotations, all liturgical rubrics which appear in the transcription of the Curzon passages are identical in content, and identically located, in the Banica Gospel.

In the transcriptions that follow, efforts have been made to begin and end the Curzon Gospel excerpts at logical points in the narrative preceding and following the Banica lacuna by at least several verses, so that the extent of similarity between the two versions of the Gospel text and liturgical rubrics can be observed. Where feasible, the beginning and end of a passage correspond with the beginning and end of lections. Where the portion of the lection that is shared with the Banica Gospel is lengthy, however, the transcription commences several sentences before the omission in the Banica Gospel and ends several sentences beyond the resumption of the Banica version. The two portions of the transcribed Curzon text which are missing from the Banica version are marked by tall brackets: [ ]. The portion missing from the Dobrejšo Gospel (Luke 16:14-16:31) is marked by tall parentheses: ( ). The annotations to portions of the transcribed Curzon text which appear also in the Banica Gospel include observations of significant discrepancies between the two manuscripts.

The transcriptions consist of the text written by the original Curzon scribe. Emendations by Editor A in John are indicated in outline type (A), with the exception of accentuation and breath marks, which appear in the text in regular typeface, since these do not appear anywhere in the original hand,

critical study of the entire Curzon Gospel, currently in preparation (Vakareliyska, forthcoming).

and retouchings of original **а** to **ѧ**, which are indicated by underlining (а). With one apparent exception, on f. 112r, no emendations by Editor B appear in the portions of the manuscript transcribed here; B's retracing of water-damaged text is indicated by dotted underlining (ѧ).

Letters written in red ink in the Curzon text are marked in boldface in the transcription; liturgical rubrics are surrounded by curly braces: {**ѧѧ**}. Omissions of text in the Curzon version are marked by three dots within angle brackets, with the omitted text provided in the annotations: <...>. Erased letters are also surrounded by angle brackets: <а>. Where the identification of a letter is uncertain, it is followed by a question mark: <а?а>. Illegible erased letters are indicated by blank lines, one per letter, in angle brackets: < \_ \_ >. Where an erased letter has been emended by Editor A, the emendation is also shown within the angle brackets: <а > а>. Emendations in the original hand are noted in the annotations rather than in the text. The letter **Ⓞ** represents an ornamental capital **О** containing two vertical stripes. Indentations of lines and other purely mechanical details of the manuscript which do not affect the spelling of words have not been reproduced.

Sources cited in the annotations which differ from the Cur variant are separated from the latter by a bracket, while any sources containing a variant similar or identical to the Cur variant are listed within the bracket: e.g., зане [BanDbš] ZMDmrIv ѡко. Where two or more cited sources in the annotations share a lexical form, the orthographic variant used in the notes is that of the source listed first: e.g., BanDbšZMDmrIv неправедный. Where possible, variations among the sources are presented in descending order of similarity from Cur. A variant which appears in parentheses is from the source that immediately precedes it: ZDmr(авраамъ)Iv ꙗко же ѡбраамъ. The abbreviation "om." represents "omit(s)" or "omission".

Orthographic differences, including confusion of back and front jers, оу/ю and и/ы (e.g., бити for быти; съблѡудити for съблѡудити), ѡ-ѧ-а/ѧ (see discussion above), the dropping or lowering of jers (e.g., дни for дьни; день for дьнь), the distribution of adjective forms (e.g., дрѡуга, -аего, -ааго, -аго) and contracted vs. full imperfect suffixes (e.g., прохѡждаха vs. прохѡждааха) are not treated as discrepancies except in instances where they may indicate a significant phonetic or dialectal variation, or where they depart from the usual practice of the Curzon scribe. The presence or absence of epenthetic -l- (e.g., земаѧ vs. земаѧа) and the distribution of the

orthographic variants **нѣ** vs. **нѧ** (Ban **нѧ**) for the OCS conjunction **нѣ** have been noted, however, as the distribution of these forms may correspond to specific portions of the manuscript (see also Lunt's observation that the Banica Gospel appears to have epenthetic -l- "fairly frequently", 1984:65). In transcriptions from the Ivan Alexander Gospel, which uses two palaeographic gradations of broad o's in addition to a regular letter **о** (see Vakareliyska, forthcoming), both broad o's have been reproduced here by a single character **о**.

#### Acknowledgements

I am greatly indebted to Professor Horace G. Lunt and Professor David J. Birnbaum for many invaluable comments and suggestions on earlier versions of this monograph, and to Susie Baker for copyediting assistance. Of course, I bear full responsibility for all errors of content and judgment. I am also grateful to Mr. Julian Conway, Superintendent of Manuscripts, Mr. A. E. Parker, Senior Conservation Officer for Western Manuscripts, and the staff of the Manuscript Department of the British Library for their assistance and co-operation in this endeavor. Finally, I would like to express my appreciation to the staffs of the manuscripts divisions of the SS. Cyril and Methodius National Library in Sofia and the Russian National Library in St. Petersburg, for their assistance in connection with examination of the Banica, Dobrejšo, and Dobromir gospels. The research for this publication was supported by a 1994 NEH Summer Stipend, a grant from the American Philosophical Society (1994), IREX Short-Term Advanced Research Fellowships (1995 St. Petersburg, 1992 Sofia), and a Georgetown University Junior Faculty Research Fellowship (fall 1992).

## Luke 16:10 - 18:14

This excerpt provides in transcription the Curzon version of two Banica lacunae, Luke 16:14-17:2 and 17:24-18:9. The transcription also includes the Curzon version of the intervening text (Luke 17:2-17:23); comparison of this portion of the Curzon text with the Banica variants in the annotations provides a representative example of the extent of similarity between the Curzon and Banica versions of Luke. Since the text from Luke 16:14 to Luke 16:31 is also missing from the Dobrejšo Gospel, the Curzon Gospel is the only one of these three manuscripts which preserves this text in its entirety, and thus it can be used as a source of information on the general features of the shared Dobrejšo/Banica antigraph. That portion of the excerpt that is missing from the Banica Gospel is marked with large square brackets; the portion missing from the Dobrejšo Gospel (Lu 16:14-31) is indicated by large parentheses. There is a large hole in the parchment from lines 13-18 on ff. 114r and 114v, around which the original scribe has written the text.

f. 111v

	15	( . . . ) {кѡ чѣ сѣѧ дї ѡ лѡу рѣ гѣ . }
	16	<sup>10</sup> Вѣрни въ малѣ и въ мнозѣ вѣрень ксть .
	17	и неправдивѣ<м> въ малѣ и въ мнозѣ
	18	неправень ксть . <sup>11</sup> аще въ неправеднѣ-
	19	мъ жити не высте вѣрни . въ истинѣ-
	20	мъ . кто вамъ вѣра иметь . <sup>12</sup> и аще въ
	21	тоужимъ вѣрни не бисте били . ваше
рѣа .	22	кто вамъ дастъ . <sup>13</sup> Никы же рабъ не мо-
	23	жетъ двѣма гнѡма работати . или к-
	24	дино҃го възненавидѣть . а дроуга҃го въ-
	25	злоубитъ . или кдино҃го дръжитъ сѧ .
	26	а ѡ дроузѣмъ не вѣщи начнеть . не мо-



15. {кѡ чѣ сѣ дѣ ѡ лѡу рѣ гѣ .} Ban {Ѣж .дѣ . ѡ лѡу . рѣ гѣ прѣ . | Ѣ}.
16. **Вѣрни** BanZM -ны, DmIv -ный] Dbš **рѣ гѣ вѣрень**. This portion of the text in Dmr, up to Lu 17:14, has been copied by scribe A.  
**и въ мнозѣ** BanZMDmrIv] Dbš om. и.
17. **неправдѣвъ<м>**] BanDbšMDmrIv **неправедный**, Z **невѣръны**.  
**въ малѣ**] в is an original correction from и.  
**и въ мнозѣ** BanZMDmrIv] Dbš om. и.
18. **неправенъ**: for Z **неправдѣнъ**, M -**ѣденъ**.
- 18-19. **аще въ неправеднѣ|мъ жити не высте вѣрни**] Dbš **аще ѣ въ непра|веднѣмъ жити не вѣѣсте**. **вѣрний**, Ban **аще не въ праведнѣмъ жити вѣрни не высте**, ZM **аште оубо въ неправдѣнѣ|мъ жити**. **не висте вѣ|ръни**, DmrIv **аще оубо въ неправеднѣ|нѣмъ мамонѣ вѣръни не выс|те**.
- 19-20. **истиннѣ|мъ**: for ZM **истиннѣмъ**.
20. **и аще** DbšZMDmrIv] Ban om. и .
- 20-21. **въ | тоужимъ** Ban] DbšZMDmrIv -**ждемъ**.
21. **не висте били** BanDbš **были**] ZMDmrIv **не висте** Ø.
22. **вамъ дастъ** BanDbšZMDmr] Iv **дастъ вамъ**.  
**ники** BanMDmrIv -**кый**, Dbš -**кѣи**] Z **никотеры**.
- 22-23. **не мо|жетъ** DbšZMIv] BanØ **може**, Dmr Ø **можетъ**.
23. **дѣвѣма** BanDbšMDmrIv] Z **дѣвама**.  
**или** BanDbš] Dmr **ли**, ZMIv(changed to **ѣли** by a later hand) **ли во**.
25. **или** BanDbšIv] ZMDmr **ли**.
26. **не врѣци** DbšZ] BanDmrIv **не радити**, M **не родити**.  
**научетъ** BanDbšM] ZDmrIv **въ|ѣнетъ**.

f. 112r

1 жеть бѡѹ работати и мамонѣ. (14 слыша-  
 2 хѡ же си въсѡ. и фарисеик сребролюбци  
 3 [сѡще. и подражахѡ и. {в пѣне ѿ нѣ рѣ гѣ}  
 4 15 Вѣ ксте ѡправдаѡци себе прѣ члвкы рѣв  
 5 и бѣ же вѣсть срдѡ вашѡ. кже бо ксть  
 6 въ чрѣслѣхъ высоко. мръзость прѣ-  
 7 дѣ бгѡмъ ксть. {кѣо сѣѡ} 16 Законѣ прѣрѡци рѣг.  
 8 до иѡѡ. ѡ толи црѣвикъ бжѣикъ проповѣ-  
 9 дакть сѡ. и въсѣкѣ въ неи ноудитъ сѡ.  
 10 17 Оудѡвѣ же ксть небо и земли прѣбити рѣд.  
 11 неже ѡ закона кдиногѡ чрѣта погибѣ-  
 12 нѡти. 18 въсѣкѣ поудѡѡ женѡ своѡ. и  
 13 приводѡ инѡ. прѣлюбы створитъ.  
 14 {прѣпи. въ глѡ. рѣз. чти. рѣ къ оучени-  
 15 комъ. невѣзѡ} и женѣи сѡ поудѡѡѡ.  
 16 ѡ мѡжѡ прѣлюби сътворитъ. 19 Пѡвѣѣ  
 17 ктерѣ бѣ богатъ. и ѡблѡчѣше сѡ въ ба-  
 18 грѣвницѡ. веселѣ сѡ на въсѣкѣ днѣ свѣ-  
 19 тлѡ. 20 ници бѣ ктерѣ именѣмъ лазарѣ.  
 20 иже <ж> лежаше при вратѣхъ кѡгѡ гнок-  
 21 нѣ. 21 и желѡѡ наситити сѡ ѡ кроудницѣ.  
 22 падаѡщихъ ѡ трапѣзѣ богатагѡ. нѣ  
 23 и пси прихѡѡѡщи ѡблизѡхѡ гѡи кѡгѡ.  
 24 22 и бѣ же оудѡрати нищѡмѡѹ. и несѡноѹ  
 25 быти аглѡмъ на лѡни аврамлы.  
 26 оудѡрѣти же и богати и погревоше и

1. **мо||жетъ]** BanDbšZMDmrIv 2PPl **можете**.
- 1-2. **слышѡ|хѡ:** first ѡ erased and corrected to а, apparently by Editor B (слышѡ|хѡ).
2. **си** DbšZMDmr] Iv **сѡ**.  
**вѣсѡ]** ZDmr **вси**, BanMIv **вѣтъ**.  
**и фарисениѣ]** BanZM(-сѣи)Iv **и фарисени**, Dmr Ø **фари|сени**.
3. **подражаха и** ZDmr **подражаахъ и]** M **подръжаахъ и**, Iv **подръ|жаахъ иѡ**.
4. **вы есте оправдааши себе]** ZMDmr **и** **рече и|мъ** · **вы есте** **оправдаахъ|штеи себе**, Iv **и рече и|мъ** · **вы есте ѡпра|вдаахъи сѡ**.
5. **и бѣ]** ZMDmrIv **ом**. и.  
**вашѡ:** for NeutAccPl (ZM) **ваша**.  
**кже во]** ZMDmrIv **ѣко и еже**.
6. **въ чрьслѣхъ** (*sic*) **высоко]** ZMIv **въ и ѿцѣхъ** **высоко**, Dmr **высоко и въ ѿвѣцѣхъ**.
7. **закони прѣрочи ]** ZMDmrIv **законъ и прѣрочи** (apparently not Sg **закон и** in Cur, as omission of word-final jers is infrequent, and generally limited to sporadic occurrences before clitic pronouns).
8. **ѡ толи** ZM] Iv **ѡ толѣ**, Dmr **отъ Ø**, with **лѣ** inserted later by scribe F.
- 8-9. **проповѣ|дакѣ сѡ]** ZMDmrIv **благовѣствоуетъ сѡ**.
9. **и вѣсъкъ въ неи ноудитъ сѡ]** ZMDmrIv **и вѣсъкъ въ не иждитъ сѡ**, M **ом**.
10. **нево:** for NeutDatSg **нѣвоу**.  
**земи** MDmr] ZIv **зе|мѡи** (Z **мѡ** ligation, Moszyński 1961:73).
11. **единого чрьта** (а is an original correction from ѣ)] ZMDmrIv **единои чрьтѣ**.

- 11-12. **ПОГИБѢ|НАТИ** (Ѧ is a correction, possibly original, of an illegible erased letter, probably а) ZM **погы|енжти** Iv **пасти**. Velčeva notes that seven or eight letters have been erased in Dmr and replaced with **погибноуѣты**.
13. **прѣлюбы створить**] ZDmrIv **прѣлюбы дѣтъ**, M **прѣлюбы дѣатъ**.
15. **и женѣи сѦ** ZMDmrIv MascNomSg Def **женѣи сѦ**] Dmr **и вѣсѣкъ** Ωê|nâī сѦ.  
**поушениѣи** MDmrIv] Z **поушениѣи**.
16. **мѡжѡ**: for MascGenSg (ZM) **мѡжа**.  
**прѣлюби сътворить**] MDmrIv **прѣлюбы тво|ритъ**, Z **прѣлюбы дѣтъ**.
- 16-17. **Плѣкъ | ктеръ** Z] M **Плѣкъ же единъ**, Dmr **Плѣкъ же ѣтеръ**, Iv **Плѣкъ** Ø **нѣкыи**.
17. **и** ZMDmr] Iv **иже**.
- 17-18. **въ валгрѣниѣи** (Ѧ is apparently an original correction, probably of ѡ)] Dmr **въ вагрѣниѣи | и чръвениѣи**, Z **въ форѣфирж · і вѣ|ссонъ**, M **въ порѣѣрж · і вѣссонъ**, Iv **въ порѣѣрж и вѣсъ**.
18. **весеѣѣ сѦ**: for NomMascSg PresPart (ZM) **весеѣѣ сѦ**.  
**вѣсѣкы**] ZMDmrIv **вѣсѣ|къ**.
- 18-19. **свѣ|тло** MDmrIv] Z **свѣтъѣ**.
19. **нищи вѣ ктеръ**] Z **ништъ | же вѣ ѣтеръ**, Dmr **нищъ же ѣ|теръ вѣ**, M **нищъ | же вѣ единъ**, Iv **нищъ же нѣкыи | вѣ**.  
**лазаръ**] MDmrIv **лазаръ**, Z **лазо|ръ**.
- 20-21. **гнок|нѣ** (ѣ is an original correction, possibly from ѡ) Iv **гноенъ**] ZMDmr **гноинъ**.
21. **жеѣѣѣ** Z **-ѣѣѣ**, Dmr **-ѣѣѣ**] M Iv **жеѣѣѣѣѣѣ**.
22. **Ѧ трапезъ**] ZMDmr **ѣтъ тре|пезы**, Iv **съ трапезы**.  
**нѣ** ZMDmr] Iv **нѣ**.

23. **приходящи** Iv -це] ZMDmrг прох<sup>о</sup>да<sup>ш</sup>те.
24. **и въ же**] ZMDmrIv om. и.  
**нищомоу** Iv] ZM -штюмоу, Dmr -цоуоу<sup>м</sup>ѣ.
25. **аггломъ**] ZM ай<sup>н</sup>лы, Dmr ан<sup>н</sup>г<sup>л</sup>ы, Iv аг<sup>г</sup>л<sup>ы</sup>.  
**лони** (*sic*): for NeutSgAcc (ZM) лон<sup>о</sup>.  
**авраамъ**] ZIv ав<sup>р</sup>а<sup>а</sup>м<sup>л</sup>ѣ, M ав<sup>р</sup>а<sup>м</sup>л<sup>ѣ</sup>, Dmr ав<sup>р</sup>а<sup>а</sup>м<sup>ѣ</sup>.
26. **оумръѣти**] ZMIv оу<sup>м</sup>р<sup>ѣ</sup>тъ, Dmr оу<sup>м</sup>р<sup>ѣ</sup>.  
**погревоше** (apparently Sg for Pl, as *е-ѡ* confusion is rare in Cur)] ZDmrIv  
 3PP1 по|гр<sup>е</sup>вош<sup>ѡ</sup>, M погр<sup>ѣ</sup>с<sup>ѡ</sup>.  
**и** ZMDmr] Iv ег<sup>о</sup>.

f. 112v

1 23 въ адѣ · въведе же ѡчи свои сы въ мѡ-  
 2 хъ · оузрѣвъ аврама изьдалече · и лаза-  
 3 рѣ на лоны кго · 24 и тыи възва и рѣ · Ѡвѣ  
 4 авраме помѡлоуи ма · и послѣ лазарѣ  
 5 да ѡмочить концы прѣста своего въ  
 6 водѣ · и оустоудить ѡзыкѣ мои · ꙗко  
 7 стража въ пламени семь · 25 и рѣ аврамъ ·  
 8 чѡдо помани ꙗко въсприѡхъ кси бѡга-  
 9 ꙗ твоя въ животѣ твоѣмъ · а лазарѣ  
 10 такоже зѡаа · нѣ же зде оутѣшакъ  
 11 сѡ · а ти стражеши · 26 нѣ надъ въѣми  
 12 сими · межѡу в(в?)ами и нами · пропа-  
 13 сть велиѡ оутвѣди сѡ · да ходѡщѡу  
 14 минати ѡ сѡдоу к вамъ не възмогѡ-  
 15 ть · ни же ѡ тѡдоу къ намъ не приходитъ  
 16 27 и рѣ мѡа ти сѡ ѡвѣ да послѣши ми въ до-  
 17 мо(у) ѡца моего · 28 имамъ · ѣ · братиѡ · да  
 18 засвѣтельствоуѡт имъ · да и тѣхъ  
 19 не придѡтъ на мѣсто сынѣ мауноу ·  
 20 29 глаше же аврамъ · имѡтъ моисѡа  
 21 пррѣкы · да послоушѡтъ ихъ · 30 ѡнъ же  
 22 рѣ ни ѡвѣ авраме · на ꙗже кто ѡ мръ-  
 23 тви хъ идеть и покѡать сѡ · 31 и рѣ авра-  
 24 мъ ꙗже моисѡа ни пррѣкы не послоу-  
 25 шѡтъ · ни ꙗже кто ѡ мрътви хъ въскрь-  
 рѣз · 26 снеть не имѡ)тъ вѣри · {кѡ нѣ · чти пѡоу}

1. **въ адѣ**] ZMDmrIv *і* въ адѣ (possibly Cur *и*-elision at page end: *погревоше и || Ѧ въ адѣ*, or, alternatively, *погревоше Ѧ и || въ адѣ*).  
  
**възведѣ же**] ZMDmrIv om. *же*.  
  
**сы** ZMDmr] Iv *сын*.
2. **оүзрѣвъ**] ZMDmrIv *оүзърѣ*.  
  
**аврама** M] ZDmrIv *авраама*.
- 2-3. **лазарѣ** M] Z *лазора*, DmrIv *лазара*.
3. **лонь**] ZMDmrIv NeutLocSg *лонѣ* (see also note to f. 112r, l. 25 above).  
  
**и ты възва и рѣ**] ZMDmrIv *і* ты възглашь Ѧ *рече*.
4. **авраме**] ZMDmrIv *авраамѣ*.  
  
**лазарѣ** M] Z *лазора*, Dmr *лазара*, Iv *лаза<sup>ра</sup>* (superscript letters appear to be in original hand).
5. **концы**] ZMDmrIv *коньць*.
6. **языкъ** ZDmrIv] M *язкѣ*.
7. **стража**<sup>а</sup>: for 1PSgPres (ZM) *-ждѣ*.  
  
**пламени** MDmrIv] Z *-не*.  
  
**и рѣ аврамы**] ZMDmrIv Ѧ *рече же авраамѣ*.
8. **помани** Dmr] ZMiv *помѣни*.
- 8-9. **ѡко възприахъ кси вѣга|ѡ твоѡ** Iv] Z *ѣко възприахъ | еси твоѣ* *благаа*, MDmr *ѣко възприахъ еси ты | благоа твоѣ*.
9. **твою** ZMDmr] Iv *свою*.  
  
**а**] ZMDmrIv *і*.
10. **злаа** MDmrIv] Z *своѣ зѣлаѣ*.

- ЗДЕ** Iv] ZM **сѣде**, Dmr om.
- 10-11. **оутѣшакѣ | сѣ** ZDmrIv] M **оутѣшаатѣ сѣ**.
11. **ти**: for 2PSgNom (ZM) **ты**.  
**нѣ**] ZMDmrIv **і**.
12. **междѹ в(?)ами** (the first **в** is an original correction from **и** и **нами**)  
 ZMDmrIv(-ждѣ) **междю нами | і** **вами**.
- 12-13. **пропа|сѣтъ** ZDmr Iv] M **пропадѣ**.
13. **велиа**: for FemNomSg (Z) **вельѣ**, (M) **велиѣ**.  
**да ходѣщѹ**] ZMDmrIv **ѣко да хѣташѣи**.
14. **к вамѣ** MDmrIv] Z **тамо**.
- 14-15. **възмога|тъ** Dmr Iv] ZM **възмагаѣтъ**.
15. **ни же**] ZMDmrIv **ни иже**.  
**тадоѹ** ZDmrIv **тѣдоѹ**] M **тѣдѣ**.  
**къ намѣ**: **н** is an original correction from **в** (**вамѣ**).
- не приходѣтъ** (original superscript)] Dmr **не прѣходѣтъ**, ZMIv **Ѳ**  
 прѣ|ходѣтъ.
16. **и рѣ**] ZMDmrIv **Ѳ** **рече же**.  
**мѣа ти сѣ**] ZMDmrIv **моѣѣ та оѹбо**.
- 16-17. **да послѣши ми въ до|мо(ѹ)**] Iv **да послѣши ѣго въ домѣ**, ZMDmr **да і**  
 по|сѣлѣше **Ѳ** **въ до|мѣ**.
17. **и мамѣ**] ZMDmrIv **+ бо**.  
**братиа** DmrIv] ZM(-иѣ) **братрѣѣ**.
- 17-18. **да | засвѣтельствоѹѣтъ**] ZMDmr(-тельствоѹѣтъ)Iv **ѣко да**  
 за|сѣвѣдѣ- **тельствоѹѣтъ**.



- 18-19. **ДА И ТИК | НЕ ПРИДАТЬ**] ZMDmrIv да не ѿ | ти придж|тъ.
19. **СЫК**] ZMDmrIv се.
20. **ГЛАШЕ ЖЕ**] ZDmrIv гла же, М гла же емоу.
- АВРАМЪ** Dmr] ZMIv авраа̃мъ.
- МОНСЕА** (for MascSgAnimAcc (ZM) -а) Iv монсѣа] Dmr мосеа̃, ZM мосѣа̃.
21. **| прр̃кы**] ZMDmrIv ѿ пророкы.
- ПОСЛОУШАТЬ** (narrow second а possibly intended as ꙗ): for 3PPI Pres (ZM) послоушаѣтъ.
22. **АВРАМЕ**] ZMDmrIv авраа̃ме.
- НА** Iv нж] ZMDmr нъ.
23. **ИДЕТЬ**] ZMDmrIv ѿдетъ | къ нѣмъ.
- И ПОКААТЬ СА** (narrow second а possibly intended as ꙗ)] ZMDmrIv Ø покаѣтъ са.
- 23-24. **И РѢ АВРА|МЪ**] ZMDmrIv реве же емоу Ø.
24. **МОНСЕА** Iv(-сѣа)] Dmr мосеа, ZM мѡсѣа.
- НИ пр̃рокы**] ZMDmrIv ѿ пророкъ.
26. **НЕ ИМАТЬ ВЪРИ** ZM] Dmr Ø вѣрѣ̃ ѿмж|<тѣ> (Velčeva notes that F has erased тъ and has reinserted it before the line break: ѿмжты|<тѣ>), Iv вѣры ѿмжтъ.

f. 113r

1 17. 1 **Рѣ** же къ ѹченикомъ своимъ · невозможно  
 2 ксть да не придать съблзны · вбаче  
 3 горе томоу · имже придать · <sup>2</sup> оуиѣ к]моу  
 4 би было аще би камень жрьновни · възло-  
 5 жень на выа кго · и въвржень въ море ·  
 6 неже да съблзниѣтъ · малихъ сихъ кди-  
 7 ного · {**сѣ** **ѣ** **ѡ** **лѣ** **оу** **рѣ** **гѣ** ·} <sup>3</sup> Вънемлѣите се- **рѣи** ·  
 8 бѣ · аще съгрѣшитъ вратъ твои запрѣ-  
 9 ти кмоу · и аще покактъ сѣ ѡпоустити  
 10 кмоу · <sup>4</sup> и аще седморицеа днѣмъ съгрѣ-  
 11 шить на тѣ · и седморицеа врати сѣ  
 12 къ тебѣ · **гѣ** капи сѣ ѡпоустити кмоу ·  
 13 {**кѣ** **о** **пѣ** ·} <sup>5</sup> И рѣша апѣи хѣвы · приложи на- **рѣѣ** ·  
 14 мь вѣра · <sup>6</sup> **Рѣ** **гѣ** аще бисте имѣли вѣра **ѣ** ·  
 15 тако и зрьно гороушично · то рекли бы-  
 16 сте горѣ сѣи · възвѣгни сѣ и въсади сѣ  
 17 въ море · и послоушала би бѣ · <sup>7</sup> Котори **сѣ**  
 18 же васъ имѣа рабъ вращи или пасаци ·  
 19 и пришедшоу кмоу съ села · рѣтъ ли к-  
 20 моу мынавъ възлази · <sup>8</sup> или рѣтъ кмоу  
 21 ѹготован что вѣра · и прѣпоасава сѣ  
 22 слоужи ми · дондеже пѣмъ и пѣа · и по  
 23 томъ пѣси и пиѣши ты <sup>9</sup> кда имать  
 24 хвалаа рабоу томоу · зане створи по-  
 25 велѣниа а <не> мнѣ · <sup>10</sup> тако вы · кѣа ство-  
 26 рите повелѣниа вамъ · глѣте рабы

1. **своимъ** DbšZDmrIv] M om.
2. **да не придаѣтъ** DbšDmr -дѣтъ, ZM -дѣтъ] Iv да Ø приидѣтъ.  
**съблазны** Dmr съблазны, DbšIv съблазньї, Z съ|блазни] M сканѣдали.
- 2-3. **ѡбавѣ | горе томоу** ZDbšIv] M Ø Горе же томоу, Dmr Ø Горе же Ø.
3. **придаѣтъ** DbšZMDmr] Iv прихѡдаѣтъ.
- 3-4. **оуиѣ кмоу | ви было** M(оуиѣ)Iv(оуиѣ)] Ban (immediately following missing excerpt) ||мѡ Ø было, Dbš оуиѣ ѣмоу ѣсть было, Dmr оуиѣ | ѣмоу кстѣ, Z доврѣ ѣ|моу ви было.
4. **аще ви** BanDbšZMIv] Dmr аще Ø.
- 4-5. **камень жрьновни възло|жень** Ban жрьновны, ZMIv(-ныи) жрьновны] Dbš ка|мень жрьвънъ · възложень, Dmr Ø жрьновъ осыл|ѣ| възложъ (Velčeva notes that scribe F has corrected осыл|ѣ to осыльски).
5. **выѡ** DbšZMDmr въѡ] Ban выѡ. \_  
**въврѣжень** BanDbšMIv] Z врѣжень, Dmr въ|врѣгнѣтъ (*sic*).
6. **неже** BanZMDmrIv] Dbš нежели.  
**съблажнѣкъ** BanDbšZ] Dmr съблажнаеть, Iv съблазнитъ, M сканѣдали|сѣдѣтъ.
7. {сѡ ѣї ѡ лѡу рѣ гѣ · } Ban + {з}.  
**вънемаѣте** Ban] DbšZM вънемаѣте, Dmr вънемѣте, Iv вънемаѣте же.
8. **аще съгрѣшитъ вратъ твои** BanDbšIv] Z аште съгрѣшитъ бра|тръ твои, M аште же съгрѣшитъ <бра> || тебѣ братръ твои, Dmr аще же съгрѣшитъ <въ тѡ> | вратъ твои (erased portion replaced with къ тебѣ by scribe F).
9. **покакъ** BanDbšZDmr Iv] M -каатъ.
10. **и аще** BanZMDmrIv] Dbš om. и.  
**днѣмъ** BanDbšMDmrIv] Z om.

11. **НА ТА** Ban] ZM **въ та**, Dmr < \_ \_ \_ | та > (Velčeva notes that the first four or five letters are illegible, and that the erased portion has been rewritten as **къ тебѣ** by scribe F), Dbš **тебѣ**, Iv **къ тебѣ**.  
**седморицеа** BanDbšZ] MDmrIv + **днемъ**.  
**верати са**] BanDbšZMDmrIv **обратит са**.
12. **къ тебѣ** BanDbšZIv] MDmr om.  
**гѣа** DbšZMDmrIv] Ban **гѣа**.  
**каши** (for MascNomSgDef PresActPart (ZM) **каши**) **са**] BanZMDmrIv 1PSgPres **каж са**, Dbš **и каиѣ са**.
13. **хѣѣ** BanDbš **хѣи**] ZMDmr **ѣи**, Iv **ѣи**.
14. **рѣе** BanDbš] ZMDmrIv **рече же**.  
**висте имѣли вера** DbšZMDmrIv] Ban **висте верж имѣли**.
15. **яко и зръно гороушно** Dbš] Ban **яко и зръно гороушно**, ZMDmr **ѣко** Ø **зръно горюшно**, Iv **яко** Ø **зръно горюшно**.
- 15-16. **то рекли вы|сте** Ban **висте**] Dbš **то гѣа** (a is an original correction from an illegible erased letter) **висте**, ZMDmrIv Ø **гѣа висте оубо**.
16. **горѣ**] Z **сукамѣнѣ**, M **сукаминѣ**, Dmr **сикаминѣ**, Iv **агодичинѣ**.  
**възвѣгни са** BanDbš **възвѣгни**] ZM **въздери** | **са**, Iv <**въздери**>и **са** (erased portion has been replaced by a later hand with the fragment **въсрѣг**, forming **въсрѣгни са**, with ligated **р**), Dmr **искорени са**.  
**въсади**: for 3PSg Aor (ZM) **въсади**.
- 17-18. **Котори | же васъ** BanDš] ZMDmrIv **Котори же** (cf. Jagić 1879 **Котори | же**) **отъ васъ**.
18. **имѣа равъ** BanDbš(имѣѣи)] ZMDmrIv **равъ имѣа**.  
**враци или пасаци**] BanDbšIv **оржци или пасци**, ZMDmr **оржштѣ** · **ли пасштѣ**.

19. **и** BanDbš] ZMDmrIv 'иже.  
**кмоу** BanDbšDmrIv] ZM om.  
**рѣть ли к|моу** BanDbš] ZIv речетъ Ѧ емоу абые, М речетъ Ѧ Ѧ авие.  
 This phrase in Dmr is now illegible, having been erased and replaced by F with **рѣть Ѧ кмоу абиѣ**.
20. **мынавь** BanZMIvDmr минъвь] Dbš минъ.  
**или рѣть кмоу** BanDbšZ] М нь не рече|тъ ли емоу, DmrIv а не ре||четъ ли кмоу.
21. **что** BanDbš ZMDmr] Iv да.
22. **иси и пикиши ты** DmrZMIv] BanDbš іа си и пікіши и ты.
23. **зане** BanDbš] ZMDmrIv ѣко.
- 24-25. **по|велѣннѣ** BanDbšZMDmrIv NeutAccPl PastPassPart повелѣннаѣ' (cf. Conev 1906 ed. -леннаѣ).
25. **а <не> мнѣ** (for 1PSg Pres (ZM) мнѣж)] Ban Ѧ не мнѣа, Dbš Ѧ не мнѣж, ZMDrm Ѧ не мѣ|нѣж, Iv кмоу, Ѧ не мнѣа.  
**такѡ**] BanDbšDmrZMIv + ѣ.  
**кѣа** BanDbšZMIv] Dmr едѣга.
- 25-26. **ство|рите** BanZMDmr] Dbš творите.
26. **повелѣннѣа** Ban] DbšZMIv повелѣннаѣ (cf. Conev 1906 ed. -леннаѣ), Dmr вѣсѣ повелѣннаѣ.  
**гѣете** (for 2PPl Imper (ZM) гѣте)] Ban гѣѣте, ZMDmrIv гѣте ѣко.  
**равы**: for MascNomPl (ZM) рави.

f. 113v

1 недостоини ксми · кже дѣлѣхъ вѣхъ  
 2 створити и створи хомъ · {кѣ сѣ} <sup>11</sup> Идѣ-  
 3 цю же кмоу въ крѣмъ · и прохощащю  
 4 межю самариемъ · и галилеа · {нѣ вѣ вѣмъ} ·  
 5 <sup>12</sup> И вѣхощю исѣ · въ ктерѣ весь · и срѣте  
 6 и · ꙗ · прокажени мѣхъ · иже ставше изъ-  
 7 далеу · <sup>13</sup> вѣзвѣгоша гла свои глѣше ·  
 8 исѣ наставниче помлоуи ни · <sup>14</sup> и видѣвъ  
 9 ѿ рѣ имъ · шедше покажите сѣ крѣмъ ·  
 10 идѣшимъ же имъ исчистиша сѣ · <sup>15</sup> кдинъ  
 11 же ѿ нихъ видѣ всѣ ꙗко исцѣлѣ · и въ-  
 12 зврати сѣ съ глѣмъ великъ слава  
 13 бѣ · <sup>16</sup> и паде ницъ на ногоу кго · хвала к-  
 14 моу вѣзавъ · и тебѣ самарѣннъ · <sup>17</sup> ѿвѣща-  
 15 въ же исѣ и рѣ · не ꙗ ли ѹистиша сѣ · то ꙗ по  
 16 что <sup>18</sup> не <...> вѣзвратиша сѣ · дати слава боу  
 17 тькмо иноплеменикоу · <sup>19</sup> и рѣ кмоу вѣста-  
 18 въ иди вѣра твоѣ спѣтъ тѣ · {кѣ нѣ в пнѣ  
 св · 19 ꙗ нѣ ѿ лѣу вѣмъ} <sup>20</sup> Вѣпрошенъ же бывъ  
 20 ѿ фарисей · когѣ приде црѣвѣ бжикъ ·  
 21 ѿтвѣща имъ и рѣ · не приде црѣвѣ бжикъ  
 22 съ съмнѣннѣмъ · <sup>21</sup> и рекѣтъ се зде ли ѿнъ-  
 23 де · се бо црѣвѣ бжикъ · вѣнѣтрѣдоу въ  
 сг 24 васъ кстѣ · <sup>22</sup> рѣ къ оученикомъ · при-  
 25 дѣтъ днѣ · кѣ вѣжѣлѣкте кдиноу  
 26 ѿ днѣ · и снѣ члвчѣаго видѣти не ѹзрите

1. **НЕДОСТОИНИ** BanDbšZMDmr] Iv **НЕПОТРЕБНИ**.  
**КСМИ** BanDbšIv -мы] ZMDmr **ЕСМЪ**.  
**КЖЕ** BanZIv] Dbš и еже, MDmr **ЪКО ЕЖЕ**.
- 1-2. **ДАЛЖНИ ВИХОМЪ | СТОРИТИ И СТОРИХОМЪ**] BanDbšDmrZMIv **ДАЛЖНИ**  
**ВЪХОМЪ | СЪТОРИТИ ØСТОРИХОМЪ**.
- 2-3. **ИДА|ЩОУ ЖЕ КМОУ** BanDbš] ZMDmrIv **Ї БѢІДЖ|ШТЮ Ø ЕМОУ**.
3. **И ПРОХОДАЩОУ** Ban] Dbš **Ї ПРОХО|ДЖЩОУ ЕМОУ**, ZMDmrIv **Ї ТЪ |**  
**ПРОХОЖДАШЕ**.
4. **МЕЖОУ** BanZMDmrIv] Dbš **-ЖДЖ**.  
**САМАРИЕА**: ε is an original correction from a partially erased α or possibly и.  
**И ГАЛИЛЕА** Iv] BanDbšDmr **Ї ГАЛИЛЕЖ**, Z Ø **ГАЛИЛЕЖ**, M Ø **ГАЛИЛЕЖ**.  
**{НѢ БІ ВѢМЛА·}**: Ban {ЗД.}, with a longer rubric in the lower margin: **{НѢ**  
**БІ· Ѡ ЛОУ В Ѡ· ВЪХОДАЩѢ}** (cf. Dogramadzieva & Rajkov 1981 ed., by error в·).  
- 5. **И ВЪХОДАЩОУ** BanMDmr] Z Ø **ВЪХОДА|ШТЮ**, Iv Ø **ВЪХОДАЩОУ ЖЕ**, Dbš  
**И**  
**ВЪЗЪХОДЖЩОУ**.  
**ІСВІ** Ban] DbšZMDmrIv **ЕМОУ**.  
**КТЕРА** DbšDmrZ -рж] BanIv **НѢКЖЖ**, M **ЕДИНЖ**.  
**ВЕСЪ** BanZMDmrIv] Dbš **ВЪСА**.  
**И СРЪТЕ** BanDbš] ZMIv Ø **СЪ|РЪТЕ**, Dmr Ø **СЪРЪТОША**.  
- 6. **И** BanDbšZMDmr] Iv **ЇГО**.  
**ПРОКАЖЕНИ**] BanDbšZMDmr **ПРОКАЖЕНЪ**, Iv **ПРОКАЖЕНУХЪ**.  
**ИЖЕ** BanDbšZMIv] Dmr **ЕЖЕ**.

СТАВШЕ BanDbš] ZMDmrIv сташа.

7. **ВЪЗВЫГОША ГЛА СВОИ** Ban] Dbš и въздвигошѣ глаꙋꙋ свои, DmrIv ѿ ти въздвигоша | гласъ Ø, M ѿ ти възнѣса гласъ Ø, Z ѿ ти възнѣса Ø Ø (Jagić 1879 notes that гласъ свои is added in Cyrillic above възнѣса).
8. **ПОМЛОУИ** (titlo omitted) **НИ·И ВИДѢВЪ А** DbšZMDmr ны] Ban помлоуи ныи. видѣвѣ же жъ, Iv помлоуи ны· ѿ видѣвѣ ихъ. Velčeva notes that the Dmr text from the beginning of verse 14 and continuing beyond the end of the segment reproduced here has been written by the scribe Dobromir (scribe "B").
9. **КРЕУМЪ** Ban ꙗ|реѡмъ] DbšDmrZIv ѿреѡмъ, M нерѡмъ.
10. **ИДАЩИМЪ ЖЕ ИМЪ** Ban] Dbš ѿдѣшемъ же ѿмъ (all but ѿд- is an original correction of erased illegible text), ZMDmrIv ѿ бѣ ѿдѣшемъ | ѿмъ.  
**ИСУТИША]** Ban ѿсѣистишѣ, ZM ѿштѣстиша, Iv ѿзѣистишѣ, Dbš ѣистишѣ, Dmr ѡчистишѣ.
- 10-11. **КДИНЬ | ЖЕ** DbšZMDmrIv] Ban ѿ кдинь же.
11. **ВИДѢ ВЪСА ЯКО ИСЦѢЛѢ** Ban (cf. Dogramadžieva & Rajkov 1981 ed. видѣвѣ са)] Dbš видѢ вѣ|са ꙗко ѿсцѣлѢ (cf. Conev 1906 ed. видѣвѣ са), ZMDmrIv видѣвѣ Ø ꙗко | ѿцѣлѢ.
- 11-12. **И ВЪ|ЗВРАТИ СА** Ban] DbšZMDmrIv om. и.
12. **СЛАВАА** BanIv] DbšM славаж, ZDmr слава.
14. **ВЪЗДАВЪ]** Ban въздаж, Dbš въздажъ, Dmr въздажъ, ZMDmrIv въздаѡ.  
**ТЕВѢ]** BanDmr тѣ бѣ, ZMIv тѣ бѣ, Dbš той бѣ.  
**САМАРѢННЪ:** for (ZM) самарѣннинъ; cf. назарѣннъ in Jo 19:19.
- 14-15. **ѦВѢЩА|ВЪ ЖЕ** BanZMDmrIv] Dbš om. же.
15. **И РѢ** Dbš] BanZMDmrIv om. и.  
**ЧУСТИША]** BanDbš ѿсѣистишѣ, ZM ѿштѣстиша, DmrIv ѡчистишѣ.  
**ТО** BanDbš] ZM да, DmrIv а.



- 15-16. **по | уѣо** BanDbš] ZMIv **како**, Dmr **кѣде** (with insertion of **ѣ** immediately afterwards in different ink; Velčeva does not identify the emender).
16. **не <...> възвратиша сѧ** BanDbš] ZMIv **не обрѣтѣ сѧ · | възвратише сѧ**, Dmr **не обрѣтошѣ сѧ в<ъ?>ѣзѣвратише сѧ**.
- сѧвѧ**] BanDbšZDmrIv **сѧвѣ, М сѧвѣ**.
17. **тѣмѣо** BanDbšZMIv] Dmr **токѣмо**.
- иноплеменикъ сѧ** Ban] ZMDmr **иноплеме|нникъ сѧ**, Iv **иноплеменикъ сѧ**, Dbš **иноплемени|къ сѧ**.
- и рѣ**: **и** is an original emendation from a partially erased illegible letter.
18. **спѣтъ** BanDbšDmr] ZMIv **спѣ**.
- 18-19. {**кѣ нѣ в пѣ | т нѣ ѿ лѣу вѣомѧ**} Ban {**кѣ. нѣ. в пѣ. | .т. нѣ. ѿ лѣу. в ѿ. з.**}.
19. **въпрошенъ же бывъ** BanMDmrIv] Z **въпрошенъ же вѣ**, Dbš **въ вѣмѧ ѿно въпрошенъ вѣстѣ**.
20. **фарисей** BanDbšDmrIv] ZM **-сѣи**.
- когда** BanDbšZMIv] Dmr **кодѣга**.
- приде** Ban] DbšZMDmrIv **придѣтъ**.
- црѣво** Ban] DbšDmrZMIv **црѣвѣ**.
21. **ѡтвѣща имъ и рѣ** ZMDmr] Ban **ѡтвѣщавъ имъ и рѣ**, Dbš **ѡтвѣщавъ и рѣ имъ**, Iv **ѡтвѣща|в же имъ и рече**.
- приде**] BanDbšZMDmrIv **придѣ|тъ**.
22. **сѧмнѣникъ** Dbš **сѧмнѣниѣмъ**] BanZMDmrIv **сѧмнѣниѣмъ**.
- и рекѣтъ** Ban] DbšZMDmr **ни рекѣтъ**, Iv **ом**.
- се зѣ** BanDbšIv] ZM **се сѣде**, Dmr **сѣ <з>сѣде**.
- ли** ZMDmr] BanDbšIv **или**.

- 22-23. **ѡнѣ|дѣ** BanDbš] ZMDmrIv ѡвѣдѣ.
23. **црѣник** BanDbšZMIv] Dmr црѣство.
- вънѣтрѣѡдоу** Ban вънѣ|трѣѡдоу, DbšZDmrIv вънѣтрѣѡдоу] М вънѣ-  
трѣѡдоу.
- 23-24. **въ | васъ** BanZMIv] Dmr въ || въ васъ, Dbš Ø васъ.
24. **рѣ**] BanDbšZMDmrIv рѣ же.
- къ оученикомъ** BanZMDmrIv] Dbš + своимъ.
25. **кѣа** BanDbšZMIv] Dmr кѣага.
- въжѣлѣкте** BanDbšZIv] М въжѣ|лѣкте, Dmr въжѣлаете.
- 25-26. **единого | ѡ дѣи · и сѣа члвѣкаго**] BanDbšIv единого ѡ дѣи Ø сѣа  
члвѣкаго, Z единого Ø дѣи · Ø сѣа | чскааго, MDmr единого Ø дѣи Ø сѣа  
члвѣкааго.
26. **видѣти**] BanDbšZMDmrIv видѣти. и.

f. 114r

1	23 И РЕКАТЬ ВАМЪ СЕ ЗДЕ СЕ ѠДЕ Х҃Ъ . НЕ ИЗЫДѢТЕ	сд
2	НИ ПОЖЕНѢТЕ . 24 ИКОЖЕ БО [МАЛНИ БАСТА-	
3	АЦИ СѦ . Ѡ ПОДЪНЕБСНИА . НА ПОДЪНЕБСНИ-	се
4	А СЪВѢТИТЬ СѦ . ТАКО БАДЕТЬ СНѢ ЧЛВЧ҃КЫ	
5	ВЪ ДНІИ СВОИ . 25 Прѣже же ПОДОБАЕТЬ КМОУ	се
6	МНОГО ПОСТРАТЫ . ИСКОУШЕНОУ БИТИ	
7	Ѡ РОДА СЕГО . {КѠ ПКОУ В ВРѢ . Т НѢ РѢ ГѢ .}	сз .
8	26 ИКОЖЕ БО ВЪ ВЪ ДНѢ ВОКВЫ . ТАКО БАДЕТЬ	
9	ВЪ ДНѢ СНА ЧЛВЧ҃КАГО . 27 БАДѢХѦ БО И ПИИ-	
10	ХѦ И ЖЕНѢХѦ СѦ И ПОСАГАХѦ . ДО НЕГОЖЕ	
11	ДНѢ ВЪНИДЕ НОК ВЪ КОВЧЕГѢ . И ПРИДЕ ПО-	
12	ТОПЬ И ПОГОУБИТЬ ВСѦ . 28 ТАКО БЫ ВЪ	си .
13	ДНѢ ЛОТОВИ	БАДѢХѦ И ПИ-
14	ИХѦ . КОУПОВА-	
15	ХѦ И ПРОДАВАХѦ	
16	САЖАХѦ И ГРАЖА-	
17	ХѦ . 29 ВЪ НЫЖЕ ДНѢ ИЗИ-	
18	ДЕ ЛОТЬ Ѡ СОДОМЛѢ-	
19	НЬ . ѠДѢЖИ ЖОУПѦ . И ѠГНЬ СЪ НЕБѢСЬ ПО-	
20	ГОУБИ ВСѦ . 30 ТАКОЖЕ БАДЕТЬ . ВЪ ДНѢ ВЪ	
21	НЫЖЕ СНѢ ЧЛВЧ҃КЫ ПАВИТЬ СѦ . 31 ВЪ ТИ ДНІИ	сѡ .
22	ИЖЕ БАДЕТЬ НА КРОВѢХѢ . И СЪСАДИ КГО	
23	ВЪ ДОМОУ . ДА НЕ СЛѢЗЕТЬ ВЪЗАТИ ИХѢ .	
24	ИЖЕ НА СЕЛѢХѢ ТАКОЖЕ . ДА НЕ ВЪЗВРАТИ-	сї
25	ТЬТСѦ ВЪСПАТЬ . 32 ПОМИНАИТЕ ЖЕНѦ ЛО-	сїа .
26	ТОВА . 33 ИЖЕ ВЪЗЫЩЕТЬ ДША СВОѦ СП҃ТИ .	

1. **се зде** BanDbšDmrIv] ZMDmr съ съде.  
**зде]** BanDbš онъде, ZMDmrIv овъде.  
**хъ** BanDbšZMIv] Dmr om.  
**изыдѣте** BanDbšZMIv] Dmr изидѣ.
2. **ѿкоже во** BanDbšIv] ZMDmr ѿко во.
- 2-3. **мѣни блста|ѡщи сѡ]** ZM мѣни блстаѡ|шти сѡ, Dbš мѣни|й блстаѡщи сѡ, Dmr мѣниѣ блстаѡщи | сѡ, Iv мѣ|ни блстаѡщи сѡ.
3. **ѿ подънебсиѡ** DbšIv поднѣсныѡ (cf. Conev 1906 ed. поднебсныѡ)] ZMDmr отъ поднѣскыѡ.
- 3-4. **на поднѣбси|ѡ]** Dbš на поднѣбсиѡ (cf. Conev 1906 ed. поднѣбсиѡ), ZM на поднѣскыѡ, Dmr на поднѣ|небсѡкаѣ; Iv до нѣсиѡ.
4. **сѣтитѣ** Dbš сѣтитѣ, Iv сѣтит] ZMDmr свѣти|тѣ.  
**такѡ вѣдетѣ** ZMDmrIv] Dbš такѡ | вѣдетѣ ѿ.
5. **днѣ]** DbšZMDmrIv денѣ (cf. Conev 1906 ed. днѣ).  
**Прѣжѣ:** П is an original correction from п.  
**подовактѣ** DbšZMDmrIv] М -ваатѣ.
6. **искоушеноу вѣти** (for (ZM) быти)] DbšZMDmrIv ѿ искоушеноу вѣти.
7. **пѣу]** к is apparently an original correction from н.
8. **ѿкоже во вѣ въ днѣ]** Dbš рѣ гѣ ѿкоже во вѣ ѿ въ днѣ, ZMDmrIv ѿ ѿкоже ѿ вѣ въ днѣ.  
**воквы:** for (ZM) ноевы.
9. **въ днѣ]** DbšMDmrIv ѿ въ днѣ.
- 9-10. **ѡдѣхѡ во и пиѡ|хѡ]** Dbš ѡдѣхѡ же ѿ пиѡхѡ, ZMDmrIv ѡдѣхѡ ѿ ѿ пѣхѡ, М ѡдѣхѡ ѿ ѿ пѣхѡ.

10. **и женѣхѣ сѣ и посагахѣ** Z] DbrmIv Ø женѣхѣ сѣ и поса|гаахѣ, M Ø женѣахѣ сѣ Øпосага|хѣ, Dbš om.
11. **приде** ZMDmrIv] Dbš придеи.
- 11-12. **и приде по|топѣ и погочѣвѣ въсѣ** DbšZMIv 3PSgAor погочѣвѣ] Dmr om.
12. **Тако**] Dbš тако же, ZDmr Такоже | ѣкоже, M такоже и ѣкоже, Iv такоже ꙗко (же added above ꙗко by a later hand).
- 13-14. **ѡдѣхѣ и пи|хѣ** DbšZMIv] Dmr om. и.
- 14-15. **коупова|хѣ** DbšZMIv(коупо<ѣ>ваахѣ)] Dmr коповаахѣ.
15. **и продавахѣ** Dbš] Dmr Ø продавахѣ, ZM ꙗ продаахѣ, Iv Ø продаахѣ.
16. **сѣжѣхѣ**] DbšZMDmrIv сѣждахѣ.
- 16-17. **и гражѣ|хѣ** Dbš] ZMDmrIv Ø зѣдаахѣ.
- 18-19. **ѡ содомлѣ|нѣ** DbšZM] Dmr ѡ содомѣнѣ (changed to содомланѣ by F), Iv ѡ содома.
19. **и ѡгнѣ** ZMDmrIv] Dbš Ø ѡгнѣнѣ.  
**нѣбѣ**] DbšZMDmrIv нѣсе.
- 19-20. **по|гочѣвѣ** Dbš] ZMDmrIv ꙗ погочѣвѣ.
20. **такожѣ вѣдетѣ**] Dbš такоже ꙗ вѣдетѣ, MDmrIv по томоу же вѣдетѣ, Z ꙗ по томоу же вѣдетѣ.  
**въ днѣ**] Dbš ꙗ въ днѣ, ZMDmrIv ꙗ днѣ.
21. **въ ти днѣи**] DbšВъ тѣѡ днѣ, ZMDmrIv Въ тѣ днѣ.
22. **иже** DbšDmrIv] ZM въ нѣже.  
**на кровѣхѣ**] DbšZMDmrIv на кровѣ.
23. **слѣзетѣ** Z слѣзетѣ] MDmr слѣзѣтъ, Dbš вѣзѣ|зе, Iv съходѣтъ.

**ВЪЗАТИ** DbšIv] ZM **ВЪЗАТЬ.**

24. **ИЖЕ НА СЕЛѢХЪ]** DbšZ **ИЖЕ НА СЕЛѢ,** MDmrIv **И ИЖЕ НА СЕЛѢ.**

24-25. **ВЪЗВРАТИ|ТЬТ СѦ** (*sic*)] DbšZMDmrIv **ВЪЗВРАТИТ СѦ.**

25-26. **ПОМИНАИТЕ ЖЕНѦ ЛО|ТОВА]** ZMIv **ПОМИНА|ІТЕ ЖЕНЖ ЛОТОВЖ,** Dmr **ПОМИНАИТЕ ЖИЗНѢ ЛОТОВЖ,** Dbš om.

26. **ИЖЕ ВЪЗЫЩЕТЬ ДШѦ СВОѦ** (ambiguously-shaped Ѧ possibly intended as ѧ).

**СПѢТИ** Dbš] ZDmrIv **іже ѧ|ште възиштеть дшѧ своѧ | спѣти,** M **и иже аще | възиштеть дшѧ своѧ · ѧж спѣти.**

f. 114v

1 ПОГОУБИТЬ ѿ · а иже ПОГОУБИТЬ живи-  
 сви 2 ТЬ ѿ · <sup>34</sup> ГЛА же ВАМЪ · въ таа ноць бѣде-  
 3 та два на ЛОЖИ КДНОМЪ · КДИНОГО ПОК-  
 4 МЛЕТЬ СѦ А ДРОУГОГО ВСТАВАѢКТЬ ·  
 5 <sup>35</sup> БѣДЕТЬ ДВѢ въ КОУПѢ МЕЛѢЩИ · КДИНА  
 6 ПОКМЛЕТЬ а ДРОГА ВСТАВАѢКТЬ · <sup>36</sup> Два  
 7 на СЕЛѢ · КДИНЬ ПОКМЛЕТЬ · а ДРОУГИ В-  
 8 СТАВАѢКТЬ <sup>37</sup> ВѢЩАША и ГЛАЩЕ КМОУ  
 9 ГДЕ ГИ УНЬ же РЕ ИМЬ · ИДЕЖЕ ТРОУПЬ ТОУ  
 ги 10 и УРАИ СЪБИРААТЬ СѦ · {КѢ ВРѢКЪ} <sup>18.1</sup> ГЛАШЕ  
 11 же ПРИТЪУА КЪ НИМЬ · КАКО ПОДОВАКТЬ  
 сди · 12 ВСЕГДА МЛТИ СѦ <...> <sup>2</sup> и ГЛА К НИМЬ · {СѦ ЕИ  
 13 В ЛОУ РЕ ГЪ ПРИЧѦ СИѦ ·}  
 14 САДЫ БѢ КТЕ-  
 15 РЬ ВЪ КТЕРѢ ГРАѢ ·  
 16 БА НЕ БОѦ СѦ · и ЧЛ-  
 17 ВКЪ НЕ СРАМЛѢѦ СѦ ·  
 18 <sup>3</sup> ВДОВИЦА же БѢ ВЪ ГРА-  
 19 ДѢ ТОМЬ · и ПРИХОЖАШЕ КЪ НЕМОУ ГЛА-  
 20 ЦИ · МЫСТИ МЕНЕ Ѡ СЫРѢ МОКГО · <sup>4</sup> и НЕ  
 21 ХОТѢШЕ на ДЛЪЗѢ ВРѢМЕНИ · ПОСЛѢДИ  
 22 же РЕ ВЪ СЕБѢ · АЩЕ и БА <...> БОѦ СѦ и ЧЛѢКЫ НЕ  
 23 СРАМЛѢѦ СѦ · <sup>5</sup> НЬ ЗАНЕ ТВОРИТЬ МИ ТРОУ-  
 24 ДѢ ВДОВИЦѦ СИ · да МЫЦА КИ · да НЕ ДО КО-  
 25 НЦѦ ПРИХОДАЩИ ЗАСТОИТЬ МЕНЕ · <sup>6</sup> И РЕ ГЪ  
 26 СЛЫШИТЕ ЧТО СѦДИ НЕПРАВЕДНИ ГЛА ·

- 1-2. **а иже погоүвитиъ живи|тъ ѿ** DbšZ] M **иже погоүвитиъ ѿ | живи|тъ ѿ,**  
Dmr **а иже аще погоүвитиъ | ѿ. живи|тъ ѿ,** Iv **а иже погоүвитиъ дшж ||**  
**свож, ѡживи|тъ ѿ“.**
2. **Гѿѿ же** (ambiguously-shaped ѿ possibly intended as а) DbšZDmr IPSg  
гѿж] Miv om. **же.**
- таѿ]** DbšZMDmrIv **тж.**
- 2-3. **вѿде|та** DmrIv] ZM **вѿдете,** Dbš **вѿдетъ.**
3. **ѿдиноѿ** (ѿ possibly retraced by Editor B): for (ZM) **единоѿ.**
- 3-4. **ѿдино҃го поѿма|етъ сѿ** (sic)] Dbš **ѿдино҃го поѿмажъ,** Z **единъ поѿма|етъ**  
**сѿ,** MDmr(поѿмажъ)Iv **единъ поѿмажъ.**
4. **дроү҃го҃го ѿста|вѿжъ]** Dbš **дроү҃го҃го ѿста|вѿжъ,** Z **дроү҃гы |**  
**оста|вѿ|етъ,** Miv **дроү҃гы | оста|вѿжъ,** Dmr **дроү҃гы | оста|вѿжъ.**
5. **вѿдетъ** DmrIv **вѿдетъ]** Dbš **вѿдета,** ZM **вѿдете.**
- дѿ въ коүпѿ** ZMDmr] Dbš **два въ коүпѿ,** Iv **въ коүпѿ дѿ.**
- мѿлѿщи:** for (ZM) **мѿлѿшти.**
6. **поѿма|етъ** (ѿ apparently retraced by B as и)] DbšZM **поѿмажъ,** Iv  
**по|ѿма|етъ,** Dmr **поѿмажъ.**
- дро҃га** (sic) **ѿста|вѿжъ]** DbšZM(-роү҃ж)IvDmr **дроү҃гжѿ ѿс|та|вѿжъ.**
- 6-7. **дѿ | на сѿлѿ** DbšZIv] MDmr om.
7. **ѿдинъ поѿма|етъ** Dbš] Z **ѿдинъ поѿмажъ,** Iv **ѿдино҃го поѿма|етъ,** MDmr  
om.
- 7-8. **дроү҃ги ѿ|ста|вѿжъ]** Z **дроү҃гы | ѿста|вѿжъ,** Dbš **дроү҃гжѿ ѿста|вѿжъ,**  
Iv **дроү҃гаго ѿста|вѿжъ,** MDmr om.
8. **ѿвѿѿаше и гѿѿше]** ZMDmrIv **ѿ ѿвѿѿ|штавѿше Ø гѿѿша,** Dbš **ѿ**  
**ѿвѿѿашѿ и рекошж.**
9. **гѿе** Iv] ZMDmr **къде.**



**ѣи**: original correction, apparently from **ѣти**.

**идеже** DbšZMIV] Dmr идеже.

**троуъ** Iv] ZMDmr тѣло.

10. **и ѡри** DbšZDmrIV] M om и.

**съвирааъ сѧ**] DbšDmrIV съвержѣ сѧ, ZM сънемлѣжѣтъ сѧ.

**Глаше** Dbš(Глѣше)MDmrIV] Z гла.

11. **притѣа** Dbš прич] ZMDmrIV і притѣж.

**подовакъ** DbšDmr] M подовааъ, Z подоваа.

12. **всегла** DbšZMIV] Dmr всѣдѣга.

<...>] DbšMZDmrIV ѡ не стѣжати си, Z і не сътѣжѣти сѧ.

**и гла к нимъ**] Dbš Ø гла къ нимъ, ZMDmr Ø глѣ Ø (cf. Jagić 1883:279, note to line 2), Iv Ø гла Ø (Gr levgn).

14-15. **Гды въ ктеръ** Z Гди, Dbš Гдини] DmrIV Гдині етерѣ вѣ, M Гди вѣ единъ.

15. **ктерѣ** DbšZ] M единомъ, DmrIV нѣкомъ.

16-17. **и члѣкъ** MDmrIV] Dbš ни члѣкъ, Z ни чѣ.

17. **срамлѣа сѧ** ZMDmrIV] Dbš срамѣ сѧ.

18. **вдовица** Dbš] ZMDmrIV вдова.

19. **прихожаше** ZMDmrIV] Dbš приходѣши.

20. **мъсти** ZMDmrIV] Dbš мѣстий.

**съпрѣ**] ZMDmr сѣпрѣ, Dbš сѣпра, Iv сѣпрника.

21. **длъзѣ** DbšMDmrIV] Z + же.

21-22. **Послѣди | же** DbsM] Z по|слѣдѣ Ø, DmrIV по сѣхѣ же.



f. 115r

1 <sup>7</sup> а бѣ не створитѣ: и мѣсть: избранн<sup>х</sup> свои-  
 2 хъ ради: выпившихъ къ немощи днѣ и но-  
 3 цѣ: и трѣпнѣ на нихъ. <sup>8</sup> гл҃а вамъ яко  
 4 створитѣ мѣсть ихъ въ скорѣ. {кѣо сѣа}  
 5 Обаче снѣ члвчѣкъ пришеде: вбращетѣ  
 6 ли вѣра на земли. <sup>9</sup> рѣ же къ кѣромъ  
 7 надѣвающимъ сѣ на сѣ: яко] сѣть правѣ-  
 8 дници: и похочѣвшимъ имъ: рѣ приѣа  
 9 сѣа. {нѣ еі ѿ лѣоу рѣ гѣ прѣи} <sup>10</sup> Пѣва дѣа въ-  
 10 нидоста въ цркви: помлѣти сѣ: кдинь  
 11 фарисей бѣ: а дроуги митарь. <sup>11</sup> фарисей  
 12 же вѣставъ сице въ себѣ мѣлаше сѣ: бѣ хва-  
 13 ла тебѣ възлаа: яко нѣсѣмъ яко и про-  
 14 чи члвцы: хищници неправедници:  
 15 и прѣлюбодѣи: или яко сѣи митарь. <sup>12</sup> по-  
 16 цѣ сѣ два крати: въ сѣта: десѣтина да-  
 17 ла: все кѣико прѣтажа. <sup>13</sup> а митарь изда-  
 18 лече стола: не хотѣше ѿчюю свою възве-  
 19 сти на небѣ: на вѣаше въ прѣсы сѣоа гл҃а:  
 20 бѣ мѣтивъ бѣди мнѣ грѣшниковъ. сѣи  
 21 <sup>14</sup> Гл҃а вамъ: сѣниде сѣ ѿправданъ: въ домъ  
 22 свои паче ѿного: Вѣтъкъ бо възносѣи сѣ  
 23 смѣрѣктъ сѣ: а смѣрѣи сѣ възнесетѣ сѣ:  
 24 {кѣо нѣ в сѣрѣ і нѣ вѣома} ( . . . )

1. **НЕ СТЕВОРИТЬ И МЫСТЬ** (retraced as мѣсть, with the retraced м covering both the original м and the adjacent original ѡ)] Dbš НЕ СТЕВОРИТ ЛИ МЫСТИ, ZMDmrIv НЕ | ѡмать ли сътворити · | мысти.
- 1-2. **ИЗВЪРАНИ СВОИХЪ РАДИ** Dbš -ныиухъ] ZMDmrIv ѡзвѣраныхъ сво|ихъ Ø.
3. **ГЛА** DbšZMIv] Dmr гла же.
4. **МЫСТЬ** DbšMDmrIv] Z милость (sic).
- 5-6. **ВЪРАЩЕТЬ | ЛИ** DbšDmr] ZMIv ѡубо овращетъ ли.
6. **ЗЕМЛИ** DbšZIV] MDmr земли.  
  
кѣ ктеромъ (retracing results in what now appears to be ктеро[мъ]ѡ)  
Dmr] DbšZ ѡ кѣ ётеромъ, М и кѣ единѣмъ, IV Ø кѣ нѣкимъ.
7. **НАДѢЩИМЪ**] DbšDmrIv надѣщийм, М надѣжштемъ, Z надѣжште | ѡмъ.
- 7-8. **САТЬ ПРАВЕ|ДНИЦИ**: retracing results in what appears to be a double ε at line end.
- 8-9. **ПОХОУЛѢЩИМЪ ИМЪ РѢ ПРИЧѢ | СИА** BanDbš] Dmr оуниѡжажцемъ | прочаа: Рече же имъ притѣуж | сиуж, ZM(сиуж)Iv(оуниѡжажце) оуниѡжаж|штемъ прочаа притѣуж | сыуж. Here CurBanDbš substitute имъ for (ZM) прочаа притѣуж сиуж, and then insert as text (Cur) рѢ причѢ | сиа, which is the incipit to the lection which immediately follows (cf. rubric in l. 9 below). Similarly, Dmr replaces (ZM) притѣуж сиуж with the incipit (Рече же имъ притѣуж | сиуж).
9. {нѣ еѣ ѡ лѡу рѣ гѣ прѣи}] Ban + сиа.
- 9-10. **ВЪ|НИДОСТА** (и possibly from ѡ or ѡ) DmrIv] Z вѣнидосте, М вѣнидете, Ban вѣзыдоста.
10. **ВЪ ЦРКВИ**] Dbš въ цркве, ZMDmrIv въ црковъ.  
  
помѣлти са BanDbšIv] ZM помолитъ са, Dmr помолитъ са.
11. **ВѢ** BanDbš] ZMDmrIv om.
- 11-12. **ФАРИСЕИ | ЖЕ** BanDbšZ(-сѣ[i])DmrIv] М фарисѣи Ø.

12. **ВЪСТАВЪ**] BanDbšZMDmrIv ставъ.  
**СИЦЕ** BanDbšZMDmrIv] M om.  
**МЛАШЕ**] BanDbšZMDmrIv млъше.
14. **ЧЛВЦЫ** (ц is written, apparently by the original scribe, over an erased letter, apparently к (from члвкы)] BanDbšZMDmrIv члвци.  
**НЕПРАВЕДНИЦИ** BanZMIv] Dbš и неправедници, Dmr неправедни.
15. **И ПРЪЛЮВОДЪИ** Dbš] BanZMDmrIv Ø прълюводѣи.  
**ЛИИ** BanDbšIv] ZMDmr ли.  
**СЪИ** BanIv] Dbš и сѣи, ZDmr і съ, M Ø съ.
- 15-16. **ПО|ЩА СѦ**: for 1PSgPres (ZM) поштѣ сѦ.
16. **КРАТИ** BanDbšIv -ты, ZM -ты] Dmr кратѣ.  
**ДЕСАТИНА** (for FemSgAcc (ZM) десатинѣ) BañZMDmrIv -нѣ] Dbš и десетинѣ.
17. **ВЪСЕ** Ban] DbšZMDmr всего, Iv ѿ всего.
- 17-18. **ИЗДА|ЛЕЧЕ** ZMDmrIv] Ban, Dbš издаলেখ.
18. **ѠТИЮ СВОЮ**] BanDbšZ ни ѡѣию свою, MDmrIv ни ѡѣию Ø.
19. **НА** BanDbšIv нѣ] ZMDmr нѣ.  
**ВИДШЕ ВЪ ПРЪСИ** Ban пръси] ZMIv въѣше пръси, DbšDmr видѣше сѦ въ пръси.  
**СВОѦ**: retracing of св has resulted in ссвоѦ.
20. **ГРЪШНИКОУ** BanZMDmr] DbšIv грѣшникомѣ.
21. **ГЛА** DbšZM] BanDmrIv + же.  
**СѦ** (sic)] Ban съи, Dbš сѣи, ZMDmr сѣ.

- 21-22. **ѠПРАВДАѠ · ВЪ ДОМЪ | СВОИ ПАЧЕ ѠНОГО** BanMDmrIv] Dbš ѠПРАВДАѠ  
ПАЧЕ Ѡ|НОГО · ВЪ ДОМЪ СВОИ, Z ВЪ | ДОМЪ СВОИ ОПРАВДАѠ ПА|ЧЕ ОНОГО.
22. **ВЪСѢКЪ ВО ]** BanZMDmrIv Ѡко | ВЪСѢКЪ Ø.
23. **СМѢРѢКЪ СѠ]** BanDbšZMDmrIv СМѢРИТ' СѠ.  
**А СМѢРѢИ СѠ]** BanDbš(-раѡ) А СМѢРѢИИ СѠ, ZMDmrIv 'і СЪ|МѢРѢИИ СѠ.
24. **{К'О Н'Е В С'РѢ Т Н'Е В'ОМѠ}**] Ban {К'О. Н'Е. В С'РѢ .Т. Н'Е. Ѡ Л'ОУ. В 'Ѡ В'РѢ. |  
<sup>3</sup>3}.

## Luke 21:5 - 22:13

The Curzon text reproduced here ends at the first logical stopping point in the narrative after the resumption of the Banica text at Luke 22:12, as the final lection is extensive, covering an additional two folios before concluding at Luke 22:39.

f. 121r

7 ( . . . ) {в с'рѣ вѣ нѣ вѣомѣ} <sup>5</sup> Гл҃аци- см҃и.  
8 мѣ ктеромѣ ѿ цр҃кве · тако каменикомѣ  
9 добромѣ и съсѣди · оукрашена кѣсть · рѣ же  
10 <sup>6</sup> сы паже види(т)те · придѣть денник · въ на-  
11 же <...> встанеть камень на камени зде и-  
12 же не разорить сѧ · <sup>7</sup> Выпросиша же гл҃аще · см҃ѣ  
13 бчи[телю когдѣ си вѣда · и что кѣсть зна-  
14 меник · когдѣ си хотѣть бити · {зѣ сѧ(в?) · мѣ пѣу}  
15 <sup>8</sup> Онѣ же рѣ влоудѣте сѧ да не прѣ-  
16 льщени вѣдете · мнозѣ бо придѣть въ  
17 имѧ моѣ гл҃аще · азѣ ксѣмѣ врѣмѣ при-  
18 ближи сѧ · не идѣте въ слѣдѣ ихъ · <sup>9</sup> и кѣдѣ  
19 же оуслишите брани · и нестрокини ·  
20 не оубоите сѧ · подобакѣ бо симѣ прѣ<ж>-  
21 жѣ быти · нѣ не коньчина · <sup>10</sup> и гл҃аше къ  
22 нимѣ · Встанеть бо ѡзыкъ на ѡзыкъ ·  
23 и цр҃во на цр҃во · <sup>11</sup> тѣси же вклици по мѣ-  
24 ста · и глади · и въ мори бѣда страхова-  
25 ния · и знамения на небѣи велиѧ бѣть ·  
26 <sup>12</sup> Прѣже еже сѣхъ всѣхъ · възложѣть на сѣ ·

7. {в сръ вї нѣ вѣмѡ} Ban {в сръ .вї. нѣ. | ѡ ѡу вѣмѡ. зѡа}.
- 7-8. ГЛАЦИ|МЪ КТЕРОМЪ ѡ ЦРКВЕ Ban цркви DbšZDmr И етеромъ  
глаголюмъ ѡ цркви, М і единѣмъ глаголюмъ о цркви, Iv И ѡнѣмъ глаголюмъ  
о храмѣ сѣмѣмъ.
9. **сѣсѡди**: for InstrPl (ZM) сѣсѡды.  
**оукрашена** BanDbšZMDmr Iv -енъ.  
**рѣ же** BanDbš] ZMDmrIv om. же .
10. **сы ѡже** BanZMDmr си ѡ|же] Iv сѣ кже.  
**види<т>те**: first т has been erased, apparently by a later hand, leaving a blank space.
11. <...> BanDbš] ZMDmrIv нѣ.  
**камени** BanDbšZDmrIv] М -нѣ.
- 11-12. **зде и|же** BanDbšZ(сѣде)] Dmr сѣде же, MIv Ø иже.
12. **Въпросиша же глаголюще** Dbš] Ban ZDmr Въпросиш же ѡ глаголюще, М  
Въпросиша же и глаголющу (*sic*), Iv Въпросиш Ø ѡго глаголюще.
13. **когда** Dbš] ZMIv когда оубо, Dmr кодѣга оубо.  
**си** Dbš] ZMDmr, Iv снѣ“.  
**вада**] DbšZMDmrIv вѣдѣтъ.
14. **когда**] DbšZMDmrIv егда.  
**си хотѣтъ вѣти** (for (ZM) быти)] ZMDmr хотѣтъ си быти, Iv хотѣтъ  
снѣ быти.  
**мѣ**: the segment мѣ is an original emendation of a partial erasure,  
possibly за.
15. **влоудѣте** (for (ZM) влоудѣте): written around a long hole in the  
parchment between the р and т.



17. **АЗЪ КСЪМЪ** DbšZDmr] Miv **ѣко азъ есмъ.**  
**врѣмѣ]** DbšZMDmrIv **и врѣмѣ.**  
**сѣ** DbšZDmrIv] M **<с>ѣ.**
18. **НЕ ИДѢТЕ** ZDmrIv] M **не идѣте оубо,** Dbš **не дѣйте.**  
**въ слѣдѣ ихъ** ZMDmrIv] Dbš **въ слѣдѣ ихъ ѣти.**
- 18-19. **и кгда | же]** ZMDmrIv Ø **егда же,** Dbš Ø **егда Ø.**
19. **оуслишите** ZMDmrIv **-слыш-]** Dbš **оузрите.**
20. **подовактъ** DbšZDmrIv] M **-баатъ.**
- 20-21. **прѣ<ж.>|жѣ:** пр is an original correction from two erased letters, apparently **ви** or **ви.**
21. **нъ не коньчина** (for FemNomSg **коньчина**) Dbšnj **не оубо кончина,** Z **нъ не ѣбѣ коньчи|на,** M **нъ не оу абие коньчина,** Dmr **нѣ не тодѣга абие коньчина,** Iv **нж не тѣу абие конецъ.**  
**и глѣше къ | нимъ** Dbš] ZMDmrIv **тогда глѣаше ѣмъ.**
22. **во** DbšZIv] M **<\_ \_>** (Jagić notes that the erased word here apparently is not **во**), Dmr **ом.**  
**ѣзыкъ** DbšMarDmrIv] Z **ѣзыка.**
23. **трѣси же** ZMDmr] Iv **трѣси Ø,** Dbš **и трѣси Ø.**  
**вклици:** for (ZM) **велици:** **к** is apparently an original emendation from **и,** or possibly even vice versa.
24. **и въ морн** DbšZDmrIv] M **и Ø морн** (Gr **kaij loimoij**).
- 24-25. **вѣда (sic) страхова|ниѣ]** DbšZDmr **вѣтъ страхова|ниѣ,** M **вѣдѣтъ.**  
**страхо-ваниѣ же,** Iv **страхи | вѣдѣтъ.**
25. **на невѣи]** DbšZMIv **с ѣвѣе,** Dmr **сѣ нѣви.**  
**велиѣ** Dbš NeutNomPl **велиѣ,** Z **вѣ|льѣ,** M **велиѣ]** Iv **велика,** Dmr **ом.**

26. **Прѣже еже]** Dbš ѿ прѣже же, ZMDmrIv прѣже же.  
**възложати** ZMDmrIv] Dbš възложж.

f. 121v

	1	вы рѣки своѣ · иже ѡнѣть прѣдѣлаше ·
	2	на зборища и темница ведоми къ
	3	црѣмъ и вѣкамъ · имени мѡкго ради ·
снѧ	4	<sup>13</sup> приключити во сѧ вамъ · въ свѣтель-
	5	ство <sup>14</sup> Положите на срѣихъ вашихъ · не
	6	прѣже поучити сѧ ѡвѣщати · <sup>15</sup> азъ
	7	во дамъ вамъ оуста прѣмѡдрости ·
	8	кже не могатъ противити сѧ ѡвѣ-
	9	щати · вси бо противѡщи сѧ вамъ ·
	10	<sup>16</sup> прѣдани же бѡдете родитель и вѣра ·
	11	и родомъ и дроуги · и оумрътвѣтъ ѡ
	12	васъ · <sup>17</sup> и бѡдете ненавиди ѡ всѣхъ ·
	13	имени мѡкго ради · <sup>18</sup> и власы главы
	14	вашѣ не погивнѣтъ · <sup>19</sup> въ трыпѣни
	15	вашемъ стѣжите дшѡ вашѡ
снѢ	16	{кѡ в роѣ} <sup>20</sup> Юга же оузрите ѡбѣстоимъ
	17	вои крѣмъ · тѣга разоумѣете · ꙗко
	18	привлижи сѧ запоустѣникъ кмоу · <sup>21</sup> тѣ-
	19	га сѡщи въ люди · да бѣгають на гори ·
	20	иже по срѣ кго да исхѡдѣтъ · иже въ стра-
	21	нахъ да не вхѡдѣтъ вънь · <sup>22</sup> ꙗко денникъ
	22	мъщению си сѣтъ · да исплѣнѣтъ сѧ ·
	23	всѣ написанѣ · <sup>23</sup> Горе же непразни-
снГ ·	24	мъ · и дошчимъ въ ти дни · бѡдетъ во
снД	25	вѣда велика на земли · и гнѣвъ на лю-
	26	дехъ сихъ · <sup>24</sup> и падѣтъ въ ѡстри мечъ ·

1. **ИЖЕНАТЬ**] DbšZMIv и ижденѣть, Dmr И ѡжденѣтъ вы.
2. **НА ЗВОРИЦА** DbšIv (съворица)] ZMDmr на сънѣ|мишта.  
**И ТЕМНИЦА** DbšDmr] ZM í въ тѣмьница.  
**ВЕДОМИ** (for MascAccPl DefPresPart) ZMDmrIv -ы] Dbš ведоуѣми.
3. **ВЛАКАМЪ**: for DatPl (ZM) владыкамаъ.  
**ИМЕНИ** Iv] DbšZMDmr -не.
- 4-5. **ПРИКЛОУЧИТЬ БО СА ВАМЪ · ВЪ СЕДѢТЕЛЬСТВО**: Dbš прилоучит Ѧ са  
 вамаъ въ | седѣтельство, ZM приклоуचितъ же са | вамаъ · въ  
 съедѣтельство, Iv прилоучитъ же са вамаъ | въ седѣтельство. Dmr has  
 been erased and changed by H to прилоуचितъ же се вамаъ въ послѣдство;  
 Velčeva identifies the original text, which I have been unable to decipher  
 under ultraviolet analysis after the initial fragment <конѣ|), as <конѣ|читъ же  
 са вамаъ съедѣтельство> (1975:237).
5. **ПОЛОЖИТЕ** DbšIv] ZMDmr + оубо.
6. **ПООУЧИТИ**] DbšZMDmrIv пооучати.  
**ШЕЩАТИ** M] DbšZMDmrIv шещавати.
7. **ДАМЪ ВАМЪ** ZDmrIv] M дамъ Ѧ (Jagić notes a superscript insertion of  
 the abbreviation вамаъ, apparently by a different hand), Dbš подамаъ ва|маъ.  
**ОУСТА** DbšMDmrIv] Z въ оуста.  
**ПРЕМАДРОСТИ**] Z прѣмж|дростъ, DbšMDmrIv ѡ прѣмждростъ (apparently  
 retraced by a later hand in Dbš over an erasure or bleedthrough).
8. **КЖЕ**] DbšZMDmrIv ѡже.  
**МОГАТЬ**] DbšZMDmrIv възмогжъ.
- 8-9. **ШЕЩАТИ**] Dbš шеща|ти, ZMIv í о|тѣвѣшати, Dmr Ни  
 отѣ|вѣщѣти.
9. **ВЪСИ** ZMDmrIv] Dbš ом.

- во]** DbšZMDmrIv om.
- ПРОТИВЪЩЕИ СѦ]** DbšZMDmrIv про<sup>Ѧ</sup>влѣжци сѦ.
10. **РОДИТЕЛЪ И ВРѢАА]** DbšDmrIv родители и братиѦ (Conev 1906 ed. om. ѡ), ZM роди|телы і братрыж.
11. **ДРОУГИ]** DbšZMDmrIv MascAccPl дроугѣі (cf. Conev 1906 ed. дроугѣі).
- И ОУМРѢВАТЬ MDmr]** DbšZ Ø оумрѣвѣтъ, Iv и оуморѣѦ.
12. **НЕНАВИДИ (sic)]** DbšZDmrIv MascNomPl ненавиѣми (cf. Conev 1906 ed. ненавидими), M <sup>н</sup>навидими.
13. **ИМЕНИ Iv]** DbšZMDmr -не.
- ВЛАСЫ]** DbšZMDmrIv MascNomSg влась.
14. **ПОГИБНЕТЬ DbšZDmrIv]** M по|гыбаетъ.
15. **СТАЖИТЕ:** written around a long hole in the parchment between the т and ѣ.
17. **ТЬГѢ]** DbšZMDmrIv тогда.
- РАЗОУМѢКТЕ** (к apparently is an original correction from и) DbšZMDmrIv разоумѣните.
- 18-19. **ТЬГѢ]** DbšZMDmrIv тогда.
19. **СѦЦИ]** DbšIv сжций, ZDmr сжште|і, M сжште.
- ЛЮДЕИ]** DbšZMDmrIv иудеи.
- НА ГОРИ DbšDbrm горѣ]** ZMIv въ горы.
20. **ИЖЕ ПО СРѢ]** DbšZMDmrIv и иже по срѣдѣ.
- ДА ИСХОДАТЪ ZMDmrIv]** Dbš да <sup>не</sup>исходѣтъ (superscript insertion possibly by a different hand).
- ИЖЕ ВЪ Z]** DbšMIv и | иже въ, Dmr и еже въ.
22. **СИ DbšM]** Z си, DmrIv om.

23. **вѣса** (for NeutNomPl OCS **вѣса**) ZMDmrIv **вѣѣ**] Dbš **вѣѣкаѣ**.  
**написанънаѣ**] ZMDmrIv **напѣсанаѣ**, Dbš om.
- 23-24. **Горе же непразни|мѣ** DbšMDmr] Z **Горе Ѧ непраздънѣ|мѣ**, Iv **гѣре Ѧ**  
**ймѣци|мѣ** въ жѣровѣ.
24. **ти** ZM AccPl **ты**] DbšDmr **тыѣ**, Iv **тыѣ**.
25. **велика** DbšZMDmr] Iv **велика**.  
**земи** MDmr] DbšZIv **земи**.
- 25-26. **на лю|дехъ** DbšZMIv] Dmr **въ людехъ**.
26. **падаѣтъ**: **т** is an original correction from an erased and illegible letter.  
**въ ѡстри мечъ** (unclear whether GenSg or GenPl intended)] Dbš **въ**  
**ѡстрий мечъ**, Z **въ остри мѣѣ**, M **въ острии мѣѣ**, Dmr **въ острие мѣѣѣ**, Iv  
**ѡ ѡстриѣ | мѣѣѣ**.

f. 122r

1 и пѣнени бѣдѣть въ ѡзыкы въсѡ · к- сн̄г  
 2 рлм̄ъ бѣдѣть попиракм̄ъ ѡзыкы · до-  
 3 нѣдеже сконьчѣкть сѡ врѣмени ѡзыкы ·  
 4 {кѣ̄о сѣ̄ѣ} 25 И бѣдѣть знамени въ сн̄ци  
 5 и лоӯнѣ и звѣ̄зѣхъ · и на земли тѡгѡ  
 6 ѡзыкомъ · ѡ нечѣяния шѡӯма морь-  
 7 скаго · и възмѡщениа · 26 издыхѡщи-  
 8 мь члв̄комъ · ѡ страхѡ и чѣяния грѡ-  
 9 ци на вселениѣ · слыы во неч̄сн̄и д-  
 10 выгнѣть сѡ · 27 И ты̄гѡ оӯзрѣть сн̄а члв̄ѣ- сн̄и ·  
 11 ческаго · градоцаго на шблѡцѣхъ · съ  
 12 силоѡ и славоѡ многоѡ · 28 начинащи-  
 13 мь же симь бивати · {в чѣ̄е в̄т̄ нѣ̄ ѡ лѡ̄ѣ рѣ̄ гѣ̄.}  
 14 Вьсклоните сѡ и възвѣгнѣте главоѡ ва-  
 15 ша · зане приближи сѡ избавленик ва-  
 16 ше · 29 и рѣ̄ имь притѣчѡ · выдите смок-  
 17 ве въсѡ дрѣва ихъ · 30 кѣ̄гѡ прошибѡтъ  
 18 сѡ · юже выдѡще ѡ себѣ̄ · вѣсте ꙗко бли-  
 19 зѣ жѡтѡѡ ксть · 31 тако вы кѣ̄гѡ оӯзрите  
 20 сы бивѡща · вѣдите ꙗко близѣ ксть  
 21 цр̄ѣикъ в̄жне · 32 ам̄н̄ь гл̄ѡ вамъ · ꙗко не  
 22 прѣидеть родѡсѣ · донѣдеже въсѡ си бѡ-  
 23 дѣть · 33 нево и <и?> земѡ мимо идѣть а сло-  
 24 веса моѡ не прѣидѣть · 34 Вьнемлѣите сн̄ѡ ·  
 25 же себѣ̄ · кѣ̄гѡ когѡ штѡгъчѣкть ср̄це ва-  
 26 ша · шбѣдѣденикм̄ъ и пиѡн̄ьствомъ ·

1. **ВЪ АЗЫКЫ ВЪСА** DmrZM] Dbš въ и азѣкъ, Iv въ вса стра|ны.
- 1-2. **К|рлѣ** Z (и|лѣ), Iv (и|рлѣ)] DbšMDmr и ирѣлѣмъ (cf. Conev 1906 ed. ерлѣмъ).
2. **ВЪДѢТЬ** ZMDmrIv] Dbš om.  
**АЗЫКЫ** DbšZMDmr] Iv ѿ жзы|къ (the segment жзы- is written, apparently by the original scribe, over an illegible erasure).
3. **СКОНЬЧѢТЬ СѦ ВРѢМЕНИ АЗЫКЪ**] DbšZMDmrIv съконьчѣ|ѣтъ сѦ врѣмена ѿзѣкъ.
4. **И ВЪДѢТЬ ЗНАМЕНИ**] DbšZM И ѣж|ть знаменій, Dmr И вѣдѣтъ зна|мение, Iv Ø вѣдѣтъ знаменіа.
5. **И ЛОУНѢ** MDmrIv] Dbš и в лоуѣ, Z і мѣсѣци.  
**И ЗВѢЗДАХЪ** ZMIv] DbšDmr и въ | звѣздахъ.  
**ЗЕМЛИ** DbšZIv] MDmr земли.  
**ТАГА:** for FemNomSg (ZM) тѣга.
6. **НЕЧѢНИИ** DbšZMDmr] Iv неначаіа (sic).
7. **И** ZMDmrIv] Dbš om.
- 7-8. **ИЗДЫХАЩИ|МЪ** Dbš -аж-] ZMDmrIv и|здыха|ѣштемъ.
8. **СТРАХА:** for MascGenSg (ZM) страха.
- 8-9. **ГРѢ|ЩИ**] Dbš градѣ|хъ (sic), ZMIv градѣштин|хъ, Dmr грѣдѣщійѣхъ.
9. **ВЪСЕЛЕНИИ** (ambiguously-shaped ѡ possibly intended as ѡ)] DbšZMDmrIv въселеніѣхъ.  
**СЫЛЫ:** for (ZM) силы.  
**НЕВѢНИИ** DbšDmrIv] ZM невѣкъѣхъ.
- 9-10. **Д|ВЫГНАТЬ СѦ** DbšZMDmrIv двигнѣтъ сѦ] М подвигнѣтъ сѦ. The line break after a consonant, which is infrequent in Cur, appears to have been



prompted by a small tear in the parchment.

10. **тѣгѣ**] DbšZMDmrIv тогда.  
**оүзрѣть** DmrZIV] Dbš оүзѣрите, М оүзѣте (*sic*).
- 10-11. **снѣ члѣвѣ|ческаго**] DbšMDmrIv] Z снѣ члѣвѣ.
11. **грааѣщаго** Dbš] Iv грааѣща, Dmr грѣаѣща, Z грааѣ|штѣ, М om.  
**сѣ** ZMDmrIv сѣ] Dbš om.
12. **и славоа** DbšZMDmr -воѣж] Iv ѣ сѣ славож.  
**многоа** DbšZMIv] Dmr многж.
- 12-13. **начинаащи|мѣ же снѣмѣ**] DbšZMIv начинащем же снѣмѣ, Dmr начинаж-щемѣ] же сѣ.
13. **бывати** DbšZMDmr бѣивати] Iv быти.
14. **глава**] DbšDmrZMIv главы.
- 15-16. **ва|ше** DbšZMIv] Dmr om.
16. **видите:** for (ZM) видите; выд- for вид- is relatively consistent throughout Cur (cf. выаѣ in l. 18 below).
- 16-17. **смок|вѣ** DbšIv] ZMDmr сѣмоковѣнницж.
17. **вѣсѣ дрѣва ихѣ**] DbšDmrZMIv и вѣсѣ дрѣва Ø.
18. **юже** ZMDmr оүже, Dbš ѣ оүже] Iv тогда.  
**ѡ севѣ** DbšZMDmr] Iv ѡ нихѣ.
- 18-19. **бли|зѣ жатѣа** (for FemNomSg (ZM) жатѣа) **кстѣ** ZMDmrIv -ва] Dbš жатѣа ѣстѣ близѣ.
19. **такѣ**] DbšZMDmrIv тако ѣ вѣ.  
**оүзрите** DbšZMIv] Dmr види|те.
20. **сѣ выааѣщаа**] ZMDmr сѣ бываѣшѣта] Iv снѣа бываѣщаа, Dbš Ø

бѣваѣцаѣа.

вѣдите DbšZMIv] Dmr Разумѣите.

21. црѣвик вѣиє DbšZM] DmrIv црѣство вѣиє.

21-22. не | прѣидеть Dbš] ZMDmrIv не ѡмать | прѣити.

22. родосъ DbšMDmr] ZIv ро|дъ съ.

вѣса (for OCS NeutNomPl вѣсъ) си] DbšDmr вѣсъ си, ZM вѣсъ Ø, Iv вѣсъ сиѡ.

23. земѡ] DbšDmr земѣ, ZM земѣ.

идѣть (apparently 3PPIPres, with dual subject; probably not intended as 3PSg, as ѡ-є substitution is not characteristic of Cur)] DbšDmrZMIv 3PSg ѡ|дѣть.

24. моѡ] DbšZMDmrIv моѡ.

не прѣидать] ZIv не ѡмать прѣити, DbšMDmr не мимо ѡ|дѣть.

24-25. вѣнемѣите | же ZMDmr -мѣите] Dbš вѣнемѣите Ø, Iv вѣдѣте Ø.

25. кѣа коѣа] DbšZM ѣда коѣа (Velčeva notes that the original erased Dmr text is either ѣда коѣа от ѣда коѣа, changed by F to да не коѣа), Iv да не коѣа.

25-26. ѡтагѣжѣтъ сѣце ва|ша (sic; for NeutNomSg сѣце ваше от Pl сѣца ваша)] DbšZ ѡ|тажѣжѣтъ сѣца ваша, M ѡтажѣжѣтъ сѣца ваша, Dmr <ѡ>тагѣжѣтъ сѣ|дѣца вашѡ (initial ѡ erased and changed to ѡ by F); Iv ѡтагѣжѣтъ | сѣца ваша.

26. вѣвѣденикъъ Iv] DbšDmr ѡвѣдѣни|ѣмъ, M ѡ|вѣдѣнииъ.

f. 122v

1 и печѣлами житейскими · найдеть на  
 2 вы вънезапапа днѣ тѣи · <sup>35</sup> ꙗко съѣтъ бо при-  
 3 деть на всѣхъ сѣдѣщихъ на лицѣхъ всѣхъ зе-  
 4 мѣ · <sup>36</sup> бдите на всѣхъ вѣхъ мѣхъ  
 5 сѣ · да спѣшите сѣ оубѣжати всѣхъ си  
 6 хотѣхъ бити · и стати прѣхъ снѣхъ члвчѣ-  
 7 скымъ · {кѣхъ чѣхъ} <sup>37</sup> вѣ же днѣ ѿчѣхъ въ цркви ·  
 8 {вѣхъ пѣхъ вѣхъ нѣхъ вѣхъ} Бѣхъ оубѣхъ въ цркви  
 9 ноцихъ въдварѣхъ сѣ · исхѣхъ въ горѣхъ на-  
 10 рыцакѣхъ клевнѣхъ · <sup>38</sup> и всѣхъ людемъ  
 11 извоутра прихѣхъ кѣхъ · въ цркви  
 12 кѣхъ послоушѣхъ кѣхъ · {зѣхъ вѣхъ вѣхъ на ѿтрие  
 сѣхъ} <sup>22.1</sup> Приближѣхъ сѣхъ празднику въпрѣ-  
 сѣхъ · нарыцакѣхъ паска · <sup>2</sup> Искѣхъ  
 15 архирейхъ и книжницѣхъ · како бишѣхъ  
 16 оубѣхъ · боѣхъ бо сѣхъ люди · <sup>3</sup> Въниде же  
 сѣхъ · 17 сотона въ юдахъ нарыцакѣхъ скарѣ-  
 18 вѣхъ · сѣхъ ѿ чѣхъ слахъ вою на десѣхъ ·  
 сѣхъ · 19 <sup>4</sup> И шѣхъ гла архирейхъ · и вождѣхъ ·  
 20 како имѣхъ прѣдѣхъ · <sup>5</sup> и възрадова-  
 21 шѣхъ сѣхъ · и свѣщѣхъ дати кѣхъ сребро  
 22 <sup>6</sup> исповѣхъ · искаше же пѣхъ вѣхъ  
 сѣхъ · 23 да и прѣдѣхъ безъ народа · <sup>7</sup> И приде же днѣхъ  
 24 въпрѣснохъ · въ нѣхъ подобно вѣхъ па-  
 25 ска жрѣхъ · <sup>8</sup> и посла ісѣхъ петра и ѿа · ре-  
 26 къ шѣхъ ѿготоваите намѣхъ паска

1. **И ПЕЧѢЛИ** DbšDmrIv -чальми] ZM Ø ПЕЧА|ЛЬМИ.  
**НАИДЕТЬ**] DbšZMDmrIv И НАИДЕТЬ.
2. **ВЪНЕЗАПА**] DbšZMIv ВНЕЗАП|ж, Dmr ВЪНЕЗАПж.  
**ДНѢ ТЪИ**] DbšZMIv ДНѢ ТЪ. The original Dmr text, which Velčeva identifies as **ДЕНЬТЪ** or **ДЕНЕТЪ**, has been erased and emended by F to **ДНѢ ТЪ**.  
**ІАКО** MDmrIv] Dbš ІАКО Ѳ, Z АКТЫ.
3. **ВЪСѢ СѢДАЩАА**: for (ZM) ВСА СѢДАШТАА.  
**ЛИЦЕ**] DbšDmrZMIv ЛИЦИ.
- 3-4. **ЗЕ|МА** Dmr] DbšZMIv ЗЕМЛА.
4. **ВДИТЕ** Dbš] ZMDmrIv + ОУБО.  
**ВЪСѢКО ВРѢМА** DbšZMDmr] Iv ВСѢ ВРѢМЕ|НА.  
**МЛАЦИ**] DbšZMDmrIv -ЩЕ.
- 5-6. **ВЪСѢХЪ СИ | ХОТАШИ ВИТИ** (for (ZM) ВЪИТИ)] Dbš ВСѢХЪ (cf. Conev 1906 ed. -хъ) СИ|хъ ХОТЖИИХЪ ВЪИТИ, ZMDmr ВЪСѢХЪ СИХЪ | ХОТШТИХЪ ВЪИТИ, Iv ВСЕГО ТОГО ХОТАЩАГО ВЪИТИ.
- 6-7. **ЧЛѢЧЕ|СКЫМЪ** Dbš ЧЛѢЧУКЫМЪ] Z ЧСКЪМЪ, M ЧЛѢСКЪМЪ, Iv ЧЛѢЧСКОМЪ, Dmr ЧЛѢЧУИМЪ.
7. **ВѢ ЖЕ ДНѢ БУЧИ ВЪ ЦРКВИ**: this portion of the text, which appears in black ink between two rubrics, is a garbling of the beginning of verse 37 (cf. note to l. 8 below).
8. **БѢ ОУЧЕНИ ВЪ ЦРКВИ**] Dbš БѢ ВРМА ѠНО ВѢ | ОУЧЕНИИ (ОУЧЕНИ И?) ВЪ ЦРКВИ, ZM БѢ ЖЕ ВЪ ДНЕ ОУЧА ВЪ ЦРКВЕ, Iv БѢ ЖЕ | ВЪ ДНЕ ОУЧА ВЪ ЦРКВИ, Dmr БѢ ЖЕ ВЪ ДНИ ОУЧЖ ВЪ ЦРКВИ.
9. **НОШИА** (ambiguously-shaped А possibly intended as Ж) Dbš НОЦИИЖ] ZMDmrIv А НОШТИЖ.  
**ВЪДВАРѢШЕ СА ИСХОДА** Dbš ІСХОДЖ] Dmr ВЪДВАРѢШЕ СА ІСХОДЖ, Iv

исхѡ|дѡ въдварѣаше сѡ, ZM оудварѣаше сѡ | ісхѡдѡ.

- 9-10. **горѡ на|рыцакмакма** (*sic*) Dbš горж нарицаѣмжѣ] ZMDmrIv горѣ нарицаѣмѣ.

11. **прихожѣхѡ** DbšMDmrIv] Z приходѡште.

- 11-12. **въ црь|кве** (the к has been added in the left margin by the original scribe) Dbš] Iv въ цркви, ZMDmr въ цръковѣ.

12. **послоушѡѡтъ** (apparently for Supine -шатъ)] ZMDmr послоушатъ, Iv послѡ|шати, Dbš послѣтъ.

13. **Привлижаше сѡ**] Dbš Прѣближи сѡ, ZMDmrIv Привлижайше же сѡ.

**празникъ** DbšDmrIv] ZM праздъ|никъ.

- 13-14. **ѡпрѣ|сночкы**] Dbš ѡпрѣсночнѣї, Z ѡпрѣснѣтъ, MDmr ѡпрѣ|снокъ, Iv ѡпрѣснока.

14. **нарыцакми** ZMDmrIv -мѣ] Dbš нарицаѣм|аїѣ.

**паска** Dbš] ZMDmrIv пасха.

**Искахѡ** Dbš -аїхѣ] Dmr Искаахѣ же, ZMIv і искаахѣ.

15. **архикреник**] ZMDmrIv архи|ереи, Dbš архиере (*sic*).

**и книжници** ZMDmrIv] Dbš om. и.

- 15-16. **како вишѡ | оубили** Dbš] Iv како и вишѣ оубили, ZMDmr како | і вѣ ѡубили.

17. **сѡтѡна** ZMDmr] Iv сатана, Dbš om.

**въ юда** DbšZDmrIv FemAccSg иѡдѣ] M въ-иудѣ.

- 17-18. **нарицакмаго скарѣ|ѡтъ** Dbš] M нарицаемаго | искарѣотъ, Dmr на|ри-цаемааго скарѣотѣ, Iv нарицакмаго йскарѣѡта, Z нарицаѣ|мѣ йскарѣѡтъ.

18. **сѡща** ZMDmr сжшта] Dbš сжщѣ.

**ѡи( )ѣла**: original correction from ѡлѣѣ (и replaces erased в; с replaces erased к).

19. **И шедъ** DbšZMDmr] Iv и̃ишедъ.  
**арх̃икреѡмъ и вокводамъ** DbšZMDmr] Iv арх̃іе|реѡмъ и книжникомъ ·  
и воквода|мъ.
20. **прѣдасть**] Dbš прѣдастѣи, Z прѣ|дасть и, M прѣдасты-и, Dmr  
прѣдастѣ и, Iv прѣдасть ꙗго.
- 20-21. **и възърадова|ша сѧ** DbšIv] ZM і въздрадова|ша сѧ, Dmr Ø  
възрадо|вашъ же сѧ.
21. **дати ꙗмоу** DbšZ] MDmrIv емоу дати.
22. **исповѣда** Dbš] ZM і испо|вѣдъ, Dmr и отъ толи, Iv и ѡбѣща сѧ.  
**искаше же** Dbš] Dmr искаа|ше Ø, ZMIv і искааше Ø.  
**врѣмене** DbšZMIv] Dmr -ни.
23. **да и прѣдѧ** DbšZDmr] Iv да ꙗго прѣдасть, M да и прѣ|дасть имъ.  
**И приде же** Dbš] ZMDmrIv om. и.
24. **ѡпрѣснокъ**] DbšDmr ѡпрѣснокъ, Z ѡпрѣснѣкъ, M ѡпрѣснѣкъ, Iv  
ѡпрѣснѣка.
- 24-25. **па|ска** (for FemSgAcc (ZM) пасхъ) **жрѣти** (original correction from  
зрѣти)] Dbš пасхъ жрѣти, Iv жрѣти пасхъ, Dmr жрѣти пасхъ, ZM жрѣти  
пасхъ.
25. **и посла ісѣ петра и ѡѧ** (omission of conjunction и or of initial и of  
и ѡѧ)] Dbš Ø посла ісѣ петра и ѡанна, Z і посла Ø петра · і ѡанна,  
MDmrIv и посла Ø петра и ѡана.
26. **шедши ѡготованте**] MDmr(-тѣша)Iv шедъша оуготованта, Z шедъша  
оуготоваета, Dbš шедша оуготовита.  
**паска** (for FemAccSg (M) пасхъ) Z пасха (see Moszyński 1961:76)] Dbš  
пасхъ, MDmrIv пасхъ.

f. 123r

- 1 да ꙗмы · {кѣ ꙗꙋ} <sup>9</sup> Она же рекоста ꙗмоу · где  
 2 хоцещи да оꙋготовакѣ · <sup>10</sup> и рѣ ꙗма выше-  
 3 дышима ꙗма въ гѣа · срѣцеть въ члѣкѣ ·  
 4 въ копротѣ вода носѣ · по немъ идѣта ·  
 5 въ домъ въ нѣже въходить · <sup>11</sup> и рѣта гноу  
 6 домоу · глѣтъ тебѣ ѿчитель · где ксть  
 7 ѿбитѣль · идеже паска съ оꙋченики  
 8 своими спѣмъ · <sup>12</sup> и тѣ ꙗма покажетъ  
 9 горница велиѣ постлана · ] и тѣ оꙋго-  
 10 ваита · <sup>13</sup> шедъша же ѿбрѣтоста · ꙗкоже  
 11 рѣ ꙗма · <...> ( . . . )

1. **ДА ШМЫ** Iv] Dbš ѿсти, ZM да ѿмъ, Dmr om.  
**РЕКОСТА** DbšDmr] ZMIv рѣста.  
**ГДЕ** DbšIv] ZMDmr кѣде.
2. **ДА ОУГОТОВАКЕЪ** ZMDmrIv] Dbš и оугото|ваѣѣ.  
**И РѢ ИМА**] Dbš Ø рѣ има, ZMDmrIv днѣ же | рече има.
- 2-3. **ВЪШЕ|ДЪШИМА ВАМА**] Dbš въшедше вама, ZMIv се въшедъше|ма вама,  
Dmr се въше|дѣше вама.
3. **ВЫ** DbšZMIv] Dmr ва.
4. **КОМРОЗЪ**] Dbš комозѣ (sic), Z скждоль|ницѣ, M скждълъ|ницѣ, DmrIv  
скжделѣ|ницѣ.  
**НОСА** DbšMDmrIv] Z неса.  
**ПО НЕМЪ** DbšZMDmr] Iv въ слѣ|дѣ ѿго.
5. **РѢТА** ZMDmrIv] Dbš рецѣта.
6. **ГЛѢТЬ** ZMDmrIv] Dbš гла.  
**ГДЕ** DbšIv] ZMDmr кѣде.
7. **ПАСКА** Dbš -кж] ZMDmrIv пасхж.
8. **СВОИМИ** Z] DbšMDmrIv моими.  
**ТЪИ**] Dbš той, ZMDmrIv тѣ.  
**ВАМЪ** Dbš] ZMDmrIv вама.
9. **ВЕЛИА** DbšMDmrIv -лиѣж] Z om.
- 9-10. **ТѢ ОУГО|ВАНТА** (sic) BanZMIv оуготов-] Dbš тоу оуготоваѣта, Dmr Ø  
оуготованта.
10. **ШЕДЪША:** for MascDualNom шѣша.



**ѡѡрѣѡста** DbšDmrIv ѡѡрѣѡста] Ban и ѡѡрѣѡста, Z ѡѡрѣѡсте, M ѡѡрѣѡте.

11. <...>] BanDbšDmrIv и ѡѡрѣѡста пасха, ZM ѡѡрѣѡ|васте пасха (see Moszyński 1961:76 and note to f. 122v, l. 26 above).

## John 10:27-12:18

This transcription reproduces the Curzon Gospel version of two separate portions of text now missing from the Banica Gospel: John 10:41-11:25 and 11:47-12:10. Because the two lacunae are separated by only twenty verses, and the lection in which the first lacuna occurs ends at John 11:45, just two verses before the second lacuna, the transcription also includes the text from John 11:25-47, which is still preserved in the Banica Gospel, with all variations between the Curzon and Banica versions indicated in the notes. Banica variants from John 11:1-25 (marked in the notes as "\*Ban") are from Momčilov's transcription (1865:43-46); this portion of the Banica text is from a folio which immediately followed f. 171v, but which has been lost since Momčilov published it in transcription as a sample of the Banica text. The Banica letter which Momčilov transcribed as ѣ has been reproduced here throughout as ѡ, which is the variant which appears consistently throughout in the manuscript.

The Curzon version of John 11:47-12:10 is of particular interest because it indicates the precise point of the shift to Eastern (so-called "Preslav") lexicon which has been noted by Lunt (1984:68) with respect to the Banica Gospel; this shift, which is also shared by the Dobrejšo Gospel, occurs in both the Curzon and Dobrejšo versions at verse 11:54, where *жидови* first replaces *иудеи*, and is next reflected in verse 11:57, where *старѣишини жръчески* first appears instead of *архирейи*. The first two-thirds of John have been heavily edited and retouched by Editor A, but the original text nevertheless is legible throughout. Underlined *jusy* in the transcription represent corrections by A of original *ѡ* to *ѡ*. All stress marks and *paerki* appearing in the text have been added by A. Attempts have been made to reproduce the position of stress marks as closely as possible. Retracing and retouchings of letters by Editor A which do not involve textual emendation have not been marked here.

f. 151v

- 16 ( . . . ) {сѣ̑ ѿ нѣ̑ . рѣ̑ гѣ̑ прише̑} 27 ѿвѣ̑а моѣ̑ гл҃а̑  
17 моѣ̑го слышѣ̑тъ . ѿ азѣ̑ зѣ̑ла̑ ѿ по мнѣ̑  
18 грѣ̑тъ . 28 ѿ азѣ̑ живо̑тъ вѣ̑чѣ̑ни да̑а им' . {кѣ̑о}  
19 ѿ не погивѣ̑тъ вѣ̑ вѣ̑кы . ѿ не вѣ̑схити-  
20 тѣ̑ ихѣ̑ никто̑же ѿ ра̑кы моѣ̑а . 29 ѿцѣ̑  
21 моѣ̑ ѿже да̑ мнѣ̑ . бо̑ли вѣ̑сѣ̑хъ «s' t' .  
22 ѿ никто̑же не мо̑жетъ вѣ̑схитити  
23 ѿ ра̑кы ѿца̑ моѣ̑го . {кѣ̑о пѣ̑а} 30 азѣ̑ ѿ ѿцѣ̑  
24 кѣ̑дино̑ кѣ̑сѣ̑тъ . 31 вѣ̑зашѣ̑ же па̑кы ка̑мѣ̑-  
25 никъ̑ ю̑де̑и̑къ . да ѿ по̑выѣ̑тъ . 32 ѿвѣ̑ща̑  
26 ѿ̑ и̑сѣ̑ мно̑га дѣ̑ла до̑бра̑ тави̑хъ̑ ва̑-  
27 мѣ̑ .

17. **СЛЫШАТЬ**] BanIv слышаѣтъ, DbšZMDmr слоушаѣтъ.  
**ЗНАА И**] Ban знаѣ ꙗ̑ ѡ̑, DbšZMDmr знаѣ ꙗ̑ | ѡ̑, Iv знаѣ ихъ ѡ̑.
18. **ГРѦТЬ** BanDbšZMDmr граѣтъ] Iv ѡ̑дѣтъ.  
**И АЗЪ ЖИВОТЬ ВѢУНИ ДАА ИМЪ** BanDbšZMIv даѣ] Dmr и живо(вотъ)  
 вѢУНЫИ ДАѣ | ИМЪ (corrected later by F to животъ).
20. **Ѡ РАКЫ МОКА** BanZMDmrIv] Dbš Ѡ ржкоу моѡ̑ю.  
**ѠЦѢ** (titlo retraced by Editor A) BanDbšZMDmr] Iv ꙗ̑ко ѡ̑цѢ.
21. **ИЖЕ** DbšZMDmr] Ban ꙗ̑же, Iv жѣже.  
**ДА МНѢ** BanDbšZMIv] Dmr дастъ ѡ̑ мнѢ.
22. **МОЖЕТЪ** BanZMDmrIv] Dbš смѣтъ.  
**ВЪСХИТИТИ**] Ban ѡ̑хъ въсхитити, DbšZMDmr въсхитити ѡ̑хъ, Iv възати ѡ̑хъ.
23. **{КѠ ПѢ}**: Ban has this instruction at the end of verse 30.  
**АЗЪ И** DbšZMDmrIv] Ban ꙗ̑зъ ѡ̑ ѡ̑ (*sic*).
- 24-26. These three lines are shorter than usual because of a hole in the right lower corner of the parchment.
24. **КДИНО** BanZMDmrIv] Dbš ꙗ̑ди (*sic*).  
**ВЪЗАША** BanDbšZDmrIv] M въза|сѡ.
- 24-25. **ПАКЫ КАМЕ|НИК** BanZMDmr] Iv каменіе пакы, Dbš Ø каменіе.
25. **ЮДЕИК** Ban ѡ̑ѡ̑дейк] DbšMDmrIv ѡ̑|ѡ̑дей, Z ѡ̑ѡ̑ды.  
**ДА И ПОВЫАТЬ** BanDbšZM по|виѣтъ] Dmr да повиѣтъ и, Iv да повиѣтъ ѡ̑го.
- 25-26. **ѠВѢЩА | ІСѢ** Iv] BanDbšZMDmr Ѡвѣща ѡ̑мъ ісѢ. Dbš adds to this as text,  
 interrupted by a rubric line, ѡ̑ рѣ|че ѡ̑мъ.

26-27. **БАНДБШЗДМРІV] М БЪ БАСЪ.**

1 ѿ ѿца моѣго . за коѣ дѣло каменїи на  
2 мѡа мѣште . 33 ѿвѣщаѡ же кѣмоу ю -  
3 дѣиѣ гл҃аше . ѡ доѣрѣ дѣлѣ не мѣше-  
4 мѣ каменїи на тѣа . нѣ ѡ хѡулаѣ . іако  
5 тѣ члвкѣ сѣи . тѣорыши сѣа самѣ бѣ .  
6 34 ѿвѣща и мѡа ісѣ нѣ ли писано въ зако-  
7 нѣ башемѣ . іако азѣ рѣ вѣи кѣте( .> ) 35 аще  
8 ѡн(ъ>ѣ) рѣ бѣи( .> ) кѣ нѣмѣже рѣ слово вѣиѣ,  
9 ѡ не могаѣтѣ разорѣти сѣа кнїгы( .> ) 36 кѣго-  
10 же ѿцѣ ѡстѣи ѡ послѣ въ мирѣ( .> ) вѣи гл҃ете  
11 іако хѡулиши( .> ) занѣ рѣхѣ іако сѣи вѣи ѡсѣ-  
12 мѣ( .> ) 37 и аще не тѣорѣ дѣла ѿца моѣго( .> )  
13 не (к>ѡ)мѣте вѣры . 38 аще ли тѣорѣ( .> ) аще  
14 мнѣ вѣры не кѣмете( .> ) дѣломѣ моимѣ,  
15 вѣрѣ и мѣте . да разоумѣете и вѣроу-  
16 кѣте( .> ) іако въ мнѣ ѿцѣ и азѣ въ ѿцѣ . {кѣ ѡ ѡ} ѣг  
17 39 іскаха же паки ѡтѣи . и зѣде ѿ рѣкѣи ихѣ( .> )  
18 40 иде паки на ѡнѣ полѣ ѡ(к> ѡ)рдана . на мѣ-  
19 сто идеже бѣ и ѡѣ . прѣже кѣтѣа . и прѣ-  
20 вѣтѣтѣ . [ 41 мнозы придоша тѣ кѣ не-  
21 моу . и гл҃аха іако и ѡѣ знаменїи не сѣ-  
22 тѣоры ни кѣгоже( .> ) нѣа въсѣ кѣлыко рѣ и-  
23 ѡѣ ѡ семѣ істинѣ(ѡ>ѡ) бѣ . 42 и мнозы вѣрова-  
24 ша въ нѣ тѣу . {сѣа ѡ цѣѣ . ѡ лазары ѿ ѿ зѣа < ѡ> }  
25 вѣѡмѣ . 11.1 бѣ же нѣкто болѣи , лѣзарѣ . ѿ вы-  
26 ѡани(ѡ? > ѡ) , гл҃ѣа марїїна и мѣрти (и сѣ-)

1.     **Ѡ ѡѢ ꙗ моко** BanDbšZMIv] Dmr Ø оѣ моего.  
  
**за кок дѣло** BanDbšIv] ZM за кое ѱхъ дѣло, Dmr за ко|нхъ дѣлѣ.
  
- 1-2.   **на | ма мещете** BanDobšZIv] M на ма ме|тете, Dmr мещете на ма.
  
- 2-3.   **Ѡвѣцаша же коу ю|дене]** Ban Ѡвѣцашж же Ø нюдей,  
 DbšZMDmrIv Ѡвѣцашж Ø ё|моу нюдеи.
  
3.     **гѡѡце** BanDbšZMIv] Dmr Ø.
  
- 3-4.   **мече|ма:** the original scribe made the first vertical stroke of the second м at the end of line 3 (**мече|ма**), but apparently stopped because of a thin spot in the vellum.
  
4.     **каменик** BanDbšZMIv] Dmr каменя.  
  
**нѣ** BanZMDmr] DbšIv нж.  
  
**хоуѡѣ** BanDbšIv] ZMDmr власви|ми.
  
- 4-5.   **ѡко | ты чѡвѣкъ сы** ZIv(сы)] M і ѣко ты | чѡвѣкъ сы, Dmr їко ты чѡвѣкъ (<\_ж:), Ban ѡко ты чѡвѣкъ їси, Dbš ѡко чѡвѣкъ сынї ты. Velčeva tentatively identifies the original Dmr word as сжи; after a first erasure, the ж was changed in a different ink to оу; thereafter the entire word was reerased and emended by F to си: и.
  
- твориши са сама бѣ** DbšZM] Ban и твориши са | сама бѣ, Dmr твори|ши са Ø бѣ, Iv и твориши себе Ø ба.
  
6.     **писано** BanDbšZ(пса|но)] MDmrIv написано.
  
7.     **рѣ:** A has retraced the superscript х.
  
8.     **онѣ** BanZDMr] DbšMIv онты.  
  
**рѣ вѣи** BanDbšZMDmr] Iv наричеть вѣи.  
  
**нимже** BanZMDmrIv] Dbš нимѣ.

**рѣ слово** BanDbšZM] MDmrIv бысть слово.

9. **не**] BanDbšZMDmrIv ѿ не.

**разорити сѧ книги** BanDbš] Iv сѧ разорити книги, ZDmr сѧ разорити кънигы, M сѧ кынигы | разорити.

10. **ѡцъ сѣти посла въ миръ** Ban (сѣти)] Dbš ѡтѣцъ сѣти (or possibly сѣти ѿ) посла въ миръ, ZM оцъ сѣти · ѿ посла || въ миръ, Dmr оцъ сѣти: ѿ посла въ весь миръ, Iv ꙗкоже ѡцъ | ѡсѣти, ѿ посла ꙗко въ миръ.

11. **хочѣши** BanDbšIv] Z власвиѡмѣши, M власфимѣши, Dmr власфимѣши (cf. Velčeva 1975 ed. вѣс-).

**бѣи**] Dbš бѣ, Ban вѣи, ZMDmr Iv вѣи.

- 11-12. **сѧ|мѧ**] BanDbš ZMDmrIv ксѧмѧ.

12. **и** Ban] DbšZMDmrIv ѡмѧ.

**дѣла** Ban] DbšZMDmrIv дѣла.

13. **не кмѣте вѣры** Dbš ꙗко кмѣте] Ban не кмѣте ми вѣры, ZM не емѣте ми вѣры, Dmr не имѣте вѣры, Iv не ѿмѣте ми вѣры.

**аще** Ban] Dbš ZMDmr аще ѿ, Iv Ø ѿ.

14. **вѣры не кмѣте** BanDmr] Dbš вѣры не ѿ кмѣте, ZMDmr(емѣте)Iv вѣры не емѣте.

15. **вѣра имѣте** BanDbšZMDmr] Iv вѣроуѣте.

**разоумѣте** BanDbšZDmrIv] M разоумѣте.

16. **въ мнѣ ѡцъ и азъ въ ѡцѣ** BanZMDmrIv] Dbš азъ въ ѡцѣ ѿ ѡтѣцъ | въ мнѣ ѣсть.

17. **искаха же** DbšZDmr] BanM ѿ искаха же, Iv Исааха Ø.

**пакы ѡти · изыде**] BanDmr пакы ѡти ѿ · ѿ изыде, Dbš ꙗко пакы ѡти ѿ · (sic) ѿ изыде, Z ꙗко | пакы ѡти · изыде, MIv ꙗко пакы ѡти · ѿ изыде.

**рѡкоу** BanDbš] MDmrIv рѡкоу, Z рѡкоу.



18. **иде]** BanDbšZMDmrIv и ѝде.  
**пакъи]** BanDbšZMDmrIv пакы.  
**⟨к⟩рдана** Ban] DbšIv иѡрданѣ, ZMDmr ѡрдана.
19. **идеже** BanDbšZMDmrIv] М иждеже.  
**крѣа** BanZMDmr(крѣс|тж)] Dbš крѣстай, Iv крѣаѣж.
20. **мнозы** \*Ban] DbšZMDmrIv и мнози.  
**придоша** (written around a hole in the vellum between the п and р) **тоу]** DbšDmrIv придоша Ø, ZM придаж Ø.
- 21-22. **знамениа не съ|твори]** Dbš не | створи знаменїа, ZMDmrIv оуѣо | знаменїѣ не сътвори.
22. **ни кгоже]** Dbš никоѡгоже, Z нїедьногоже, MDmrIv ни единого | же.  
**на вьсѣ клыко** Dbš (нж, ѣлико)] ZDmr Ø вьсѣ елико, М Ø вьсѣ же елико, Iv Ø вьсѣ ѣлика.
23. **вѣ** DbšZMDmr] Iv вѣшж.
24. **въ нѣ тоу]** Iv] DbšZM въ него тоу, Dmr во нѣ Ø.
25. **бѣ же** \*BanDbšZMIv] Dmr въ оно вѣмла: бѣ Ø.  
**нѣкто** \*BanDbšIv] ZDmr етерѣ, М единѣ.  
**болен** \*BanIv болаи, Dbš волж, ZMDmr болаѣ.
- 25-26. **вы|фани⟨и?⟩]** \*Ban виѣниа, DbšDmrIv ви|ѣаниа (cf. Conev 1906 ed. – таниа), ZM витаниа.
26. **гѣаца** \*BanDbšZM гѣаца] Dmr града, Iv вѣси.  
**маринна** \*BanMDmr марийна] DbšZ марина, Iv марїї|ны. The second Cur и looks similar to an н, but has been retraced as и by Editor A.  
**марти** \*Ban марти, ZM марѣты] DbšDmr ма|рѣї, Iv марѣины (*sic*).

f. 152v

- 1 сестри ꙗ́а. 2 вѣ же ма́риѧ помаза́вши г҃а́  
3 ми́ромъ, и ѡтѣрши нозѣ ꙗ́го влѧси  
4 своймѣ ꙗ́и. ꙗ́же вѣрѧ лаза́рь бо́лѣше.  
5 ꙗ́ послѧстъ же сестѣрѣ ꙗ́го (>,) къ исѣѣ г҃а́-  
6 це г҃и. с(е>ѧ) ꙗ́же лю́бѣши воли́тъ. 4 слы-  
7 шѧв(ш > ꙗ́)е исѣ рѣ. сѧ бо́лѣзни нѣсть къ  
8 сѧмѣрѣтъ ꙗ́. нѣ ѡ сла́вѣ вѣи. да просла́вы-  
9 тѣ сѧ снѣ бѣи. 5 Лю́бѣше же исѣ ма́р(т>ѧ)ѧ (>,) и  
10 сестѣр(а>ѧ) ꙗ́а и лаза́рь. 6 ꙗ́га же оꙋслыша (>ѧ'),  
11 ꙗ́ко (лю́бѣтъ > ꙗ́? ꙗ́? ꙗ́и), т(ѧ>ѧ)га́ прѣвѣ ꙗ́ на не́мѣж-  
12 е вѣ мѣстѣ двѧ днѣ. 7 по то́мъ же г҃а́ оꙋ-  
13 ченико́мъ. ѧдѣмъ въ ѡдѣ(ѧ > ꙗ́) па́кы. 8 и г҃а́-  
14 шѧ же ꙗ́моꙋ оꙋченицы. раѣвѣ нѣтъ и-  
15 скаха́ тебѣ ѡ де́иꙋ ка́меникъ по́вы-  
16 ти (>,) и па́кы ли ѧдеши та́мо (>,) 9 ꙗ́вѣща  
17 исѣ. не двѣ (> ꙗ́) ли на́ де́сѧте <годинѣ> ꙗ́сѧ ꙗ́  
18 днѣ (>,) ꙗ́ще кто хѣдитъ въ днѣ не по́тъ-  
19 кне́тъ сѧ (>,) ꙗ́ко свѣтъ ми́ра сѣго́ вы́ди-  
20 тѣ. 10 ꙗ́ще кто хѣдитъ но́щнѧ (не) по́тъкне-  
21 тѣ сѧ. ꙗ́ко свѣтъ нѣсть въ не́мъ.  
22 11 сѧ́ рекѣ г҃а́ имѣ. лаза́рь дро́уѣ нѣшъ,  
23 оꙋсѣ́. нѣ ѧдѧ да възвѣѣ ꙗ́и. 12 рекоша́,  
24 же оꙋченици ꙗ́го г҃а́ще. ꙗ́ще оꙋсѣ́ сѣ-  
25 нь вѣдѣтъ. 13 исѣ же рѣ ѡ сѧмѣрѣти ꙗ́го. ѡ-  
26 ни́ же мѣшѧ ꙗ́ко ѡ оꙋспѣни сѧ́ г҃а́еъ.  
14 т(ѧ> ѧ)га́ рѣ имѣ исѣ не ѡви́но ꙗ́а сѧ г҃а́. ла-

1. **ка** DbšZDmrIv **εα**] \*Ban **каж**, M **ка**.  
**помазавши** \*BanDbš -ши] ZMDmrIv -шиѣ.
2. **миромъ** \*BanDbšDmr] ZM **мпроѣ**, Iv **миромъ благо|вонномъ**.  
**кто** \*BanDbšDmrIv(εΓο: ε replaces an illegible erased letter)] ZM om.
3. **своими]** for \*BanDbšZMDmrIv **своими**.  
**каже вра̃** \*BanDbšZDmr] M **еѡже братръ**, Iv **еюже братъ**.  
**лазарь** \*BanZDmrIv] M **ларь** (*sic*).
4. **посластѣ** \*BanDmrIv] Dbš **посласта**, ZM **посъласте**.  
**исѡу** \*BanDbš] ZMDmrIv **нѣмоу**.
- 4-5. **҃ла|ще** (followed by an ambiguous mark, possibly a period inserted by Editor A)] \*BanDbšZMDmrIv -ци.
5. **се** DbšZM **се**] Iv **сѣ**, \*Ban **сѣи**, Dmr **братѣ наю**.  
**любвыши** \*BanDbšZMIv -виши] Dmr **любѣаше**.
- 5-6. **слы|шав(ш)ε**] \*BanDbšZMDmrIv **слышавъ же**.
6. **рѣ· сы волѣзны]** \*Ban **рѣ· сиа волѣзньнъ**, Dbšй **рѣ· сиа волѣ|зньнъ**, ZMDmr **рече | си волѣзньнъ**, Iv **рече· сиаε“в|лѣзньнъ**.
- 6-7. **къ | смрътъ:** Editor A's correction results in **смръты** (for ZM Dat -ти).
7. **нъ** \*BanDbšZMDmr] Iv **нж**.  
**ω** \*BanDbšMDmrIv] Z **къ**.
8. **снѣ бѣи]** \*BanZMDmr **снѣ бѣи̃и̃ каж**, Dbš **снѣ бѣи̃ и̃ тѣхъ ради**, Iv **снѣ бѣи̃ εα ради**.  
**любѣше же** DbšIv **любѣше**, ZM **любѣаше**)] \*Ban **любѣше же**, Dmr **любѣаше же**.

- мартѧ Dbš martѧ, Z мартѧ, M мартѧ] \*BanDmr марѣѧ, Iv маріѧ.
9. лѧзарѣ \*BanZM] DbšDmrIv -ра.  
кѣѧ же DbšZMDmrIv] \*Ban кѣѧ (*sic*) же.  
оуслыша (for 3PSgAor (ZM) оуслыша) \*BanDbšZMIv 3PSgAor -ша]  
Dmr оуслышѣ іѣ.
10. ѡко лѡбыть (*sic*)] for \*BanDbšZMDmrIv ѡко болить. Editor A has changed the ю to и and the ы to и, and has added in superscript an apparent в (or possibly в) immediately after the original ѡ, and a superscript ѡ after the original в, resulting in the distortion ѡко ѡи (or ѡи) бѣить.
- тъѣѧ \*Ban] Dmr тогда, M тъѣѧ же, DbšZ тогда же, Iv тогда оуѣо.
- 10-11. на немѡж|е вѣ мѣсте два дѣи \*BanZMDmrIv] Dbš на мѣ|стѣ· на немѡже вѣ два дѣи.
- 11-12. оу|ченикомѣ \*BanDbšZMDmr] Iv + своимѣ.
12. идѣмѣ \*BanDmr идѣмѣ, ZMIv ідѣмѣ] Dbš ідѣмѣі.  
юдеи (for FemSgAcc (ZM) иудеи) \*BanZMDmrIv иіудеи] Dbš іудеи.  
An ambiguous mark below the last period in the line, apparently in Editor A's ink, may have been intended as a comma.
- 12-13. и глѧ|ша же кмѡу оуѣеницы] \*Ban Ø глѧшѣ же кмѡу оуѣеницы, Dbš и глѧша Ø емѡу оуѣеници, ZDmr Ø глѧшѣ Ø емѡу оуѣеници, MIv Ø глѧшѣ Ø емѡу оуѣеници е|го.
13. раввы \*BanZIv равви, Dbš равѣ||ви, Dmr рави] M оучителю.
14. теѣе \*BanZMDmrIv] Dbš теѣѣ.
- 14-15. юденѣ каменникѣ повы|ти (for (ZM) побити) \*Ban иіуденѣ, Dmr іуденѣ]  
DbšZMIv каменіемѣ по|бити· иіудей.
15. и пакы \*BanZMDmrIv] Dbš om. и.
16. іѣѣ: stress mark omitted by Editor A.  
не двѣ(ѣ) ли на десѣте <годинѣ> \*BanM] Dbš и рѣ имѣ· не ѡ·вѣ· ли  
годинѣ, Dmr и рече: не двѣ | ли на десѣте годинѣ, Z не дѣѡа ли на

ДЕСАТЕ ЧАСА, IV НЕ ДВА НА ДЕСАТЕ | ЛИ ЧАСА.

- 16-17. **КСТЬ ВЪ | ДНѸ** \*BanDbš] ZM есте въ дъни, Dmr есте во дни, IV ѣста въ днѣ.

17. **аще** DbšZM] \*BanIv ѿ аще, Dmr да аще.

**ДНѸ** \*BanDbšDmr] ZMIv днѣ.

19. **аще**] \*BanDbš(superscript ли)ZMDmrIv аще ли.

**НОЩИА** DbšZMDmrIv] \*Ban въ нощѣхъ.

**<НЕ>**] \*BanDbšZMDmrIv om.

20. **СВѢТЪ НѢСТЬ ВЪ НЕМѢ**] \*Ban свѣта нѣсть въ ней, Dbš свѣта нѣсть | свѣта въ ней (*sic*), Dmr свѣтъ нѣстъ о немѣ, ZIv свѣта нѣ|сть о немѣ, M нѣсть свѣта о немѣ.

21. **СЫ РЕКЪ** \*BanDbš си] ZMDmr си рече, IV сѣа рѣкъ.

**ГЛА ИМѢ** \*BanDbš] MIv и по семѣ гла имѣ, ZDmr ꙗко се|мѣ гла Ø.

**ЛАЗАРЬ** (because of a bleedthrough from f. 152r, a space has been left between the а and з) \*BanZMDmrIv] Dbš лазоръ.

22. **ОУСПЕ:** for (ZM) оуспѣе.

**НѢ** \*BanZMDmr] DbšIv нѣ.

**ДА ВЪЗВОУЖА** (а is apparently an original emendation from а) и \*BanZMDmr -жж] Dbš да ѿ възвоу|<оу>жж ѿ, IV да възвоу|жж ꙗко.

- 22-23. **РЕКОША | ЖЕ** \*BanDbš] ZMDmrIv рѣша же, Dmr рѣшж же емоу.

23. **ГЛАЩЕ** \*Ban] DbšZMDmrIv гла.

**ОУСПЕ:** erased traces of a superscript c and titlo are visible over the п (cf. note to l. 22 above).

24. **ІСѢ ЖЕ РѢ** \*BanDbšZM] DmrIv гла же ісѣ.

25. **МНѢША** BanZM] DmrIv мнѣхъ, Dbš глахъ.

**ω οὔσπενη сна** (added titlo is superfluous) \*BanDbšMIv] **Ζ ο οὔσπενη**  
**снн і сѣна**, Dmr **ω οὔспенн ∅** (**сѣна** added later by H).

26. **тѣгѧ** \*BanM] DbšZDmrIv **тогда**.

**ρ̅ε̅]** \*BanDbšZMDmr] Iv **гѧа**.

**гѧа]** \*BanDbšZMDmrIv om.

f. 153r

- 1 зарь о҃ѣмрѣть . 15 и рѣ<sup>ѣ</sup>сѧ вась ради <...> іако не бѣ-  
 2 хъ тоу . нѣ іаѣмъ къ немоу . 16 рѣ же ома,  
 3 нарицаѣмъ близнець . къ о҃ѣченикоу .  
 4 іаѣмъ и мѣ да сѣ нѣмъ о҃ѣмрѣмъ . 17 и при-  
 5 шѣдъ(ш> ѣ)е ісѣ въ вы(т> ѣ)аніа> ѣ) . и ѡбрѣте и че-  
 6 тіри днѣ юже іаѣши въ гробѣ . 18 бѣ же  
 7 вы(т> ѣ)аніа близъ 'іѣлѣа' .> .) іако пѣть на  
 8 деѣте стади . 19 мѣозы же ѡ іаѣи бѣхѣ  
 9 пришлѣ(> .) къ мѣрѣтъ и мѣрѣи(> .) да о҃ѣтѣ-  
 10 ш(и>ѣ)тъ(и>ѣ) ѡбрѣ(ѣ>ѣ)те ѣ ю . 20 мѣ(т> ѣ)а же іѣа о҃ѣслы-  
 11 ш(ѣ>ѣ) . іако ісѣ грѣдѣтъ(> .) сѣрѣте и мѣрѣа же  
 12 дѣма сѣдѣше . 21 и рѣ мѣрѣ(т> ѣ)а къ іѣоу . гѣ .  
 13 ѡце вы здѣ бѣлы не вы вѣрѣ мѣи ѡмрѣ-  
 14 ль . 22 нѣ въмъ іако іѣоже прѣсыши ѡ  
 15 бѣ коліжѣ(> .) дѣсть ти бѣ . 23 гѣ іѣ въскрѣ-  
 16 ть вѣрѣ тѣи . 24 гѣ іѣмоу мѣрѣ(т> ѣ)а . вѣ іако  
 17 въскрѣнетъ въ ѣскрѣшеніи(> .) въ послѣ-  
 18 днѣ днѣ . 25 рѣ же іѣ ісѣ . азъ іѣмъ въскрѣ-  
 19 шеніи ѣ живоу . вѣроуѣи въ мѣнѣ ,] ѡце ѣ  
 20 о҃ѣмрѣтъ (и) ѡживетъ . 26 и въскѣ живѣи ѣ вѣ-  
 21 роуѣи въ мѣнѣ . не о҃ѣмрѣтъ вѣ вѣкы . іѣме-  
 22 ши лы вѣр(ѣ>ѣ) сѣмоу(> .) 27 гѣ іѣмоу . іѣ гѣ . азъ  
 23 вѣровахъ іако ты іѣсѣ хѣ сѣнѣ вѣжѣи(> .) грѣдиѣ  
 24 <въ сѣ> (>ѣ)ѣ мѣрѣ . 28 и сѣ рѣкши іѣдѣ(т> ) . и при-  
 25 звѣ мѣрѣи сѣстр(ѣ>ѣ) своѣ тѣи . рѣкши іѣи .  
 26 о҃ѣчитель сѣ (и? \_ \_ \_> ѣрѣдѣ) и зовѣтъ тѣ . 29 ѡн(ѣ>ѣ) же

1. **оуѣрѣтъ** \*BanDbšZMIV] Dmr оуѣрѣ.  
и рѣ<sup>а</sup> сѧ вась ради \*BanZMDmrIV] Dbš радѣуѣ сѧ ѧзь.  
<...> \*Ban] DbšZMDmr да вѣрѣ иѣ|<ѣ>те.
2. **нѣ** \*BanZMDmr] DbšIV нѣ.  
ѡма \*BanDmrIV] DbšZM тома.
3. **къ** \*BanZMDmrIV] Dbš om.
4. **ми:** for 1PPI (ZM) мы.  
да с нымъ оуѣремъ] \*BanDbšZMDmrIV да оуѣремъ съ нимъ.
- 4-5. **и пришедьше**] Editor A has partially erased and changed the ш to ж: и пришедь же), \*BanDbšZMDmrIV Ø прише же.
5. **вытаниа**] ZM FemAccSg витаниж, \*BanDbšDmrIV виѡаниж (cf. Conev 1906 ed. -таниж).  
и вѣрѣте и DbšDmr] \*BanZM Ø ѡвѣрѣте ѧ, IV Ø ѡвѣрѣте ѧго.
6. **юже имѧци**] \*Ban имѧци юже, DbšDmrIV ѡуже имѧца (Velčeva notes that ѡже has been inserted as a superscript, possibly by the original scribe), Z Ø имѧшть, M юже имѧшть.
7. **вытаниа** \*BanZM -таниа] DbšDmrIV виѡаниа (cf. Conev 1906 ed. -таниа).
8. **стади** (а is an original emendation from ѡ) \*BanDbšZMDmr стади] IV пѣприѣѣ.  
мнозы (for MascNomPl (ZM) мнози) же DmrIV -зи, Dbš -зи] \*Ban ѧ мнозы же, DbšZM ѧ мнози Ø.  
ѡ юдеи Dbš] \*BanMDmrIV ѡ ѧюдеи, Z om.
9. **марѣтъ** ZM марѣтъ] \*BanDbšDmrIV марѡѣ.
- 9-10. **да оутѣшиты**] DbšM(-шатъ-и) да оутѣшжты ѧ, \*BanZ(-шатъ ѧ) да оутѣшжты ѧ, DmrIV да оутѣшжтѣ ѧ.



10. **вврѣте ю** (*sic*) \*BanDbšZM(вратръ)DmrIv ѿ вратѣ кѣю.  
**марта** \*Ban -ръта, ZM -ръта] DbšDmrIv марѡа.
11. **ѡко** \*BanZMDmrIv] Dbš om.  
**мариа же** Iv] \*BanDmr а мариа же, Dbš ѡ мариа же, ZM а мариа Ѧ.
12. **и рѣ** \*BanDbš] ZMDmrIv Ѧ ре|че же.  
**марѣта** ZM марѣта] \*BanDbšDmrIv марѡа.
13. **зде** \*BanDbšIv] ZM, Dmr съде.  
**вратѣ** \*BanDbšZDmrIv] M вратръ.
14. **нѣѣ** BanDbšZ] MDmrIv(нж) нѣ | ѡ нѣнѣ.
- 14-15. **просыши Ѧ | бѣ колижѡ** (ж is an original correction of an erased illegible letter) \*Ban Z колижѡ просиши Ѧ бѣ, Dbš колижѡ просиши Ѧ Ѧ, MDmrIv колижѡдо про|сиши оу бѣ.
15. **дасть** \*BanZMDmrIv] Dbš дасти.  
**ти** Z] \*BanMDmrIv теѣѣ, Dbš om.  
**и** (possibly enclitic FemDatSg pronoun) \*Ban DbšZMDmrIv кѣю.
16. **врѣа** \*BanDbšZDmrIv] M вратръ.  
**марѣта** \*BanZM марта] DbšDmrIv марѡа.  
**вѣѣ** \*BanDbš] ZMDmrIv вѣѡѣ.
18. **рѣ же ки іѣѣ** \*BanZIv] M ре|че Ѧ ен иѣѣ, DbšDmr рѣ же Ѧ иѣѣѣ.
- 18-19. **вѣскѣръ|шеник** \*BanDbšZMDmr] Iv вѣскѣрсниѣ.  
**животѣ**] \*BanDbšZMDmrIv ѡ живѡтѣѣ.
19. **мнѣѣ**] \*BanDbšZMDmrIv мѡѣѣ.
- 19-20. **аце | оу|мреть <и> ѡживеть** Dbš] \*BanZMDmr(H)Iv аце ѡу|мреть

Ø ѓживеть, Dmr om. (inserted into the right margin by H).

- 20-21. **живи въ|роуѡи въ мнѣ** Ban] Z живѣи · і вѣроуѡи въ мѡ, MDmr(H) живѣи и (ог живѣи?) вѣроуѡи въ мѡ, Iv живѣ вѣроуѡи въ мѡ, Dbšвѣроуѡи · | живѣи Ø Ø, Dmr om. (inserted by H).
21. **нѣ** BanZMDmrIv] Dbš ѣ нѣ.  
**вѣкы** BanDmrIv] ZM вѣкѣ.
- 21-22. **имѣ|ши лы вѣра** (for FemAccSg (ZM) вѣрѣ) BanDbšZMDmr ли, вѣрѣ] Iv вѣроуѣши ли.
23. **вѣи:** и is an original emendation from ѡ.  
**градѣи** (for MascNomSg PresActPart)] BanDbšMIv градѣи, Z градѣи, Dmr градѣи.
24. **<въ се> <\_>ъ мирѣ** (possibly originally въ семь мирѣ)] BanDbšMDmr въ | весь мирѣ, ZIv въ Ø мирѣ.  
**се** BanDbšZMDmr] Iv siæ“.  
**рекши:** the right side of the к is an original emendation from an illegible erased letter, possibly е; Editor A has retouched the к.  
**идѣ<т\_>** (illegible letter is probably ѡ: идѣтъ)] BanDbšZMDmrIv ѣдѣ.
- 24-25. **при|зва** BanDbšZM] Iv пригласи, Dmr пригласи (sic).
25. **ѣи** BanZMIv] Dbš ѣи, Dmr om. (after this word, the remainder of this excerpt in Dmr is in the primary original hand).  
**рекши ки** (к is an original emendation of a partially erased letter, apparently е; cf. note to l. 24 above) Ban] Z і рекши еи, MIv рекши Ø, Dbš рѣ ии, Dmr въскорѣ глѣици.
26. **<и? \_ \_ \_>ъ**] BanDbšZMDmrIv ксть. The first letter of this illegible erased word in Cur, which consists of four or five letters, does not appear to be к; thus it is not likely to be ксть. The second erased letter possibly is ѡ: a serif at the right-hand top corner is still visible. That Editor A replaced this word with приде suggests the likelihood that it originally was идѣтъ (see similar text in ll. 24-25 above: идѣ<т> · и при|зва).

**ЗОВЕТЪ** BanDbšZMIv] Dmr ГЛАШАЕТЪ.

f. 153v

- 1 ꙗко слыш<а> вѣста скорѣ . ѿ ѿде къ нѣмоу .  
2 30 не бѣ во ѿ кѣце прише<а>ль ісѣ въ вѣсь . нѣ вѣ  
3 на мѣстѣ ѿ кѣце < . > . ѿдеже сръте ѿ марь -  
4 <т>а . 31 ѿюдеа елѣши съ нѣмъ въ домоу кѣ .  
5 ѿ тѣшаѣще < . > . выдѣвши ꙗко скорѣ  
6 вѣста < . > . ѿзыдоша по нѣи ѿдоша глѣше .  
7 ꙗко ѿдесть на грѣбъ . да плачеть сѣ т(оу)>а .  
8 32 маріа же ꙗко приде ѿдеже вѣ ісѣ . выдѣ -  
9 вша ѿ < . > . ѿ паде кѣмоу на ногоу < . > . глѣши .  
10 гѣ ѿще вѣ зде вѣль . не вѣ вратѣ мѣи  
11 оу мръль . 33 ісѣ же выдѣвъ ѿ плачущѣ ,  
12 ѿ пришедѣшъ съ нѣмъ . ѿюдеа <а> ѿ плачущѣ  
13 сѣ . запрѣти дѣху ѿ възмѣти сѣ самѣ ,  
14 34 ѿ рѣ . гдѣ положите ѿ ѿ глѣше кѣмоу .  
15 гѣ 'гради ѿ вѣжѣ . 35 <и> прослѣзы сѣ ісѣ . 36 глѣ -  
16 хѣ же ѿдеиѣ . вѣжѣ како любѣвшѣ <ѣт>а .  
17 37 нѣщи же ѿ ни хѣ рѣшѣ . не мѣжашѣ ли  
18 сѣи ѿвѣрызѣ ѿ ѿ слѣпомоу < . > . сътвори -  
19 ти да ѿ сѣи не оу мръте < . > . 38 ісѣ же ꙗко прѣ -  
20 та въ сѣвѣ приде къ грѣбоу . бѣ же пе -  
21 черѣ велика . ѿ камень лежашѣ на нѣ -  
22 ѿ . 39 глѣ ісѣ . възмѣте камень . глѣ кѣмоу  
23 сестрѣ оу мѣршаго марь <т>а . гѣ юже  
24 смръдѣти < . > . четвѣднѣвѣнѣ бо къстѣ .  
25 40 глѣ кѣи ісѣ . не рѣхѣ ли тѣ ѿще вѣроуѣши < . > .  
26 оузриши слава вѣи <а> > ѿ < . > . 41 ѿшѣ же каме -

1. **слыш(а)** BanDbšDmr] ZMIv оуслыша.  
  
**въста скоро** Ban(<sup>в</sup>ста)DbšZIV] M въста ѿдро, Dmr въставши | въскорѣ.  
  
**иде** Dbš] BanZMIv и̇ иде, Dmr и приде.
2. **не вѣ во и кше приш(е)лъ іѣъ** Ban (пришелъ)] Dbš не вѣ же и̇ еце | пришедъ іѣъ (cf. Conev 1906 ed. иѣъ), ZM не вѣ же не оу иѣъ· пришьлъ, Dmr іѣъ же | не приде, IV Не оу же вѣ прішелъ.
- 2-3. **нъ вѣ | на мѣстѣ и кше** Ban n', IV нж] Dbš нж вѣ и̇ еце | на мѣстѣ, ZM нъ вѣ на мѣстѣ | Ø еште, Dmr нъ Ø на Ø мѣстѣ Ø Ø.
3. **срѣте и** BanZM] Dmr и̇ срѣте, DbšIV срѣте его.
- 3-4. **марь|та** BanDbšZM марта] DmrIV марфа.
4. **иудеа]** BanDbšZMDmrIV и̇удей же.  
  
**сѡци** (what appears to be a grave accent here may be an inadvertent inksmear by Editor A) Ban сжци] Dbš сѡции, DmrIV сжций, ZM сжште|і.  
  
**въ домоу ка** BanDbš] ZMIv въ домоу Ø, Dmr въ храминѣ Ø.
5. **и ѡтѣшааще а** DbšZMDmrIV] Ban om. и.  
  
**видѣвши]** Ban видѣвше ж, Dbš видѣвше же ж, ZMDmrIV видѣвше | мариж.
- 5-6. **скоро | въста** BanZ] Dbš въста скоро, Dmr въскорѣ въста, IV скоро въставши, M ѿдро въ|ста.
6. **изыдоша]** Ban и̇ изыдошж, IV изыде, ZMDmr і̇ и|зиде, Dbš и̇ иде.  
  
**по ней идоша]** Ban по ней· и̇ идошж, Dbš и̇ по ней и̇дош, Dmr и̇доша по ней, ZM по ней і̇дж, IV въ слѣдъ Ø и̇до|ша.  
  
**глѣще** (а possibly emended to ж by Editor A) BanZMDmrIV] Dbš и̇ глѣшж.
7. **идеть** BanDbšZMIv] Dmr грѣде|тъ.  
  
**да плачетъ сѡ** BanDbšMDmrIV] Z і̇ плаче|тъ сѡ.

- то⟨ү⟩ BanDbšZMIv] Dmr тамо.
8. **идеже** BanDbšZDmrIv] М иде.
- 8-9. **вѣдѣ|вша и · и паде ꙗмоу на ногоу**] BanZMIv видѣвши ѿ. Ø паде ꙗмоу на ногоу, Dbš видѣвши же ѿ паде ꙗмоу на ѿ|гоу, Dmr видѣвши его · Ø паде на но|гоу ѿго.
9. **глаголюци** BanDbš] ZMDmrIv глаголюти емоу. Editor A has retraced a resting point after this word as a period.
10. **зде былъ** Ban] Dmr съде былъ, DbšIv бѣлъ зде, ZM бѣлъ съде.  
**братъ мои** BanDbšDmrIv] Z мои бр|тъ, М мои братръ.
11. **оу҃мрьль**: the oddly-shaped breathmark over the оу҃ may be alternatively a long *spiritus asper*.  
**видѣвъ** BanDbš вид-] ZMDmrIv вко видѣ.
12. **пришедъша** Dbš -шедша] Ban -шѣшжж, Dmr -шетѣшжж, ZM-шь|дѣшжж, Iv -шѣшж (*sic*).
- 12-13. **иудеа**⟨а⟩ (а apparently was emended to ж by A and then erased)  
**плачущи** (for MascAccPl -циа) | **са**] Ban иудеж плачущи са, ZMDmr иудеж · (MDmr -деа) пла|чущи са, Iv иудеж плача са, Dbš плачущъ (*sic*) иудеа.
13. **запрѣти а҃х҃оу** DbšZMIv] Ban ѿ запрѣти а҃х҃оу, Dmr ом.  
**взмѣти са самъ**] BanDbšZM] Iv смѣти са самъ, Dmr съмѣти | са а҃х҃мъ.
14. **гдѣ** BanDbšIv] ZMDmr кѣде.  
**положите ѿ и** BanDbšZMDmrIv]

**и**: the ambiguous diacritic over Editor A's inserted MascAccSg и may have been intended as a rough breathing mark. If so, then the diacritics on the consecutive и's are inadvertently reversed: the conjunction и which immediately follows bears an unambiguous grave accent, A's usual diacritic for the pronoun и.

15. **гѣди и выжѣ** BanDbšZ] М гѣди Ѧ виждѣ, DmrIv приди ѧ виждѣ.  
 <и> прослѣзы (for 3PSgAor прослѣзи) сѣ BanDbšZMIv -зи] Dmr Ѧ  
 прослѣзи Ѧ же.
- 15-16. **гѣа|хѣ же** BanDmrZMIv] Dbš ѧ гѣахѣ же.
16. **любѣше**] BanDbšZMIv любѣше ѧ, Dmr ѧ любѣше.
17. **нѣци** Ban нѣцы, DbšIv нѣций (Dbš нѣ is an original emendation from two illegible erased letters)] Z ѣтери, Dmr ѣтери, М едиини.  
**можаше** BanDbšZMIv] Dmr може.
18. **сѣи** Ban] Dbš сѣи, ZMDmrIv сѣ.
19. **сѣи**] Dbš сѣи, Ban и сѣи, ZMDmrIv и сѣ.
- 19-20. **прѣ|та въ себе** BanDbšZMIv] Dmr съмжитиѣ сѣ.
20. **къ гробовѣ** BanDbšZMIv] Dmr на грѣбѣ.
- 20-21. **пе|щера велика** BanDbš] ZMDmr пешть Ѧ, Iv грѣбѣ Ѧ.
21. **и камень** BanZMIv] Dbš Ѧ камен же, Dmr ѧ камы.  
**лежаше** BanDbšDmrIv] ZM належаѣше.
- 21-22. **на не|и** BanDbšZM] DmrIv на немѣ.
22. **гѣа ісѣ** BanZMDmrIv] Dbš ѧ гѣа ѧмѣ ісѣ.  
**възмѣте**: for 2PPl Imper (ZM) възмѣте; Editor A apparently initially changed the ѣ to ж, then wiped away the correction.  
**камень** BanDbšZMIv] Dmr камы.  
**гѣа кмоу** BanDbšZMIv] Dmr гѣа Ѧ.
23. **марѣта** BanZM марѣта] DmrIv марѣа, Dbš ом.  
**гѣи** BanDbšZMIv] Dmr ом.  
**юже** BanZM] DbšDmrIv оуже.

24. **ЧЕТЕРѢДНЕВЕНЬ БО КСТЬ** ZMIv] Ban чето|роДНЕВЕНЬ БО КСТЬ, Dbš  
четвъртѣи бо де|нѣ се КСТЬ, Dmr чѣтыри дѣни ѣмать.
25. **АЩЕ** BanDbš] ZMDmrIv ѣко аще.
26. **ОУЗРИШИ** BanDbšZMIv] Dmr видиши.  
**ВЖИ**(и?): only the left side of the erased letter is visible, consisting of a  
diagonal stem.  
**ѠАША** Ban] Dbš Ѡнашѣ, ZM възѡса, DmrIv възѡшѣ.



f. 154r

кд

- 1 нь идѣже въ мрътви лѣжа<sup>ди</sup>. Исѣ же въ-  
 2 звѣдѣ ѿчи свои горы и рѣ. ѿче хвал<sup>а</sup>  
 3 тебѣ въз<sup>а</sup>а<sup>а</sup> (>,) ꙗко оуслыша ма. 42 азъ  
 4 же въ ꙗко въсѣга ма послоуша<sup>а</sup>ши (>,)  
 5 нь народа рады ст<sup>о</sup>а<sup>а</sup>щаго ѡкрѣтъ рѣхъ (>,)  
 6 да вър<sup>а</sup>а<sup>а</sup> и<sup>а</sup>м<sup>а</sup>тъ, ꙗко ти ма посла. 43 и сѣ  
 7 рекъ гл<sup>о</sup>мъ великъмъ възва. л<sup>а</sup>заръ (>ѣ)  
 8 грады вънь. 44 и ѡвнѣ изыде оу<sup>и</sup>мерѣ.  
 9 ѡв<sup>а</sup>занъ ногама и р<sup>а</sup>ка (>а)ма. ѡкрокъ (>,)  
 10 и лице к<sup>о</sup> оу<sup>и</sup>броу<sup>и</sup>сомъ ѡв<sup>а</sup>занъ (>ѣ). и  
 11 гла имъ<sup>ѣ</sup> разрѣшите и. и <недѣ?и? > ѡсѣ<sup>ѣ</sup>те к<sup>ѣ</sup>-<sup>ѣтѣ</sup>  
 12 го <а>ѣты. 45 мнозы же ѡ юдѣи прише-  
 13 дши къ м<sup>а</sup>рь (>ѣ) и марий (>,) и выдѣвъ-  
 14 ше к<sup>ѣ</sup>же стѣворы исѣ (>,) въроваш<sup>а</sup> въ него. {кѣ сѣа}  
 15 46 нѣци<sup>ѣ</sup> же ѡ нихъ (>,) идѣш<sup>а</sup> къ фарисѣумъ.  
 16 и рѣш<sup>а</sup> имъ к<sup>ѣ</sup>же стѣвори исѣ. {в пнѣ. ѣ. нѣ.  
 17 вѣмъ} 47 ѡв<sup>а</sup>раш<sup>а</sup> <с>а архик<sup>ѣ</sup>реніе и фари-  
 18 сѣи<sup>ѣ</sup> съборъ весь. и гла. что сътворимъ (>,)  
 19 ꙗко члвкъ съ многа [знаменіа тво-  
 20 рить. 48 ѡце ѡста<sup>ѣ</sup>вимъ<sup>ѣ</sup> тако. всѣ въ-<sup>ѣтѣ</sup>  
 21 р<sup>а</sup> имъ (>ѣ)тъ въ нь. придѣтъ римлѣне ѡ  
 22 възм<sup>а</sup>тъ ѡ мѣсто. и азыкъ ншъ.  
 23 49 Іудѣи же ѡ нихъ каиѣфа. архик<sup>ѣ</sup>ре-  
 24 и с (>ѣ)л (>ѣ)тоу томоу. <и> рѣ имъ въ не  
 25 вѣстѣ ничесѣже. 50 ни помишлѣк-  
 26 те. ꙗко юне <и>кѣтъ вѣмъ. да кдынь

1. **ИДЕЖЕ ВЪ МРЪТВИ ЛЕЖА** BanDbšIv] MDmr **ИДЕЖЕ ВЪ ОУМЕРЪ ЛЕЖА**, Z om.
- 1-2. **ВЪ|ЗВЕДЪ Ѡ҃҃И СВОИ ГОРЪ** BanDmrIv] Dbš **ВЪЗВЕ** (Conev 1906 ed. **ВЪЗВЕДЕ**) Ѡ҃҃И СВОИ ГОРЪ, Z **ВЪЗВЕДЕ ОУИ | ВЪСПРЪ**, M **ВЪЗВЕДЕ ВЪ ІСПРЪ ОУИ**.
- 2-3. **ХВАЛА | ТЕВЪ ВЪЗДА** BanDbšZMIv] **ХВАЛЖ ТѢ|БЪ ВЪЗДАЖ**] Dmr **ХВАЛЖ ТА**.
4. **ВЪ** BanDmr] DbšZMIv **ВЪДЪАХЪ**.  
**ВЪСЕГЪ** BanDbšZM, Iv] Dmr **ВЪСЕДЪГА**.  
**МА** BanDmr] DbšZIv **МЕНЕ** (Iv last two letters stricken out), M **МЕ(НЕ)**.  
**ПОСЛОУШАКШИ** BanDbšZMIv] Dmr **СЛОУША|ШИ**.
5. **НЪ** BanZMDmr] Dbš, Iv **НЖ**.  
**ВКРЪ** BanDbšZMIv] Dmr om.
6. **ВЪРА:** **А** is apparently an original correction from **А**.  
**СЕ** BanZMDmrIv] Dbš om.
7. **ВЪЗВА** BanDbšMDmrIv] Z **ВЪЗГЛАСИ**.  
**ЛАЗАР(Ъ)** BanDbšMDmrIv **ЛАЗАРЕ**, Z **ЛАЗОРЕ**.
8. **ГРАДЪ:** for 2PSgImper (ZM) **ГРАДИ**.  
**И АВИК** BanZIv] Dbš Ø **АВИЕ**, M **І** Ø, Dmr om.
9. **ВЪЛАЗАНЪ** BanZMDbšIv] Dmr **СЪВЛАЗАНЪ**.  
**НОГАМА И РАКАМА** BanZM] DbšDmrIv **РЖКАМА І | НОГАМА** (cf. Conev 1906 ed. **РЪКАМА**).  
**ЖКРОКЪ** BanDbšZMDmr] Iv **ОЖКРОНИ**.
10. **И ЛИЦЕ ЕГО ОУВРОУСОМЪ ВЪЛАЗАНЪ** (*sic*) BanDbšMIv **ОБЛАЗАНО**] Z **І** **ЛИЦЕ** **ЕГО ОБЛАЗАНО ОУ|ВРОУСОМЪ**, Dmr **І** **ОУСТА Е|ГО СОУДАРИЕМЪ ОБЛАЗАНА**.
- 10-11. **И | ГЛА ИМЪ** BanDbš (cf. Conev 1906 ed. Ø **ГЛА ИМЪ**)] Dmr **І** **ГЛА ИМЪ | ІСЪ**, ZMIv Ø **ГЛА ІМЪ ІС**.

11. **разрѣшите и** Ban] ZMIv раз|дрѣшите и, Dbš раз|рѣшите ѿ, Dmr дрѣшите ѿ.  
 <не дѣи?>те BanZMDmrIv не дѣйте] Dbš не дѣи.
- 11-12. **к|го <а>ты** Ban жти] DbšZM кѣго ити, Dmr и ходи|ти, Iv кѣго и|ти.
- 12-13. **прише|дши** Ban -шеши, Dmr -ше|тъшии Iv -шешии, ZM -шедъшеи, Dbš -шедше.
13. **къ марѣтъ и мари** BanDbš] ZMDmrIv къ Ø Ø ма|рини.
- 13-14. **и выдѣвъ|ше** MDmr] BanDbšZIv om. и.
14. **ѣже** BanDbšZMIv] Dmr ѣ|же.  
 створи ꙗꙋ BanZMDmrIv] Dbš сътвор (sic) ѿсѣ.  
 въроваша BanZMDmrIv] Dbš и въроваша.  
 него BanDbšZM] IvDmr нь (the ѣ in Dmr has been erased, apparently by F, in order to insert a rubric).
15. **нѣци** Ban -цы, DbšIv -ци|и] ZDmr етери, M ѣдини.  
 идоша BanDbšDmrIv] ZM і|дѣ.  
 фарисеѡмъ BanDbšDmrIv] ZM -сѣомъ.
16. **ѣже** BanDbšZMIv] Dmr ѣже.  
 створи BanDbšMDmrIv] Z сътворири (sic).
- 16-17. {в пнѣ .ѣ. нѣ. | вѣмъ} Ban {в пнѣ .ѣ. нѣ. ꙗꙋ | в ѡ}.
17. **Съвраша <с>** (erasure apparently by A) Ban] DbšIv Съврашѣ же сѣ, ZMDmr(сѣ-) съвъ|раша Ø же.
- 17-18. **архикренк и фари|сенк** BanZ(-сѣ)MDmrIv архикрей и фарисей, Dbš архикрей сѣ фарисей. A faint diagonal strike above the first и in архикренк may have been intended by Editor A as an acute accent.
18. **съворъ весь** BanDbš] ZDmr съворъ Ø, M сънемъ Ø на | иса, Iv и вѣ | сѣнмъ на іса.

**и гла]** BanZMDmrIv и глаѡж, Dbš и глаголашж (cf. Conev 1906 глашж).

19. **члвѣкъ сы** Ban] ZMIv чѣкъ съ, Dbš члѣвкъсъ, Dmr сѣи члѣвкъ.

**многа знаменни** DbšDmrIv] ZM зна|мениѣ многа, Ban многа || (\_\_\_\_)  
(a appears to be an original emendation from о; cf. Dogramadžieva & Rajkov 1981 ed. много).

20. **аще ѡставиѡмъ тако]** ZM аште | оставиѡмъ i тако, Dbš и аще ѡстави|мѡи  
и тако, Dmr аще оставиѡмъ и тако, Iv аще ѡставиѡмъ ꙗко тако.

- 20-21. **вѣ|рѣ имать** DbšZMIv] Dmr вѣроуѣтъ.

21. **придѣтъ]** DbšZMIv и придѣтъ (cf. Conev 1906 ed. -тъ), Dmr и  
пришѣтъ|ше.

**римлѣне** DbšZMIv] Dmr грѣци.

**възъмѣтъ мѣсто]** Dbš и възъмѣ|тъи мѣсто, Dmr възъмѣтъ и мѣсто, ZM  
i възъмѣтъ i | мѣсто, Iv и възъмѣтъ на и мѣсто.

**и ѡзыкъ п,+'** DbšM] Z Ø ѡзыкъ Ø, DmrIv и ѡ|зыкъ Ø.

23. **юдинъ же** Z] Dbš и єдни | же, M єдинъ же єтеръ, Iv єди|и же нѣкѡи,  
Dmr єтеръ же єдинъ.

24. **си** Dmr] ZM сы, DbšIv сѣи.

⟨и⟩ (erasure apparently by Editor A) Dmr и] DbšZMIv om.

25. **ничесоже** DbšZM] Iv ничѣсоже, Dmr ничѣтоже.

- 25-26. **ни помѣшѣѡте** DbšZIv -мѣша-] M ни помѣшѣѡте, Dmr то ни  
сѣлаѣете.

26. **юне** DbšMIv оѣне] Z добръе (for е, see Moszyński 1961:8), Dmr ѡѣдобръе.

⟨и⟩**кѣтъ]** DbšDmrZM, Iv кѣтъ.

**намъ** DbšZMIv] Dmr намъ.

**да** DbšZMIv] Dmr ѣко да.

f. 154v

- 1 члвѣхъ оумрѣть за людѣи · ѿ не в(е>ѣ)сѣ ѿзы-  
 2 къ погыбнеть · 51 сего же ѡ себѣ не рѣ(·>,) нѣ  
 3 архикрѣи си л(а>ѣ)тоу томоу прорече(·>,)   
 4 іако хотѣше ісѣ оумрати за людѣи · 52 нѣ  
 5 не тѣкмо за лѣи(·>,) нѣ да и ч(а>ѣ)да вѣиіа  
 6 расточена(ѣ>ѣ) · съверѣть въ кѣино · 53 ѿ то-  
 7 го же днѣ сѣвѣиаша да оубыдѣть ѿ · 54 ісѣ  
 8 же к' томоу не іавѣ хожаше въ жидо-  
 9 вѣхъ · нѣ иде ѿ тѣдоу въ странѣ бли-  
 10 зь поустѣи · въ кѣрѣмъ нарицаемъ  
 11 градъ · и тѣхъ хожаше съ оученики сво-  
 12 ѣми · {кѣѣ пѣѣ оу} 55 Бѣ же вѣизъ паска жидо-  
 13 вска · и възыдоша мнозы ѿ странъ  
 14 въ кѣрлмѣ · прѣже паскы да ѡчистѣть  
 15 сѣ · 56 ісѣ хѣ же ісѣ и глахѣ къ сѣвѣ · гдѣ к-  
 16 стѣ ѡнѣ въпрашахѣ и въ цркѣ стѣѣ-  
 17 це · что сѣ вѣмъ мнѣть · не имѣть ли  
 18 приити въ празникъ · 57 Дашѣ же старѣ-  
 19 ишини жрѣцескы(·>,) ѿ фарисейскѣ заповѣ-  
 20 дѣ · да ѣще ктѣ ѡцѣѣтит и гдѣ · тѣ да  
 21 повѣсть и да имѣть и(·>,) 12.1 ісѣ же {на лнтѣри  
 22 цѣѣѣ нѣ зѣ} Прѣже шѣсти днѣ пасхѣ(·>,)   
 23 приде ісѣ въ вы(т>ѣ)аніѣ · идѣже вѣѣ лаза-  
 24 рѣ оумерѣ(·>,) ісѣже вскрѣсы ѿ мрѣ-  
 25 тви · 2 Сѣтвориша же кѣмоу вѣр(ѣ?>ѣ)  
 26 тѣхъ · и мар(т>ѣ)а слоужаше кѣмоу · лаза-

1. **ЛЮДИ**·: Editor A's retracing of the period may have been intended as a comma.
- 1-2. **АЗЫ|КЪ** DbšZMIv] Dmr мирь.  
**ПОГЫВНЕТЪ** DbšZMIv] Dmr да погыбь|неть.
2. **СЕГО ЖЕ** ZMIv] Dbš сего Ø, Dmr се же.  
**Ѡ СЕВѢ НЕ Р҃Е** DbšZMDmr] Iv не р҃ѣ Ѡ Севѣ.  
**НЬ** Dmr нь, ZM нь] DbšIv нж.
3. **СИ** ZMDmr сы] DbsIv сѣи.
4. **НЬ**] ZMDmr Iv ѣ, Dbš om.
5. **ТѢКМО** (м is an original correction from т) **ЗА Л҃ЮДИ** DbšZMIv] Dmr за люди токмо.  
**НЬ ДА И** Dmr] DbšIv нж да ѣ, ZM нь і да.  
**ЧЛАДА**: л is an original correction from a partially erased а.
6. **РАСТОЧЕНАА** (for NeutAccPl (ZM) наа)· **СВЕРЕТЪ** DbšMDmrIv -наа] Z съберетъ расто|ченаа.
7. **СВѢЩАША** ZMIv] Dbš + сѧ, Dmr свѣтъ сътвори|ша.  
**ДА ОУВѢАТЬ**] Dbš да оувиѣтъ, Dmr да оувиѣтъ ѣ, ZM да і | вж оувиѣ, Iv да виша | кѣго оувиѣ.
8. **К ТОМОУ** DbšZMIv] Dmr om.  
**ДВѢ** DbšZDmrIv] M двѣ.  
**ХОЖАШЕ** DbšZMIv] Dmr -дѣше.
- 8-9. **ВЪ ЖИДО|ВѢХЪ** Dbš] ZDmrIv въ іудейхъ, M въ-иудейхъ. This is the first incidence of the shift in lexicon in the CurBanDbš redaction; cf. consistent use of **иудей** earlier (last occurrence Jo 11:45).

9. **нѣ** ZM] DbšIv нж.  
**иде** DbšZMIv] Dmr ѡтѣде.
- 9-10. **бли|зѣ поустѣина** DbšDmrIv] ZM близѣ въ поустѣинѣ.
- 10-11. **въ кѣремѣ нарицаѣми | градѣ** Dbš ѣфремѣ (cf. Conev 1906 ed. -мѣ), Z ѣфреомѣ, M ѣфремѣ, Iv кѣремѣ] Dmr въ градѣ нарицаѣмыи ѣфремѣ.
11. **хождаше**] Dbš хождаѣше ѣсѣ (cf. Conev 1906 ed. ѣсѣ), ZMDmrIv живѣѣше.
- 12-13. **паска жидо|вѣска** Dbš -вѣскаѣ]) ZMDmrIv пасха іудеиска.
13. **възыдоша** Dbš възыдошж (cf. Conev 1906 ed. въздошж), DmrIv възидоша] ZM възидж.
- 13-14. **ѡ странѣ | въ крѣмѣ** Dbš] Iv въ іерлѣмѣ, ѡ странѣ, ZMDmr въ ілѣмѣ | отъ страны.
14. **паскы** also Dbš] ZMDmrIv пасхы.  
**очистѣть**: for 3PPI Pres (ZM) очистатѣ.
15. **искаха же іѣа** Dbš(rubric line inserted between иска- and -хж)Dmr] ZM і искахж | же ісѣ, Iv иска|хж Ѧ ісѣ.  
**глаголаха** DbšDmrZIv] M і глаголаха же.
- 15-16. **гдѣ к|сѣть ѡнѣ въпрашаха** Dbs ѣ въпрашахж] ZMDmrIv om.
16. **и въ**] DbšZMDmrIv om. и.
17. **сѣ вамѣ мнѣти** DbšDmr] ZMIv сѣ | мнѣти вамѣ.
- 17-18. **не имать ли | принѣти** Dbš] ZMIv ѣко не іма|тѣ ли прѣти, Dmr ѣко не ѡѣ || прѣде.
18. **празникѣ** Dmr празникѣ, Iv празникѣ] DbšZM праздниѣ.
- 18-20. **даша же старѣ|ишини жрьческы· фарисеи заповѣ|дѣ** Dbš и фарисей] ZMIv даша во ѡрхирей· і фарисѣи· заповѣдѣ, Dmr сѣвѣть же сѣ|твориша архирей и фарисей. Cf. consistent use of архирей earlier in CurBanDbš (last occurrence in Jo 11:51).

20. **ДА ЦЕ** (*sic*, for **ДА АЦЕ**) Dbš] ZMDmrIv **ДА АШТЕ**.  
**КТО** ѿцѣтитъ **и гдѣ**] Dbš om. и, ZM(оштѣтитъ) **къто** ѡштѣтитъ і·  
 кѣде вѣждетъ, Iv **кто** ѿцѣтитъ **ѣго** гдѣ | вѣдетъ, Dmr **оѣвѣстѣ** **къто** кѣде  
 кстѣ.
- 20-21. **ТО ДА | ПОВѢСТЬ** Dbš] MIv Ø Ø **повѣсть**, Z Ø Ø **повѣсте**, Dmr Ø **да**  
**въ|зѣвѣститѣ**.
21. **и да имать** (Λ is an original correction from a partially erased illegible  
 letter; misplaced breathmark by A) **и**] Dbš Ø **да имжтѣи**, ZMDmr Ø **да**  
 имжтѣ і, Iv Ø **да имжтѣ** **ѣго**.
22. **шести** ZM] DbšIv **шестѣи**, Dmr **шестѣи**.  
**пасхѣ** (*sic*) DbšZMDmrIv **пасхѣ**.
23. **исѣ**] DbšZMDmrIv om.  
**вытани** ZM -таниж] DbšDmrIv -фаниж.
- 24-25. **въскрѣсы** (for 3PSgAor (ZM) **въскрѣси**) ѿ **мрь|тви**хъ MDmrIv  
**въскрѣси**] DbšZ **въскрѣси** ѿ **мрьт|ви**хъ · **исѣ**. An apparent acute accent to  
 the left of the ρ in **въскрѣсы** has been erased.
26. **и марта слоужаше кмоу**] Dbš Ø **марфа** (cf. Conev 1906 ed. -та) **же**  
**слоужаше** **ѣмоу**, ZM і **ма|рѣ**та **слоужаше** Ø, Iv и **ма|рѣ**та **же** **слоужаше** Ø,  
 Dmr Ø **марта** **же** **слоужаше** Ø.  
**лаза|рь** ZMDmrIv] Dbš **лазорѣ**.



f. 155r

1 рь же ꙗдинъ въ ѿ възлежѣи тѣмъ съ нимъ .  
 2 <sup>3</sup> Марыѣ же приѣмши литр(а>ж) масти бл҃говѣ-  
 3 <н?>ни вѣрна . многоцѣнны( .>,) помаза нозѣ  
 4 исѣѣ . и ѡтрѣ власи своїми( .>,) <...> х(рамѣн(а>д)  
 5 же напльни сѧ вѣна . масти бл҃говѣ(н?)ниѣ .  
 6 <sup>4</sup> и гла ꙗдинъ ѿ ѹченикѣ ꙗго . и(ю > ж) да сѧмо-  
 7 ны <sup>5</sup>скарыѡтъскы( .>,) ѡже и прѣдѣти хѣ-  
 8 тѣше . <sup>5</sup>чесѡ дѣли масти сѧ бл҃говѣ(нъ)на-  
 9 ѣ . не прода сѧ на трѣхъ стѣхъ цѣть( .>,) и  
 10 дѣти ницимъ . <sup>6</sup>се же рѣ не ꙗко ѡ ницихъ  
 11 печѣше сѧ( .>,) нѣ ꙗко тѣтъ въ и ковѣежъ-  
 12 цѣ ѡмы( .>,) <sup>7</sup>въмѣтаѣмѧ нѡшаше . <sup>7</sup>рѣ же исѣ .  
 13 не дѣйте ꙗко ( .>,) <да> въ д(е>ж)нѣ погребѣниѣ мо-  
 14 ꙗго съблѡудѣ(тъ) <м>сѣѣ . <sup>8</sup>нициѣ во всѣгѣ <...> и-  
 15 мате <sup>9</sup>( .>,) менѣ же не всѣгѣ ѡмате . <sup>9</sup>Разоу- +сѣ сѡб - сѣ  
 16 мѣ же народъ многъ . ѿ жидовъ . ꙗко тѣмъ  
 17 кѣтъ( .>,) и придѡшѣ не тѣкмо исѣ радѣ( .>,) нѣ  
 18 да и ѡзарѣ <оу>вѣдѣ(тъ) ( .>,) ꙗкоже вскрѣси  
 19 хѣ ѿ мрътвихъ . <sup>10</sup>свѣщашѣ же ста]рѣи-  
 20 шѣни жрьческы( .>,) да и ѡзарѣ оубиѣ(тъ) .  
 21 <sup>11</sup>мнози ꙗго радѣ и дѣхѣ жидове . и вѣро-  
 22 вахѣ въ исѣ . <sup>12</sup>На оу҃три же народъ многъ . р .  
 23 стоѣше пришедѣ въ прѣзникъ . слыша-  
 24 вѣше же ꙗко исѣ граде(тъ) въ крѣмѣ . <sup>13</sup>при-  
 25 шѣ вѣиѣ финикѡво ѡзыдошѣ проти-  
 26 ва ꙗмоу . и зовѣхѣ глаголюще ѡсанна въ вы-

1. **тоу** Dbš] ZMDmrIv om.
2. **приѣмши** ZMDmrIv] Dbš **понѣмше** (a short vertical mark under the о creates the impression of an р: cf. Conev 1906 ed. **приѣмши**).  
  
**литра** (FemAccSg (M) **литрѣ**) DbšMDmr -рѣ] Z **ливрѣ**, Iv **стѣ|кѣ|вницѣ**.
- 2-3. **масти вѣгово|<н?>ни** (erased letter possibly is ѡ; cf. ll. 8-9 below) **вѣрна**  
**многоцѣнны** Dbš] ZM **хризмы**· | **нарда** **пистикиѡ** **многоцѣнны**, Iv  
**мира**, **нарды** **пистикиѡ** **многоцѣнны**, Dmr **мира** **многоцѣнныѣ**.
3. **помаза** DbšZMDmr] Iv **и помаза**.
4. **отрь** ZMDmr] Iv **отры**, Dbš **отерши**.  
  
**власи своиѡи** <...>] ZMDmrIv **власы** **своими** **носѣ** **его**, Dbš **носѣ** <ѣ?> (or possibly <и>) **вѣ|сѣ|сѣ** **своими**.
5. **напальни**] DbšZMDmrIv **испальни**.  
  
**вона**· **масти вѣгово|<н?>ниѡ** (erased letter possibly is ѡ; cf. ll. 8-9 below) Dbš **вѣговонныѡ** (cf. Conev 1906 ed. **благо-**) Iv **ѡ** **масти**  
**благ|вонныѣ**, ZM **отъ** **вонѡ** **хризмыѡ**, Dmr **отъ** **вонѡ** **миръныѡ**.
6. **и гѣѡ** Dbš] Dmr **ѡ** **гѣѡ**, ZMIv **ѡ** **гѣѡ** **же**.
- 6-7. **сѡмо|нь** ZMDmrIv **симонѣ**] Dbš **симоновѣ**.
7. **скарѡштѣскы** Dbš **скарѡштѣскѣ**] ZMIv **иска|риотѣскы**, Dmr  
**ис|карѡтскѣ** (cf. Velčeva 1975 ed. **исѣ-**).  
  
**иже** DbšZMIv] Dmr **ѣже**.
- 7-8. **и прѣдати хо|тѣше**] Dbš **прѣда|ти** **и** **хотѣше**, ZMDmr **и** **хотѣше** |  
**прѣдати**, Iv **хотѣше** **ѣго** **прѣдати**.
8. **чесо дѣли**] Dbš **чесо** **дѣлѣ**, ZMIv **чесо** **ради**, Dmr **вѣтого** **ради**.
- 8-9. **масти си вѣгово|<н?>ниѡ** **не продѣ сѡ**] Dbš **масть** **си** | **вѣговонныѡ**  
<и?> (erased and corrected to **не** in black ink by a later hand; cf. Conev 1906 ed. **не**) **продѣст** **сѡ**, Iv **м|асть** **сиѡ** **ѡ** **не** **продан|а** **вѣ** (erased and emended by a later hand to **(м)уро** **се** (**не** **продан|о** (**вѣ**)), MDmr **муро** **се** **не** **продано** |  
**бѣстѣ**, Z **хризма** **си** **не** **продана** **бѣстѣ**.

9. **трѣхъ стѣхъ цѣтъ]** Dbš три | стахъ цѣтъ, ZDmr трѣхъ стѣхъ пѣназъ, М **т̃** пѣназъ, Iv три | ста пѣназъ.
10. **дати ницимъ** Dbš] ZIv да|на ништимъ (Iv дан<а> has been emended by a later hand to <дан>о; cf. Iv emendations in note to ll. 8-9 above), MDmr дано ницийимѣ.
- се же** DbšZDmrIv] М om. же.
11. **нъ** ZMDmr] DbšIv нж.
- ѡко** ZMDmrIv] Dbš + ѡ.
- 11-12. **ковчѣжъ|цѣ** (first ѣ is an original correction from е) Dmr -жецѣ, Dbš -жъцѣ, ZDmr -жъцѣ] Iv ковчегъ, М скрини|цж.
12. **имы** ZMDmr имы, Dbš имѣи] Iv имѣше.
- въмѣтакма]** DbšZMDmrIv ѡ въ|мѣтаѣмама.
13. **не дѣите кѡ]** Dbš не дѣ|йте ѡ, ZDmr не дѣи ѡ, М не дѣи ѡ, Iv не ѡдѣ|те ѡ.
- <аа> (apparently Editor A's erasure) DbšZDmrIv да] М om.
14. **сѣвлоудѣ(тъ) <м>ѡ** Dbš] ZDmrIv сѣвлоудѣ|тъ ѡж, М сѣвлоудѣ ѡж.
- нищѡ]** ZMDmr -штаѡ, Iv -щѡ.
- 14-15. **всегѡ <...> и|мате** Dbš] ZDmr(всѣдѣ|га) всѣгда | съ совоѡж имате, М съ совоѡж всѣгда имате, Iv всѣгда имате | съ совоѡж.
15. **мене же** Dmr] DbšZMIv ѡ мене Ѧ.
- всегѡ** DbšZMIv] Dmr въ|сѣдѣга.
16. **народъ многъ** DbšZMDmr] Iv многъ народъ.
- ѡ жидовѣ** Dbš] ZMDmrIv отъ | ѡудѣ.
17. **придошѡ** DbšDmrIv] ZM при|дѡж.
- не тъкмо исѡ рады** Dbš ради] ZDmr(токмо)MIv не исѡ ради тъкъмо.

- нѣ** ZMDmr] DbšIv нж.
18. **лазарѣ** Z] DbšMDmrIv -ра.  
 <оу>**вѣ**лѣть (apparently Editor A's erasure)] ZMDmrIv **вѣ**лѣтъ, Dbš **вѣ**лѣтъ.
- 18-19. **вѣскрѣси | хѣ ѿ мрътвѣхъ**] Dbš **вѣскрѣси ѿ мрътвѣхъ · хѣ**, ZMDmrIv **вѣскрѣси ѿ мрътвѣхъ**.
19. **свѣцаша же** ZMIv] Dbš **свѣцаша же сѧ**, Dmr **сѣвѣтъ же сѣтворишѣ**.
- 19-20. **старѣишнии жръцескы** Dbš, Ban ||рѣйшыны жръцкы (resuming text mid-word at the start of folio 171r)] ZMDmr **ἀρχιερεῖ**, Iv **ἀρχιερεῖ** и книжници.
20. **да** BanDbšDmrIv] ZM **до**.  
**лазарѣ** BanZ] DbšMDmrIv -ра.
21. **мнози кго ради идѣхѧ жидове**] BanDbš **мнози во ѣго ради идѣхѧ жидове**; Iv **идѣхѧ | мнози ѣго ради идѣхѧ жидове**, ZM **ѣко мнози ѣго ради | идѣхѧ ѣдоу**, Dmr **ѣко мнози иудеи приходѣхѧ ѣго ради**.
22. **на оутри же**] BanDbšIv **на оутриѧ же**, ZM **вѣ оутри же днь**. The original Dmr text has been erased; I have been able to decipher under ultraviolet analysis <в \_ \_ \_ же>, with three or four illegible letters, one with a descender. Velčeva (1975) identifies the erased text as <вѣ оутр \_ \_ > же. The original text has been replaced by F with **вѣ ютѣ же днь**.
23. **стоише** BanDbš] ZMDmrIv om.  
**пришеды** BanDmrZMIv] Dbš -дѣ.  
 **праздникы** BanDmrIv] DbšZM  **праздникы**.
- 23-24. **слыша|вше же**] BanDbšZMDmrIv om. же.
24. **градесть** BanDbšZM] Dmr **грѣдесть**, Iv **идесть**.  
**ѣрлѣ**: the superscript **ѣ** may have been written by the original scribe and simply retraced by Editor A; cf. original superscript **ѣ** on f. 154v, l. 14 above.

- 24-25. **при|аша** DmrZlv] Ban приѣшж же, Dbš ѿ приѣшж, M приѣса.
25. **вѣик** BanM] Dbš вѣиѡ, Dmr вѣиѣ, Z вѣи, Iv вѣиѣ (ligated тѣ).  
**финиково** Ban] Dbš финиковѣи, ZMDmrIv отъ финикъ.  
**изыдоша** Dbš] BanDmrIv ѿ изыдошж, ZM ѿ изидѣ.
- 25-26. **проти|ва** (for ZM противѣ) **кмоу** BanDbšZMlv] Dmr въ срѣтении еѣго.
26. **зовѣха глѣще**] Ban з|вахж глѣще, Dbš зовѣшж глѣще, ZMDmr зъваахж Ѧ, Iv зваахж глѣ.  
**ѡсана** ZMlv] Ban ѡсанаѣна, Dbš ѡсана, Dmr ѡсана.  
**въ вы||шнихъ** BanDbš] ZMDmrIv ом.

f. 155v

	1	шнихъ блвѣнь грѣди въ йма гнѣ црѣ
ра	2	излвѣ. 14 ѿврѣте же ісѣ ѿслѣ и въсѣде на
	3	нѣ. іакоже кѣтъ писано. 15 не бои сѧ дѣци
	4	сиѡнова. сѣ црѣ твоѣ грѣдетъ къ тебѣ
	5	крѣтък(о>ѣ) сѣдѧи на жрѣбѣти ѿслы.
	6	16 сего же не разоумѣшѣ дѣченици ѿго
	7	прѣже. нѣ кѣга прослави сѧ ісѣ(.>,) тога по-
	8	ман(а>ѣ)шѣ ѿже бѣше писано ѡ немѣ. сѣ
	9	сѣтворшоу кѣмоу(.>,) {в срѣ велии на ѣтрыни.
рѣ	10	вѣма} 17 Послоушествоваше народъ.
	11	ѿже бѣ съ нимѣ. кѣга лѣзарѣ въскрѣси
	12	ѡ грѣва(.>,) и вѣставѣ ѡ мрѣтвихѣ(.>,) 18 сего ра-
	13	ди срѣте и народъ. іако слышаха сѣтво-
	14	рша знамѣнии {кѣо нѣ цѣвѣ} ( . . . )

1. **ГРАДИ** (for MascNomSgPresActPart **грады**) Ban -ды, DbšIv -дѣий] ZM **ГРАДАИ**, Dmr **граджѣ**.
2. **ОВРѢТЕ** Z] BanDbšMDmrIv **оврѣть**.  
**ОСЛА:** for NeutAccSg (ZM) **осла**.  
**И ВЪСѢДЕ** BanDbšDmr] ZMIv om и.
3. **НА:** for NeutAccSg (ZM) **не**.  
**ПИСАНО** BanDbšMDmrIv] Z **псано**.  
**ДѢЦИ** BanDbšZMIv] Dmr **тъци**.
4. **ГРАДЕТЬ** BanDbšZMDmr(грѣд-) Iv **идеть**.  
**КЪ ТЕВѢ** Ban] Dbš Ø **тевѣ** <грѣ>|, ZMDmrIv om.
5. **КРОТЪКО**] BanDbš **кротокъ**, ZMDmrIv om.  
**СѢДАИ** BanDbš(-дѣи)DmrIv ] ZM **сѣда**.  
**ЖРѢВѢТИ**] DbšDmrIv **жрѣвати**, ZM **жрѣватѣ**, Ban **ждрѣвати**.
6. **СЕГО** BanDbšIv] ZMDmr **сигъ**.  
**РАЗОВѢША** BanZMDmrIv] Dbš -ше.  
**КГО** BanDbšZMDmr] Iv om.
7. **НЪ** BanZMDmr] DbšIv **нѣ**.  
**ПРОСЛАВИ СѦ** BanDbšMDmrIv] Z **прослави(тъ) сѦ**.  
**ТОГѦ** DbšZDmrIv] Ban **тъѦ**, M **тъгда**.
- 7-8. **ПО|МѦНАША:** for (ZM) **помѣнѣша**.
8. **КЖЕ ВѢШЕ ПИСАНО Ѡ НЕМѢ** BanDbš] ZMDmr **ѣко си вѣша Ѡ нѣ|мѣ псана** (MDmr **писана**), Iv **ѣко сѣ вѣ Ѡ немѣ писано** Ø (the diacritics over **сѣ вѣ** are lighter in color than usual and may been added by a later hand).

- 8-9. **се | створшоу** Ban] Dbš се творшоу, ZMDmr і си сътвори|ша, Iv и сна съво|ришж (ligated тв).
- 9-10. **{в срѣ велиа на ѡтрѣни · вѣмѣ}**] Ban {В срѣ. вѣ. наѣ В ѡ вѣ. | ѡ}.
10. **Послоушествоваше** BanDbš] Z съвѣдѣтельство|ваѣше, MIV съвѣдѣтельство-ваѣше же, Dmr съ|вѣдѣтелѣствова же.
- народъ** BanZMDmrIv] Dbš народѣ.
11. **иже вѣ** BanDbšZMIv] Dmr сж|и (*sic*) (F has added the fragment **це** immediately following сж: сжце|и).
- кѣа** BanDbšZMIv] Dmr едѣга.
- лазарѣ** BanZ] DbšMDmrIv -ра.
- въскрѣси** BanDbš] ZDmr възглад|си, MIV възѣва.
12. **ѡ гроба** BanDbšZMIv] Dmr изъ гроба.
- и въстави ѡ мрътвиѣхъ**] Ban и въста|въ и ѡ мрътвиѣхъ, Dbš и въстави ѡ (cf. Conev 1906 ed. ѡ) мрътвиѣхъ, ZMIv і въскрѣси е|го отъ мрътвиѣхъ, Dmr om.
13. **срѣте и народъ** BanDbš] Z і противж ізиде емоу на|родъ, MDmr и противж емоу изиде наро|дъ, Iv противж к|моу изыде народъ.
- слышаша** Dbš] Ban слышаш и, ZIv слышаша, MarDmr слышаша и.
- 13-14. **сѣтво|рша знаменик**] Z сѣтво|рша знамениѣ, BanDbšM(-|ше)Dmr сѣтворша се знамениѣ, Iv сѣ знамение створша.



## John 16:23-17:17

This excerpt contains the Curzon version of the Banica lacuna from John 16:30-17:17. Emendations to the text of John by Editor A, including accentuation and breath marks, end at line 20 of f. 164r. The top nine lines of ff. 164r and 164v are partially obscured by damage and by a subsequent repair to the parchment. The text missing from these portions has been replaced in the transcription with the Banica Gospel version, marked in parentheses, for that part of the lection that precedes the lacuna in the Banica text (up to John 16:30), and with the Dobrejšo Gospel version, marked in square brackets, for that portion of the text that is also missing from the Banica Gospel. The text has been reproduced beginning a verse before the lection, at Luke 16:23, in order to clarify the nature of a shared anomaly in the Curzon and Banica versions of verse 24.

f. 163v

	20	23	и въ т'ѣ днѣ мѣнѣ въ(с)просите <и? б?е?зъ > <span style="font-family: monospace;">и н ч е с о ж е</span>
	21		мене не можете ничесоже творити · нъ се глѣ ва-
	22		мъ · въсе кѣлико просите ѿ ѿца · въ имѣ
	23		моу да вамъ · {в чѣ з нѣ рѣ гъ своимъ}
рн ·	24		а́ми а́ми глѣ вамъ · 24 до селѣ не просите ни-
	25		чесоже · въ имѣ моу просите и примѣ ·
	26		да радѣ ваша исполнена бѣдетъ ·

20. **тъи** Ban] DbšZMDmrIv **тъ**.  
**МЕНЕ ВЪ(С)ПРОСИТЕ** BanDbš **МЕНЕ ВЪ|ПРОСИТЕ**] ZM **МЕНЕ НЕ | ВЪПРОСИТЕ**, Iv **МЕНЕ НЕ ВЪ|ПРАШАКТЕ**, Dmr **МЕНЕ НЕ <ПОМО\_ \_ \_Е>** (apparently originally **ПОМОЛИТЕ**, corrected by H to **ВЪПРОСИТЕ**).
- 20-21. **<И ВЪЕ?ЗЪ> | МЕНЕ НЕ МОЖЕТЕ НИЧЕСОЖЕ ТВОРЫТИ** Ban] Dbš **и БЕЗЪ МЕНЕ НЕ МОЖЕТЕ ТЪРИТИ НИЧЕСОЖЕ**, ZMDmrIv om. all but **НИЧЕСОЖЕ** (Iv **ни ѿ ЧЕСОМ ЖЕ**).
- 21-22. **НЪ СЕ ГЛА ВА|МЪ** Ban] DbšZMDmrIv **ѡмДинъ ѡминъ глаъ вамъ**.
22. **ВЪСЕ КЛИКО** BanDbš] Dmr **ѣко ѣлико**, ZIv **аште чесо**, M **ѣко аште чесо**.  
**Ѡ** BanDbšMIv] ZDmr **оу**.
- 23-24. **{В ЧЕ З НЕ РЕ ГЪ СВОИМЪ} | ѡМѢ ѡМѢ ГЛА ВАМЪ**] Ban {к<sup>с</sup> срѣ · В ѡЕ · З · НЕ · | РЕ ГЪ СВОИ ОУНКОМЪ · ѡМНЪ ѡМНЪ ГЛА ВАМЪ}. Cur **ѡМѢ ѡМѢ ГЛА ВАМЪ** is in black ink, appearing as part of the Gospel text rather than as part of the rubric (cf. note to ll. 21-22 above).
24. **ПРОСИТЕ** BanDbš] ZMDmrIv **просисте**.
25. **ИМѡ**: ambiguously-shaped **ѡ** may have been intended as **ѡ**.  
**и ПРИМѢ** BanZMDmrIv] Dbš repeats **въ ѡМ | МОЕ** immediately after this phrase.
26. **РАДО ВАША ИСПЛНЕНѡ** (FemNomSg (ZM) **ВАША ИСПЛНЕНѡ**) **ВѡДЕТЬ** BanDbšZMIv **ваша ѡ|СПЛНЕНѡ**] Dmr **радостѣ | ваша ѡсплнѣнѣ сѡ**.

f. 164r

- 1 25 Се въ притѣхъ глѣхъ вамъ . (придетъ)  
 2 же година . кгда к томоу в(ь) притѣхъ-  
 3 хъ не глѣхъ къ вамъ . нъ не ѡб(иноуѣхъ сѣ ѡ)  
 4 ѡцѣ възвѣщаа вамъ . 26 въ т(ѣи) днѣ ме-  
 5 не въспросите . И не рекаа іако а(зѣ) ѡумлѣа  
 6 ѡца за васъ . 27 самаѣ во ѡцѣ любит (вы)  
 7 іако вы ма възлюбисте и вѣро(васте)  
 8 іако ѡ ба изыдохъ . 28 и изыдохъ (ѡ ѡца.)  
 9 и придохъ въ миръ . пакы вставл(ѣ-)  
 10 а миръ . и идаа къ ѡцу . 29 Глѣха же кмоу  
 11 ѡченицы кго . се ннѣ не ѡбиноуа са  
 12 глѣши . а притѣхъ никоаже не глѣ-  
 13 ши . 30 ннѣ разоумѣхомъ іако вѣси въ-  
 14 сѣ . и не трѣбоу[кши] да кто та въпра-  
 15 шактъ . ѡ семь вѣроуемъ іако ѡ ба  
 16 кси изышелъ . 31 ѡвѣща имъ ісѣ . ннѣ  
 17 ли вѣроукте . 32 Придетъ година ннѣ рнѣ .  
 18 ксть . да разыдете са кѣждо въ сво-  
 19 я си . и мене кдинога вставыте . и  
 20 нѣсьмъ кдинъ . нъ ѡцѣ съ многа ксть .  
 21 {кѣо чкѣоу} 33 Си глѣхъ вамъ да въ мнѣ ми-  
 22 рѣ имате . и въ мирѣ семь скръбни  
 23 вадете . нъ дръзайте азѣ побѣдихъ  
 24 миръ . 17.1 и се рекъ ісѣ . {нѣ ѡ іѡ вѣ ма} Възве- рнѣ .  
 25 дѣ ѡчи свои ісѣ на небѣ и рѣ . ѡчѣ при-  
 26 де година . прославы сѣа своего . да и

1. **Ге** BanDbš] Iv **Ге же**, ZMDmr **Ги**.
- 1-2. **(придетъ) | же** Ban] Dbš(interrupted by a rubric line)Z **при|детъ** Ø, М **нъ придетъ** Ø, Iv **нж придетъ** Ø, Dmr **нъ грѣдетъ** Ø.  
  
**ГОДИНА**: **а** for **а**, FemNomSg **година**.
2. **кгда** BanDbšZMIv] Dmr **ѣдъ|га**.
3. **къ** Ban] DbšDmrIv **om**.  
  
**нъ** ZMDmr] BanDbšIv **нж**.
4. **ѡцѣи**: Ban also **ѡцѣи**, or possibly **ѡцѣи** (cf. Dogramadžieva & Rajkov 1981 ed. **ѡцѣи**).  
  
**възвѣщаа**] BanDbšZMDmr **възвѣщж**, Iv **възвѣщаваж**.  
  
**т(ѣи днѣ)** (Ban)] DbšZMDmr **тъ день**, Iv **тъѣж днѣи**.
- 4-5. **(ме)|не** Dbš] Ban **мене не**, ZMDmrIv **въ |маа моѣ**.
5. **въспросите** ZMDmrIv] BanDbš **выпросите**.  
  
**река** BanDbš -кж] ZMDmrIv **гѣж вавъ**.
6. **за васъ** Dbš] BanMZMDmrIv **ѡ васъ**.  
  
**самъ во** BanZMDmrIv] Dbš **само**.  
  
**любит (вы)**: most likely originally **любить**, as omission of word-final jers is infrequent in Cur.
7. **ма** BanDbš] ZMDmrIv **мене**.
8. **ѡ бѣ изыдохъ** BanDbš] Dmr **азѣ отъ оцѣ изидохѣ**, Iv **ѡ бѣ изыдохъ азъ**, Z **отъ | бѣ изидъ**, М **азъ отъ бѣ изидъ**.  
  
**и изыдохъ (ѡ оцѣа)** BanIvAl] Dbš **и** Ø **ѡ ѡцѣа**, ZM Ø **изидъ отъ оцѣа**, Dmr **om**.
9. **придохъ** BanDbšDmrIv] ZM **придъ**.



19. **си** DbšDmrIv] ZM om.
20. **нъ**] Dbš нж, ZMDmrIv ѣко.  
**мноѡ**: for Instr (ZM) мноѡж.
21. **Ѧи** DbšZMDmr] Iv ѣѣ.
22. **и въ мирѣ сѣмъ** DbšIv] Z Ø въ сѣмъ мирѣ, MDmr Ø въ мирѣ Ø.  
**скръвни** DbšZM] DmrIv пѣчѣлѣни.
23. **нъ** DmrZM] DbšIv нж.  
**азъ** ZMDmrIv] Dbš + во.  
**повѣдихъ** DbšMDmrIv] Z повѣѣдихъ (*sic*).
24. **миръ** Dbš] MDmr мира, Z всего мира, Iv миръ съ”.  
**и се рекъ**] Dbš Ø се рекъ (cf. Conev 1906 ed. рекъ) исѣ, ZMDmr Ø си глѣ, Iv Ø сѣ глѣ.
- 24-25. **възведе ѡчи свои исѣ**] Dbš Възведе ѡчи свои Ø на нѣбо, ZDmrIv і възведе очи | свои Ø, M і възведе ис очи свои.
26. **годиниѡ** (for FemAccSg (M) годинж) DbšMDmrIv -нж] Z часть.  
**прославы** (for 2PSg Imper (ZM) прослави) ZMDmrIv -и] Dbš и прослави.  
**да** DbšMDmrIv] Z до.

f. 164v

1 [снѣ твой] прославыть тѧ · <sup>2</sup> ꙗкоже даль  
 2 [моу ѳси] власть всеѧ пльти · да въсе  
 3 [ѳже дал] моу кси · да имъ жизнь вѣ-  
 4 [чѣнжѣ] · <sup>3</sup> [с]е ксть жизнь вѣчнаѧ · да  
 5 [знаѣть] тебе истинаго бѧ · ꙗкоже по-  
 6 [сла ѳс] хѧ · <sup>4</sup> азъ прославыхъ тѧ на земли  
 7 [дѣло] съвршихъ · ꙗже даль кси мнѣ  
 8 [да с]твори · <sup>5</sup> ннѣ прославы мѧ wчѣ ѿ те-  
 9 [бѣ · с]амого · славоѧ ꙗже имѣхъ · прѣ-  
 10 же даже не бы миръ оу тебе · <sup>6</sup> ꙗвихъ и-  
 11 мѣ твоѧ члвкомъ · ꙗже даль кси мнѣ  
 12 ѿ мира твоѧ вѣша и мнѣ кси даль ·  
 13 и слово моѧ съхраниша · <sup>7</sup> ннѣ разоу-  
 14 мѣша ꙗвы сѧ клико даль кси мнѣ ·  
 15 ѿ тебе сѧть · <sup>8</sup> глѧ ꙗже даль кси мнѣ да-  
 16 хъ имъ · и си приаша и разоумѣша  
 17 въ истина · ꙗко ѿ тебе изыдохъ · и вѣ-  
 18 роваша ꙗко ти мѧ посла · <sup>9</sup> азъ w сихъ  
 19 мѧ · не w мирѣ мѧ · нъ w тѣхъ ꙗже  
 20 даль кси мнѣ · ꙗко твоѧ сѧть · <sup>10</sup> и моѧ  
 21 въсе твоѧ ꙗ твоѧ моѧ · и прославихъ  
 22 сѧ въ нихъ · <sup>11</sup> и к томоу нѣсьмъ въ мирѣ ·  
 23 и си въ мирѣ сѧть · азъ къ тебѣ ида ·  
 24 ѿчѣ стѣ съблуди ꙗ въ има твоѧ · ꙗже да-  
 25 ль кси мнѣ · да бѧдѧтъ ꙗдино ꙗкоже  
 26 и ми · <sup>12</sup> кѧ вѣхъ съ ними въ мирѣ · азъ

- 1-2. **ДАЛЪ | [МОУ ЕСИ]** (pronoun originally probably was **ѿмоу**, or possibly **ѿмоу**, as clitic pronoun forms are infrequent in Cur) ZMDmr **ДАЛЪ ѿмоу ЕСИ** Iv **ДАЛЪ ЕСИ || ѿмоу**.
2. **ВЛАСТЬ** DbšZDmrIv] M om. (Jagić 1833 notes that **ВЛАСТЬ** has been inserted by a later hand).
- ВСЕѦ** Dbš FemGenSg **ВСЕѦ**] ZMDmrIv **ВЪСѢКОѦ**.
- ВЪСЕ** DbšDmrIv] ZM **ВЪСѢКО**.
3. **[ДАА] МОУ ЕСИ** (cf. note to ll. 1-2 above)] ZDmr **ѿмоу ЕСИ | ДААЪ**, Miv **ЕСИ ѿмоу ДА|АЪ**.
- 3-4. **ЖИЗНЬ ВѢ|[УЪНЖѢѢ]** Dbš] DmrIv **животь вѢ|УЪННѢ**, ZM **жѢота | вѢУЪНАГО** (for superscript **и**, see Moszyński 1961:94).
4. **СЕ** DbšZMDmrIv + **ЖЕ**.
- ЖИЗНЬ ВѢУЪНАѦ** Dbš] DmrIv **животь вѢУЪННѢ**, ZM **вѢ|УЪННѢ животь**.
5. **ТЕБЕ ИСТИНАГО** Dbš **-НЪНА|ГО**] ZM **тебе единого ѿтиньнаго**, Dmr **тѦ единого ѿтиньнаго**, Iv **тебе ѿдино<sup>го</sup> ѿтиньнаго** (superscript apparently in a later hand).
- КРОЖЕ** Dbš] ZMDmrIv **ѿ его же**.
6. **ПРОСЛАВЫХЪ ТѦ** DbšZMIv **-ВИХЪ**] Dmr **тѦ прослави|хъ**.
- НА ЗЕМИ** DbšMDmr] ZIv **на зе|мѣи**.
7. **КЖЕ** Iv] Dmr **ѿже**.
8. **[ДА С]ТВОРА:** original Dmr **⟨ДА СЪТВОРЖ⟩** has been erased and changed to **Ø створи<sup>хъ</sup>** by H.
- ННѢ** DbšIv] ZMDmr **ѿ ннѢ**.
- ПРОСЛАВЫ** (for 2PSgImper (ZM) **прослави**) **МѦ** DbšZMIv **-ВИ**] Dmr faded **просла(ви МѦ)**, rewritten by H as **(просла)ви мѣ ты**.
- 8-9. **ѠУѢ** DbšZDmrIv] M **ты ѿѠѢ**. **Ѥ ТЕ[ВѢ.]** (Dbš for Gen (ZM) **тебе**, по



period in Cur) [c]амого DbšZMIv] Dmr om. (inserted by H, followed by five illegible erased letters).

9. **сЛавоѡ** DbšMDmrIv] Z **сЛавж.**  
**кже**] DbšZMDmr ѿже, Iv ѡже.
10. **даже не бѣ миръ оу тебе** DbšM] Z **даже не бѣ | оу тебе въсь миръ.**  
Dmr shows Ø Ø Ø мир<а> | <д \_ \_ \_> оу тебе, under ultraviolet analysis, with an illegible superscript letter and titlo immediately following the д; erased and replaced by H with **даже не бѣ | миръ**, Iv **даже миръ не бѣ оу тебе.**
12. **ѡ мира** DbšMDmr] Z **отъ всего мира**, Iv **ѡ мира сего.**  
**и мнѣ еси даль**] Dbš ѿ мнѣ даль ѡ еси, ZMDmrIv ѿ мнѣ ѡ даль | еси.
13. **моѡ** DbšZMDmrIv **твоѡ.**  
**схранишѡ** DbšZM] DmrIv **сбавюдо|шѡ.**
14. **мѡ сѡ кЛико** (sic)] Dbš ѡко все | ѡико, ZMIv ѡко всѣ | ѡико, Dmr ѡко въсь же.
15. **гѡи** (for MascNomSg PresActPart (ZM) гѡы) **кже**] Dbš гѡѣ же, ZMDmrIv ѡко гѡы же.  
**даль кси мнѣ** DbšMDmrIv] Z **да|сть мнѣ.**
16. **си** Dbš] ZMDmrIv **ти.**  
**пришѡ** DbšZDmrIv] M **присѡ.**
17. **въ истина** DbšZDmrIv -нж] M **вѣ-|истинж.**  
**изидохъ** DbšIv изыдохъ, Dmr изидохъ] ZM ѡизидъ.
18. **ти:** for 2PSg Nom (ZM) ты.  
**сихъ** DbšZMIv] Dmr **тѣхъ.**
19. **не ѡ мирѣ** Dbš] Dmr а не ѡ | мирѣ, ZMIv не ѡ въсьмь мирѣ.

**нѣ** ZMDmr] DbšIv нѣ.

**ѡ тѣхъ** DbšIv] ZM ѡ сѣхъ, Dmr om.

**ѣже**] ZMDmrIv ѣже, Dbš жже.

20-21. **и моѣ | въсе твоѣ ꙗко твоѣ моѣ**] Dbš и моѣ | все твоѣ ꙗсть · и твоѣ моѣ, ZMDmr ꙗ моѣ въсѣ | твоѣ сѣтъ · и твоѣ моѣ, Iv и моѣ | въсѣ, твоѣ · ꙗ и твоѣ, моѣ.

21. **прославихъ** DbšZMIv] Dmr прослави.

22. **к томоу** DbšZMIv] Dmr юже.

**въ мирѣ** DbšMDmr] Z въ всемъ | мирѣ, Iv въ мирѣ | семь.

23. **си** DbšDmr] ZMIv си.

**въ мирѣ** DbšMDmrIv] Z въ всемъ мирѣ.

**азъ къ тебѣ ида** Dbš] ZMDmr(грѣдѣ)Iv ꙗ азъ къ тебѣ грѣдѣ. Z is missing a folio immediately after грѣдѣ, resuming the text at John 17:24.

24. **ѡ ꙗко**: original breathmark over the ornamental letter.

25. **ѣдино ꙗкоже** DbšMIv ѣдино ꙗкоже] Dmr ꙗко (H has inserted in superscript ѣдино · же).

26. **ми**: for 1PPI Nom (ZM) мы.

**кѣа** DbšMIv] Dmr ѣдѣа.

**въхъ** DmrMIv] Dbš въхомъ.

**съ ними** DmrMIv] Dbš om.

1 СЫБЛЮДАХЪ ѿ ВЪ ИМА ТВОЮ · АЖЕ ДАЛЪ К-  
2 СИ МНѢ · ДА ВАДАТЬ ВЪ КДИНО · ІАКОЖЕ  
3 И МИ · ЮГ<sup>А</sup> БѢХЪ СЪ НИМИ ВЪ МИРѢ ·  
4 АЗЪ СЫБЛЮДАХЪ ѿ ВЪ ИМА ТВОЮ · ( . . . ) И НИ-  
5 КТОЖЕ НЕ ПОГЫБЕ ѿ НИХЪ · НЪ ТЫМО  
6 СНѢ ПОГЫБѢЛИ · ДА СЫВАДЕТЬ СѦ ПИСА-  
7 НОУ · <sup>13</sup> ННѢ ЖЕ КЪ ТЕБѢ ГР<sup>А</sup> · И СИ ГЛ<sup>А</sup> ВЪ  
8 МИРѢ · ДА ИМАТЬ РАДОСТЬ МОѦ ИСПА-  
9 НЕНА ( . . . ) · { К<sup>Б</sup> Н<sup>А</sup> } <sup>14</sup> ЯЗЪ ДАХЪ ИМЪ СЛОВО ТВОЮ ·  
10 И МИРЪ ВЪЗНЕАВАДѢХЪ · ІАКО НѢСАТЬ  
11 ѿ МИРА · И АЗЪ ѿ МИРА НѢСЬМЪ · <sup>15</sup> НЕ МЛ<sup>А</sup>  
12 ДА ВЪЗМЕШИ ѿ МИРА · НЪ ДА СЫБЛЮДЕ-  
13 ШИ ѿ НЕПРИЯЗНЫ · <sup>16</sup> ѿ МИРА НѢСАТЬ  
14 ІАКОЖЕ И АЗЪ ѿ МИРА НѢСЬМЪ · <sup>17</sup> СТИ СѦ  
15 ВЪ ИСТИНА · СЛОВО ТВОЮ ИСТИНО КСТЬ · ]  
16 { В П<sup>А</sup> · З · Н<sup>А</sup> ІУ · ВЪЗВѢ ІЕЪ ѿИ СВОИ НА БУЧЕ-  
17 НИКУ И Р<sup>Е</sup> · } ( . . . )

1. **сѣблюдахъ** DbšMDmr] Iv сѣблюди.
- 2-4. **да вѣдѣть въ кѣдино ... тѣок:** homoeoteleuton, repeating earlier text (f. 164v, ll. 24 - f. 165r, l. 1).
2. **въ кѣдино** (cf. Ø кѣдино in earlier text, f. 164v, l. 25)] DbšIv Ø кѣдино, Dmr om.
4. <...> Dbš] MDmr ѡже да|лъ еси мѣнѣ съхранихъ, Iv ѡже далъ ѣси мнѣ сѣблю|дохъ.
- 4-5. **ни|ктоже не погыбѣ ѿ нихъ**] Dbš ни|кто не погынѣтъ ѿ нихъ, MDmrIv никтоже | отъ нихъ не по|гыбѣ.
5. **нѣ**] Dbš нѣ, MDmrIv om.  
**тѣкмо** DbšIv тѣк|мо] Dmr токъмо, М тѣкмо.
- 6-7. **да сѣвѣдетъ сѣ писа|нок** Dbš] М да сѣвѣдѣтъ | сѣ кѣнигы, Dmr да слово писаноѣ сѣвѣдетъ сѣ (faded and retraced by H up to в in сѣвѣдетъ), Iv да сѣвѣде|т сѣ писаникѣ.
7. **грѣ** DbšDmr] Iv ѣдѣ.  
**си** DbšMDmr] Iv сѣ.
- 7-8. **въ | мирѣ** DbšMDmr] Iv въ мирѣ сѣмѣ.
9. <...>] DbšMDmrIv въ сѣвѣ.
10. **възненавѣдѣхъ**] Dbš възненави|дѣ ихъ, MDmrIv възненавидѣ ѡ.  
**нѣсѣтъ** Iv -сѣтъ] DbšMDmr не сѣтъ.
11. **ѿ мира** DbšMDmr] Iv ѿ сего мира.  
**и азъ ѿ мира нѣсѣмѣ**] Dbš ꙗко ѿ азъ ѿ мира нѣсѣмѣ, MDmr(H) ꙗкоже и азъ отъ мира нѣ|сѣмѣ, Iv ꙗкоже ѿ азъ ѿ сего мира нѣсѣмѣ. Dmr om. (inserted by H).
12. **да възмѣши**] DbšMDmrIv + ѡ.  
**ѿ мира** DbšMDmr] Iv ѿ сего мира.

**нѣ** MDmr] DbšIv **нѣ**.

12-13. **да съвладѣ[ши]** DbšMDmrIv + **ѣ**.

13. **нѣсѣтъ** DbsIŷ(-сѣтъ)] MDmr **не сѣтъ**.

14. **ѣкоже** Iv] DbšDmr **ѣко**.

**сѣи сѣ** (*sic*)] DbšMDmrIv **сѣи ѣ**.

15. **въ истинѣ** DbšIv -нѣ] Dmr + **твоѣ**.

**истинѣ**] DbšDmrIv **истина**.

16-17. {**в пѣ. ѣ. нѣ іѣ. възвѣ іѣ ѡчи свои на ѡученики и рече**}:  
Ban resumes here with a slightly different rubric: {**в пѣ. ѣ. іѣ. в ѡ възвѣ**  
**іѣ ѡчи свои | на ѡученики своѣ и рече**}.}

## John 19:6-37

This excerpt covers the Banica lacuna from John 19:7-27. In order to clarify the nature of a discrepancy at the beginning of the first lection, the text reproduced here includes the sentence which immediately precedes the lection.

f. 168r

	5	6 ( . . . ) и кѣ видѣша ста-	
	6	рѣшени жрьческы · и слоуги іса · {вѣомъ зѣа кѣрь} рѣни.	
	7	Гвѣ сътвориша архієреик старци люѣсти	
	8	на іса іако да оубыаь · и придоша къ пи-	
	9	латоу · И възпиша глѣще · пропни про-	рѣѣ ·
	10	пни · глѣ имъ пилаь поимѣте и вы п-	
	11	ропнѣте · {прѣѣ} азъ бо ни кдиноа вини не ѡверѣ-	рѣѣ
	12	таа 7 ѡтѣвѣшаа кмоу жидове · мы за-	рѣѣ ·
	13	конъ имамы · и по законоу нѣшему дѣ-	
	14	жень ксть оумрѣти · [іако сѣѣ бжеи тво-	
	15	рыть са · 8 Югѣ же пилаь оуслыша то сло-	рѣѣ ·
	16	во · паче оубоа са · 9 и въниде пакы въ са-	
{ѣи кѣр}	17	дилице · И глѣ ісѣѣ ѡ кадоу кси ты ·	рѣѣ ·
	18	ісѣ же ѡвѣта кмоу не дѣ · 10 глѣ кмоу пи-	
	19	лаь · къ мнѣ ли не глѣши · не вѣси ли	
	20	іако власть имамъ пропати та · и вла-	
	21	сть имамъ поустити та · 11 ѡвѣца кмѣ	
	22	ісѣ · не имаши власти на мнѣ никоѣже ·	
	23	аще не бы ти дано съ выше · {прѣѣ} сего ради прѣ-	
	24	давы ма тебѣ · волен грѣхъ имать ·	
	25	12 И ѡ толи пилаь искаше ѡбвна врѣме	
	26	напоустити · жидове же въпиахъ глѣще ·	

5. **и кѣа видѣша** Ban] Dbš Ø ѣгда видѣшж, Z ѣгда же видѣ|ша ѿ, M ѣгда же и видѣша, Dmr (F) Ø ѣгда же | видѣш(и \_ \_ ) (corrected by F to (видѣш)к), Iv ѣгда же кѣго видѣшж. As Velčeva notes, this portion of Dmr is generally very faded and illegible, and has been rewritten by F without attempts to retrace the original text. John 19:4 -19:18 is written by F on an inserted folio.
- 5-6. **ста|рѣишини жръческы** BanDbšDmr(F)] ZMIv архierei. Beginning at жръчѣскѣ, a seven-line interval of text in Dbš has been written by a second scribe ("2"), up through the end of verse 6.
- и слоуги ісѣа** BanDbš(2)] ZMIv і слоугы Ø, Dmr(F) Ø слоугы Ø.
- 6-9. **{ѿомаа зѣа кѣрѣ} | ѿѿѣ сътвориша архієреніа старци дѣсти | на ісѣа ѿко да оубыаѣ · и придоша къ пи|латоу {прѣ}** (middle segment of rubric written in black ink, as part of the text)] Ban {ѿѣ ѿ врѣаа. ѿѣ на | възвѣ|гъ кѣрта. съвѣтъ створишж. архієреніа и старцы людѣ|сѣ на ісѣа ѿко да оубиѣтъ. и приведошж къ | пилатоу}; another indication that the middle portion is actually part of the rubric is Cur/Ban архієреніа here, vs. старѣишини жръческы in the text, ll. 5-6 above. Ban {ѿѣ на | възвѣ|гъ кѣрта.} is inserted into the left margin of the following line, surrounded by a red outline.
9. **и** Ban] Dbš(2)ZMDmr(F)Iv om.
- 9-10. **пропни про|пни** BanZMDmr(F)] Dbš(2) пропѣни пропни ѿ, M пропѣни и пропѣ|ни и, Iv распни распни. Ban inserts the instruction {прѣ. кѣоу.} immediately after the second пропни, rather than at the end of the following sentence as in Cur (see note to. l. 11 below).
10. **поимѣте и вы п|ропнѣте**] BanDbš(2)M поимѣте вы ѿ пропнѣте Ø, Dmr(F) поимѣте и вы · и пропнѣте, Iv поимѣте Ø вы ѿ распнѣте.
11. **{прѣ}**] Ban {прѣ. кѣоу.} appears earlier in the verse, after пропни | пропни.
- 11-12. **ни кѣиноа вини не ѿврѣ|таа** Ban] Dbš(2) до него вънѣи не ѿврѣтаѣж, Iv не ѿ|врѣтаѣж до него вины, ZM не ѿ|врѣтаѣж въ нѣаѣ вины, Dmr(F) не ѿврѣ-таѣа выны въ нѣаѣ.
12. **ѿтѣвѣшаша кмоу** DbšZMIv] Ban ѿвѣшашж же | кмоу, Dmr(F) ѿвѣ|шаше же Ø.

- ЖИДОВЕ** BanDbšDmr(F)] ZMIv iудei.
13. **ИМАМЫ** BanDbšIv] ZMDmr(F) iмамаъ.  
и BanDbšZMIv] Dmr(F) om.
- 13-14. **ДЛЪ|ЖЕНЪ КСТЪ** BanZMDmrIv] Dbš длъ|жни ѳсмѣи.
14. **ІАКО** DbšZMDmr] Iv iако самъ.
- 15-16. **ПИЛАТЪ ОУСЛЫША** (for 3PSg Aor (ZM) оуслыша) **ТО СЛОВО** Dbš -ша)] ZMIv слы|ша пилатъ се слово, Dmr(F) слыша пилитъ (*sic*) словеса си.
- 16-17. **И ВЪНИДЕ ПАКЫ ВЪ СѦ|ДИЛИЩЕ** Dbš и вниде въ сѣдище · пѣѣи, Dmr(F) и вниде въ <сѣ> соудилищищѣ; пакы, Iv и вниде Ø въ сѣдище пакы пилатъ, ZM(преторъ) i вниде въ при|торъ пакы.
17. **И ГЛА** (л is an original correction from а) **ІСВѢИ** DbšMDmrIv] Z i гла ісви · пи|латъ же гла пакы ісви.
18. **ІСЪ ЖЕ ВѢТА КМОУ НЕ ДѢ** Dbš] Z i ис · отъ|вѣта не сътвори емоу, MDmr(F) іс же отъвѣта | не сътвори емоу, Iv іс же вѣта не дастъ ѳмъ.  
**ГЛА** DbšMDmrIv] Z гла | же.
19. **КЪ МНѢ ЛИ НЕ ГЛѢШИ** ZMIv Ø мнѣ ли | не глѣши, Dbš | Ø мнѣ ли не вѣщаваѣши, Dmr(F) Ø мнѣ | Ø Ø вѣщаваѣши (cf. Velčeva 1975 ed. Ѱт-).  
**ПРОПАТИ** DbšZMDmr(F)] Iv распѣ|ти.
21. **ПОУСТИТИ ТА** DbšZM] Dmr(F) поустити те, Iv поустити та (*sic*).  
**ВѢЩА КМѢ** Dbš] ZMDmr(F) вѣща, cf. Velčeva 1975 ed. Ѱт-)Iv om. емоу.
22. **ВЛАСТИ** DbšDmr(F)Iv] ZM ѣласти.  
**НА МНѢ** ZMDmrIv] Dbš om.  
**НИКОЛЖЕ** DbšZ] Dmr(F) -оже; M -оѣмже, Iv -оѣмже.
25. **И Ѱ ТОЛИ** Dbš] Iv Ø Ѱ толи, Dmr(F) Ø Ѱ толѣ, M Ø отъ того, Z Ø оѣъ (*sic*) того.



**ПИЛАТЪ ИСКАШЕ ПЪВНА ВРЪМЕ** (*sic*, for GenSg **врѣмени**)] Dbš **искаше** · |  
**ПОДОБНА ВѢМЕНЕ** · **ПИЛАТЪ**, ZMDmr **пила|тъ** **искаше** Ø Ø, Iv **искаше** **ПИЛАТЪ**  
 Ø Ø.

26. **НАПОУСТИТИ**] DbšZMDmr + и, Iv + ѣго.

**ЖИДОВЕ ЖЕ** Dmr(F)Z] Dbš **и** **ЖИДОВЕ ЖЕ**, MIv **ЮДЕН ЖЕ**.

f. 168v

1 аще сего поустеши нѣси дроугъ кесаревы ·  
 2 вьсь иже творить сѧ црѣ · противлѣтъ  
 {чѣи кѣрѣ} 3 сѧ црѣю · <sup>13</sup> Пилать же слышавъ то слово ·  
 4 изведе вьнь ісѧ · и сѣде на сѧдици <...> нари-  
 5 ца кмѣмъ литростратъ · кверенскы же  
 6 гольготѧ · <sup>14</sup> Бѣ же пѧкъ паскы · и ѡѣ бѣ  
 рѣд · 7 ·ѣ · гла жидовомъ · Се црѣ вашъ · <sup>15</sup> ѡни же  
 8 възъпиша възми пропни · Гла имъ  
 рѣе 9 пилать црѣ ли вашего пропни · Ѱвѣ-  
 10 цаша старѣишини жрьчѣскы · не има-  
 рѣе 11 мы црѣ тькмо кесарѣ · <sup>16</sup> Тыгѧ прѣдѧ и-  
 рѣз 12 мь юго да и пропнѧтъ {кѣо} Ѱни же пок-  
 13 мше ведоша ісѧ · <sup>17</sup> самъ сы неси крѣтъ · изы-  
 14 де на мѣсто нарицаемоу краиневу ·  
 рѣи 15 иже глѣтъ сѧ кверенскы гольгофа ·  
 16 <sup>18</sup> Иже пропаша съ нимъ ·ѣ · развоинника ·  
 17 кдиноу ѡ десноу а дроугого Ѱ шоуѧ ·  
 рѣѣ 18 по сѣѣ же ісѧ · <sup>19</sup> Написа же дѣщица пилатъ ·  
 19 и положи на крѣтъ · бѣ же написа-  
 ѣ 20 но ісѣ назарѣнинъ · црѣ юденскыи ·  
 21 <sup>20</sup> Сиа дѣщица мнозы четоша Ѱ жидо-  
 22 вь · зане близъ бѣ мѣѣ гра · идеже пропаша ісѧ ·  
 23 и бѣ написано кверенскы · и грѣчкы ·  
 24 и рѣмьскы {прѣѣ} црѣ жидовскы · <sup>21</sup> и глахѧ  
 25 пилатовы старѣишини жрьчѣѣи ·  
 26 не пиши црѣ жидовскы · <...> <sup>22</sup> Ѱвѣца пилать ·

1. **КЕСАРЕВИ** (for MascDatSg) ZIv -еви] Dbš -евъ, MDmr(F) -ови.
2. **ВЪСЬ** DbšIv весъ] ZM въ|сѣкъ, Dmr(F) вса|къ.  
**ТВОРИТЬ СѦ** Dbš] ZMDmr(F<sup>ce</sup>)Iv сѦ творить.
- 2-3. **ПРОТИВЛѢКЪ | СѦ** Dbš] ZMDmr(F)Iv противить сѦ.
3. **ЦР̑Ю** Dbš] ZIv кѣсаревѣ, MDmr(F) кесаровѣ.  
**ТО СЛОВО** Dbš] M, Dmr (F) та сло|веса, Iv словеса снѧ.
4. **СѢДЕ** ZMDmrIv] Dbš сѣдѧ.
5. **<...>** Dbš] ZMDmr(F)Iv на мѣ|стѣ.  
**ЛИТРОСТРАТЬ**] Dbš литостра|та, Z литостра|тж, M литостротѣ, Dmr(F) лиѡстрато, Iv лиѡстрѧт(ъ) (ъ erased and emended to ѡ by a later hand).
6. **ГОЛЪГОТА** Dmr(F) FemNomSg голъгота, Dbš голгота] Z гавѧѧта, M гавѧѧта, Iv гавѧѧѧ.  
**ПѢКЪ** DbšDmr(F)Iv(пѧт(ѡ)къ, with ѡ erased and emended to ѧ by a later hand)] ZM параскевъѧи (see Moszyński 1961:96).  
**ПАСКЪ** Dbš] ZMIv пасцѣ, Dmr(F) па<sup>c</sup>|сцѣ (*sic*).
- 6-7. **И ЧѢ ВѢ | .Ѣ .]** Dbš Ø чѣсъ же вѣ ше|стѣй, Iv Ø чѣсъ вѣ ѡко шестѣи, M Ø година вѣ ѣко ше|стаѧ, Z Ø година вѣ ѣко третѣѣ, Dmr(F) Ø часъ же вѣ ѣко трети.
7. **ГЛѧ** Dbš] ZMDmr(F)Iv и глѧ.  
**ЖИДОВОМЪ** Dbš] Dmr(F) жидѡ|мѣ, MIv иудеѡмѣ, Z ѡмѣ.
8. **ВЪЗЪПИША** Dbš] ZMDmr(F)Iv въ|пиѣхж.  
**ВЪЗМИ** Dbš] ZMDmr(F)Iv възъми възъми.  
**ПРОПНИ** Dmr(F)] Dbš ѡ пропѧ, ZM пропѧни ѡ, Iv распни распни.
9. **ПРОПНА** DbšZMDmr(F) -нж] Iv распнж.

10. **старѣишини жрьчѣскы** DbšDmr(F)] ZMIv архіерей.
- 10-11. **има|мы** Dmr(F)Iv] DbšZM ймамъ.
11. **црѣ** DbšZMDmr(F црѣ)] Iv ца|рѣ (ѣ erased and emended to а by a later hand).
- тъкмѡ** DbšIv (cf. Conev 1906 ed. тѣк-), ZM тѣкмѡ] Dmr(F) тѣткмѡ (*sic*).
- кесарѣ** DbšZ] MDmrIv -ра.
- Тѣга** Dbš тогда] ZIv То|гда же, MDmr(F) тѣгда же.
- 11-12. **прѣдѣ и|мъ кго** Dbš] Z і прѣдасть імъ, M прѣдасть і имъ, Dmr(F) прѣдасть его имъ, Iv імъ прѣ|дасть Ø.
12. **пропнѣтъ** DbšZMDmr(F)] Iv распнѣтъ.
- 12-13. **поклѣше ведошѣ ісѣа** Dbš] M поемъше | ісѣа вѣсѣ, Dmr(F) поемъше ісѣа и ве|доше и, Z поемъ|ше і вѣсѣ, Iv поемше | ісѣа, ведошѣ іго на сѣдище.
13. **самъ сы неси крѣтъ** Dmr(F) Refl Dat си] DbšZM(несы) и самъ си несѣій крѣстѣ, Iv и несѣи | себѣ крѣтъ.
- 13-14. **изы|де** DmrMIv] Dbš и изы|де, Z ізиде же.
14. **на мѣсто нарицаемоѣ кранинево** (*sic*, for (ZM) кранинево)] Dbš на мѣсто нарица|емоѣ · кранинево, ZM(нарицаемоѣ) въ нарица|моѣ (*sic*) кранинево мѣсто, Dmr(F)Iv(кранинево) въ нарицаемоѣ кранинево мѣсто.
15. **иже**] DbšZMDmr(F)Iv еже.
16. **Иже пропѣшѣ**] DbšDmr(F идѣ|же) ідеже пропѣшѣ и, M ідеже и пропѣсѣ, Z іде і пропѣсѣ, Iv ідеже распѣшѣ іго.
- съ нимъ · ѿ · разбойника**] Dbš и съ ни|мъ два разбойника, ZMDmr(F)Iv і съ | нимъ іна дѣва.
17. **единого ѿ десноѣ** (for FemSgAcc (ZM) деснѣжѣ) **а другоѣго ѿ шоуѣ** (ambiguously-shaped ѣ in both десноѣ and шоуѣ may be intended as ж)] Dbš единого ѿ де|снѣжѣ · а другоѣго ѿ шоуѣжѣ, ZMIv сѣдоу і ѿ|вѣдоу · по срѣдѣ же ісѣа, Dmr(F) соудѣ | и соудѣ · по срѣдѣ же ісѣа, original Dmr hand resuming on the next folio with <||рѣдѣ же ісѣа>.

18. **дѣщица** (ambiguously-shaped ѧ possibly intended as ж) Dbš дѣсциѣ Z  
і титѣлъ, М и титѣла, Dmr и титѣж (retraced by F as -лю), Iv Ø титѣж.
19. **и положи** DbšMDmrIv] Z і положи і.
20. **назарѣнинъ**] DbšDmr назарѣнинъ, ZM назарѣ, Iv назорен.  
**юденскы** ZM іюдѣискъ, Dmr иудеискъ, Iv іоудѣискы] Dbš жидовѣскы  
(cf. Cug жидо|въ, ll. 21-22 above, and жидовѣскы, l. 24 below).
21. **Сѧ дѣщица**] Dbš сѣж же дѣсциѣ, ZM сего же титѣла, Dmr сего же  
титѣ<і?> (cf. Velčeva 1975 ed. <ж>; corrected by F to ѣ, then re-erased and  
replaced by another hand with оу), Iv сѣж же титѣж.  
**четоша**] DbšDmrIv чѣтошѣ, Z чиша, М чисѣ.
- 21-22. **жидо|въ** Dbš] ZMDmrIv іюдѣ, DmrIv иудей.
22. **зане близъ въ** Dbš] ZMDmr ѣко | близъ въ, Iv ѣко близъ Ø.  
**мѣѣ**: original superscript, inserted directly above въ.  
**пропашѣ** DbšZ] М пропѣсѣ, DmrIv распѣшѣ.
23. **написано** DbšMIvZ(написано)] Dmr писано.
- 23-24. **и грѣчкы · | и рѣмьскы** Dbš и грѣчѣскы і (original correction from и;  
cf. Conev 1906 ed. и) р<о>оуѣмѣ|скый] Z і грѣчѣскы · ла|тинѣскы, М Ø  
грѣчѣскы и ла|тинѣскы, Dmr Ø <елинѣскы> | и <грѣчѣскы> (changed by F to  
грѣчѣски | (и) латинѣски), Iv и рѣ|мьскы и ѣленскы.
24. **{прѣѣ}**: original superscript, inserted directly over рѣмьскы.  
**црѣ жидовѣскы** Dbš] ZMDmrIv om.
25. **пилатовы** (for MascDatSg (ZM) пилатови) DbšZM -ови] DmrIv  
пилатоу.  
**старѣшини жрѣчѣѣи** Dbš] ZMIvDmr(иудеистини) ѣрхирей іюдѣисци  
(for ѣ, see Moszyński 1961:96).
26. **не пиши**: beginning here, the Dbš text through the end of this excerpt has  
been written by scribe 2.

црѣ ZMIv] Dmr црю, Dbš(2) om.

жидовьскы Dbš(2) -вьскъ] ZM 'юдѣискъ, DmrIv иѹдѣискыйи.

<...> Z] Dbš(2) нь пѣко|же самъ рече: црѣ ѣсжмъ жидовъскъ, MDmr(F)  
 нь ѣко самъ рече. црѣ ѣсмъ иѹдѣискъ, Dmr <нѣ снѣ рече. црѣ ѣсмъ |  
 иѹдѣискъ>, Iv нж пѣко самъ рѣ црѣ ѣсмъ іоѹдѣ|искыи.

f. 169r

1 кже писахъ писахъ . <sup>23</sup> Воины же пропеньше с̄а  
 2 іса . възаша рызы кго . и створиша чети-  
 3 ри части . комоужо воиноу часть . и в ко-  
 4 тыга кго меташа жрабыа . бѣ же ко-  
 5 тига невшивена . нъ съ врѣхоу истъкана .  
 6 <sup>24</sup> и рекоша къ себѣ не прѣдерѣмъ ѿ . нъ ме-  
 7 щамъ жрѣвы в на . комоу бадеть да съ-  
 8 бѣтъ сѧ книги глѣщаѧ . раздѣлиша  
 9 себѣ ризы моѧ . и в котига кго меташа  
 {ѣи} 10 жра<ж?>быа <...> {еѣе ѿ іѡ вѣомѧ .} <sup>25</sup> Гтоѧ же  
 11 ѿ крѣа іѣва . мати кго и сестра мѣре кго .  
 12 мариа клеѡпова и мариа магдалини .  
 13 <sup>26</sup> ісѣ же видѣ мѣре стоѧща . и ѡченика к-  
 14 гоже любѣше ісѣ . глѧ мѣри жено се снѣ  
 15 твои . <sup>27</sup> по томъ глѧ ѡченикоу сѣ мати твоѧ .  
 16 ѿ того днѣ] поѧтъ оѡченикъ въ своѧ сы .  
 17 <sup>28</sup> По семь вѣди ісѣ . іако въсѧ юже съврѣшиша  
 18 сѧ в немъ . {прѣѣ} да събѣдѣтъ сѧ писаниѧ .  
 19 И глѧ жажѧ . <sup>29</sup> съсѧдѣ же стоѧше пѧнь ѡцѣ-  
 20 та . <...> и въ трѣсть вѣньзѣши . и придѣша къ  
 {ѣи} 21 ѡстѡмъ кго . <sup>30</sup> Югѧ приѧтъ ѡцѣтъ ісѣ . с̄д  
 22 рѣ съврѣши сѧ юже въсѧ . и прѣклонѣ глаѡѧ  
 23 и прѣдѧ дѣхѣ . <{ \_ \_ \_ }> <sup>31</sup> Жидѡѣ же въпросиша пи- с̄е  
 24 лѧта . да не ѡстанѧтъ тѣлѣса на крѣѣ  
 25 въ сѣтѧ . бѣ бо великъ днѣ тоѧ саѡботы .  
 26 мѡиша да прѣѡиѧтъ голѣни ихъ и възмѧ .

1. **пропѣшьє]** Dbš(2) пропѣшьий, Z егда про|паша, M егда пропаша, DmrIv(ѣгда) едѣга ра|спашж (retraced by F to едѣга ра|спешє).
2. **възаша** DmrIv] Dbš(2) ѿ възашж, Z приаша, M приаша.  
**рызъ** Dbš(2)] ZDmrIv ризы, M зы (*sic*).
- 2-3. **чети|ри** Dbš(2)ZMDmr чѣтырє] Iv чаты|ри.
3. **комоуѣ** Dbš(2)ZM] Dmr комоу|ждеже, Iv коемоуѣдо.
- 3-4. **и ѿ ко|тыга кго** Dbš(2)] ZMDmrIv 'i | хитонъ Ø (Dmr erased and emended by F to и ѿ одежа).
4. **меташа жравыа** (for OCS жрѣвѣа) Dbš(2) жрѣ-] ZMDmrIv om.
- 4-5. **ко|тига невшивена]** Dbš(2) котѣга ѣго несьшывена, ZMDmr хитонъ нешь|венъ (Dmr erased and emended by F to ѿдежа нешьвена).
5. **нъ** Dbš(2)Iv нж] Z ѿ, MDmr om.  
**съ врьхоу** Dbš(2)ZMDmr(F)] Iv съ выше, Dmr <отъгорѣ> (erased and emended by F).  
**истъкана** Dbš(2)] Iv ѿстѣканъ, ZM ѿстѣканъ | въсь, Dmr Ø <весь> (erased and emended by F to истъка<sup>на</sup>).
6. **и рекоша къ севѣ** Dbš(2)] Iv Ø рекошж же ꙗкъ севѣ, ZM Ø рѣша же къ севѣ, Dmr Ø рѣшж (emended by F to реко<sup>ше</sup>) же въ севѣ.  
**не прѣдерѣмъ а** Dbš(2)] не прѣдерѣмъ ѣж, ZMIv не прѣ|дерѣмъ его, Dmr не разьдерѣмъ его (emended by F to не прѣрѣмъ ек).  
**нъ** ZMDmr(F)] Dbš(2)Iv нж, Dmr да.
- 6-7. **ме|щамъ** (for 1PPI Imper OCS мециамъ) Dbš(2)Iv -щамъ] ZM метѣмъ, Dmr <мецимъ> (visible under ultraviolet analysis; erased and retraced by F).
7. **жрѣвы]** Dbš(2)ZMDmr(F)Iv жрѣвѣа; original Dmr is erased and illegible.  
**ѿ нъ** (а is an original correction, possibly of е) Dbš(2) ѿ н|ей, Z ѿ нъ, M om., Dmr <ѿ сѣмъ> (erased and emended by F to ѿ нѣ), Iv ѿ немъ.





**своа сы:** for (ZM) **своѣ си.**

17. **По семъ** BanDbš(2)ZMDmr] Iv + же.

**вѣди:** for MascNomSg PresAct Part (ZM) **вѣды.**

**вѣса:** for NeutNomPl (M) **вѣсѣ (Z вѣсѣ).**

- 17-18. **юже съврѣшиша | са** BanDbš(2)ZMDmr] Iv Ø **съврѣ|ши са.**

18. {**прѣ**} Ban {**прѣ крѣ**}.

**да съвадаѣт са писаниа** Dbš(2)] Ban да съвадаѣт са писанаа,  
ZM(кѣгы, sic)Dmr да съвадаѣтъ са | кѣнѣгы, Iv да съвадаѣт са писаніе.

19. **и глѣ** BanDbš(2)] ZMDmrIv Ø **гѣ.**

**съсѣдаѣ** ZMIvDmr **съ|сѣда<\_>** (for missing ѣ, see Moszyński 1961:96)]  
Ban **съсѣдаѣ.**

- 19-20. **пльнѣ ѡцѣ|та** BanDbš(2)ZMIv] Dmr **ѡцѣта пльнѣ.**

20. <...> Ban] Dbš(2) и **наплѣнѣше гж|бж ѡцѣта**, Dmr и **наплѣни|шж гжбж ѡцѣта**, ZIv(наплѣнише) **гжбж же наплѣнѣше ѡцѣ(та)**, M **они же исплѣнѣше гжбж ѡцѣта.**

**и въ трѣсть** Ban] Dbš(2)Dmr(трѣстѣ) и **на трѣсть**, Iv Ø **на трѣсть**,  
ZM Ø **на всѡпѣ.**

**вънѣзѣши**] BanDbš(2)Iv **вънѣзѣ|ше**, ZMDmr **вънѣзѣше.**

**и приѣшѣ** Ban] Dbš(2)ZMDmr Ø **приѣшѣ**, Iv Ø **приѣ<а>шѣ** (a  
erased and corrected by a later hand to ѣ).

- 20-21. **къ | ѡстоѣ кго** BanDbš(2)ZMIv] Dmr **ѡмоу кѣ ѡѡстоѣ.**

21. {**ѡи**} Ban {**ѡти· крѣоу·**} appears in the middle of verse 22, immediately  
following **рѣ съврѣшишѣ са юже вѣсѣ.**

**юѣ** Dbš(2)] BanZMIv **юѣга же**, Dmr и **ѣко|же.**

**приѣтъ ѡцѣтъ** BanDbš(2)Z(ѡцѣтъ)Iv] M **приѣтъ ѡцѣта**, Dmr **приѣ ѡцѣтъ.**

- 21-22. **ісѣ | рѣ** BanDbš(2)ZMIv] Dmr рече ісѣ.
22. **свърши** ZM свърши] BanDbš(2)DmrIv свършишж.  
**юже вьса** BanDbš(2) NeutNomPl вьсѣ] ZMDmrIv om.
23. **и прѣдѣ** BanDbš(2)] ZMIv Ø прѣдасть, Dmr Ø изьдасть (emended by H to прѣда).  
 <{ \_ \_ ѣ }>] Ban om.  
**жидове** BanDbš(2)] Z ѹдѣ, MDmrIv ѹден.
- 23-24. **въпросиша пи|лата** BanDbš(2)] ZMDmrIv om.
- 24-25. **да не встанѣтъ тѣлеса на крѣѣ | въ сѣта** BanDbš(2)(om. на)] Iv + понеже пѣтокъ вѣше, Dmr да не вѣдѣтъ на крѣстѣ тѣ|леса вѣ сѣботж· <понеже параскеѹтѣ (or possibly -нѣ (sic))·> (rewritten by H as понеже пѣтъкъ вѣ|да не встанѹтъ телеса на крѣ|стѣ въ соѣботѣ), ZM понеже параскеѣѣи вѣ·| да не останѣтъ на крѣстѣ тѣ|леса вѣ сѣботж.
25. **великъ** Ban (-кы)Dbš(2)M] Z велѣи, Dmr велиї, Iv велен.
26. **мѣиша** BanDbš(2)] ZMIv моли|ша пилата, Dmr <вѣпроси||ша пилата (H has erased and emended this to моли||ше).  
**да прѣвнѣтъ голѣни ихъ** ZMIvBan(ї (sic) for ихъ)] Dbš(2) и да прѣвнѣ<sup>м</sup> ихъ голѣни, Dmr да прѣвнѣжѣ <имѣ>| голѣни (H has erased <имѣ> and inserted ихъ after голѣни).  
**и възмѣ** (for 3PPIPres (ZM) възъмѣтъ) Dmr (возѣмѣтъ)] Ban и възъмѣтъ ж, Dbš(2)ZMIv и възмѣтъ ѹ.

f. 169v

1      понеже ꙗко бѣ . <sup>32</sup> Придоша же воини . прѣво-  
 2      моу прѣбывша голѣни . и дроугомоу про-  
 3      патомоу съ нимъ . <sup>33</sup> на іса же пришедъша .  
 4      тако видѣвши юже оумерьша . не прѣби-  
 5      ша кмоу голѣни . <sup>34</sup> нъ кдинъ ѿ воинъ ко-  
 6      пикъ ребра кмоу проводе . изыде кръ-  
 7      въ и вода . <sup>35</sup> и выдѣи свѣтельствова . и-  
 8      стино ксть свѣтельство кго . <...> <sup>36</sup> <...> нъ да съ-  
 9      бадеть сѧ писанок . Кость не съкроуши-  
 10      ть сѧ ѿ него . <sup>37</sup> и пакы дроугок писаник  
 11      глеть . възрѣть на негоже проведоша :

1. **понеже ꙗко въ** Ban ꙗтъкъ, Dbš(2) ꙗтокъ] ZMDmrIv have this phrase earlier in the verse (cf. note to f. 169r, ll. 24-25).  
**Придоша** BanDbš(2)DmrIv] ZM **придѣ**.
- 1-2. **прѣво|моу** BanDbš(2)] ZM ꙗ прѣвоу|моу, DmrIv ꙗ прѣвоу|оу|моу же.
- 2-3. **про|ꙗтомоу**] BanDbš(2)ZM] Dmr **распа|тѣоу|моу**, Iv **расꙗтомоу**.
3. **пришедѣша**] BanDbš(2)ZMIv **пришѣше**, Dmr **при|шетѣше**.
4. **ꙗко** BanZMDmrIv] Dbš(2) и ꙗко. **видѣвши**] BanDbš(2)ZMDmrIv **видѣшѣ** ꙗ.  
**юже** BanDbš(2)ZMIv] Dmr om.  
**оумерѣша** BanDmrIv MascSgAnimAcc -ша] Dbš(2) оу|мерѣшѣ, ZM оумерѣшѣ.
5. **не** Dbš(2)ZMDmrIv] Ban ꙗ не.  
**голѣни** BanIv] Dbš(2)ZMDmr -ниѣ.  
**нѣ** BanZMDmr] Dbš(2)Iv нѣ.
6. **ребра ꙗмоу** BanIv] ZMDmr **емоу** | **ребра**, Dbš(2) **емоу** | **ребра емоу** (*sic*).  
**изыде** Dbš(2) (cf. Conev 1906 ed. и изыде)] Ban ꙗ изыде, ZM ꙗ изыде  
авиѣ, DmrIv ꙗ авиѣ изыде.
7. **и видѣи** (for MascNomSg PresActPartDef (ZM) **видѣи**) **свѣдѣтельствѣ**] Ban ꙗ видѣѣ свѣдѣтельствѣ, M ꙗ видѣѣ и свѣдѣтельствѣ, DmrIv ꙗ видѣѣ свѣдѣтельствѣ, Dbš(2) и видѣ свѣдѣтельство (cf. Conev 1906 ed. свѣдѣтельство) ꙗго ꙗстинѣ (homoeoteleuton, anticipating the next clause). This sentence is missing from Z and has been added in Cyrillic by a later hand (и видѣѣ свѣдѣтельствѣ).
- 7-8. **и|стино** Dbš(2)] BanZMDmrIv ꙗ истинно.
8. **ꙗко**] Ban has the instruction {ꙗко ꙗкоу} immediately following.  
⟨...⟩<sup>36</sup> ⟨...⟩ BanDbš] ZMDmrIv ꙗ тѣ | вѣстѣ ꙗко ꙗстинѣ глѣтъ · да ꙗ вѣ  
(M да Ø вѣ) вѣрѣ ꙗмете. <sup>36</sup> вѣ|ша во (Dmr **вѣ|шѣ** же) си (Iv **си**).

нѣ Ban] Dbš(2)ZMDrmIv om.

8-9. **ДА СѢ|ВѢДЕТЬ СѦ ПИСАНОК** Ban] Dbš(2) **ДА СѢБЖДЕТ СѦ ПИСАНОЕ**, ZDmrIv  
**ДА СѢБЖДЖТЬ СѦ КЪ|НИГЫ**, M **ДА СѢБЖ|ДЖТЬ Ø КЪНИГЫ**.

9-10. **СѢКРОУШИ|ТЬ** BanDbš(2)ZDmrIv] M **СѢКРОУТЬ** (*sic*).

10. **Ѡ** BanDbš(2)ZDmrIv] M om.

10-11. **ДРОУГОК ПИСАНИК | ГЛѢТЬ** BanDbš(2)Iv] ZMDmr **ДРОУГЫ|Ѧ КЪНИГЫ**  
**ГЛѢЖТЬ**.

11. **НА НЕГОЖЕ ] Z НА НЕГО ЙЖЕ**, BanDbš(2)MIv **НА НѢ КГОЖЕ**, Dmr **НА НѢ ЙЖЕ**.

**ПРОВОДОША** BanDbš(2)Iv] ZM **пробаса, пробаса**, Dmr **ѡ пр(о?в?ж)** (erased  
 and emended by H to (н)робо|доше). Ban adds {Ѡ} here.

## References

Altbauer 1973. M. Altbauer, *Dobromirovo evangelie: Kirilski spomenik od XII vek, t. I*, Skopje: Makedonska Akademija na Naukite i Umetnosti.

Cleminson 1988. R. Cleminson (comp.), *The Anne Pennington Catalogue: A Union Catalogue of Cyrillic Manuscripts in British and Irish Collections*, London: SEES.

Conev 1906. B. Conev, *Dobrejšovo četveroevangele: Srednobŭlgarski pametnik ot XIII v. (Bŭlgarski starini t. 1)*.

\_\_\_\_\_. 1923. B. Conev, "Knžovni starini ot Elena", *Godišnik na Sofijskija universitet. Istoriko-filologičeski fakultet* 19(7):1-33.

Dimitrova 1994. E. Dimitrova, *The Gospels of Tsar Ivan Alexander*, London: British Library.

Djourouva & Dujčev 1978. A. Djourouva and I. Dujčev, *Slavonic Manuscripts from the*

*British Museum and Library*, London: British Museum 1978 (A. Džurova and I. Dujčev, *Slavjanski rükopisi ot Britanskija Muzej i Biblioteka*, Sofia 1977).

Džurova 1981. A. Džurova, *Xiljada godini bŭlgarska rŭkopisna kniga: Ornament i miniatjura*, Sofia: "Septembri".

Dogramadžieva & Rajkov 1981. E. Dogramadžieva and B. Rajkov, *Baniško evangelie*, Sofia: BAN.

Jagić 1879. V. Jagić, *Quattuor evangeliorum Codex glagoliticus olim Zographensis nunc Petropolitanus*, Berlin (photographic reprint, Graz: Akademische Druck- u. Verlagsanstalt 1954).

\_\_\_\_\_. 1883. V. Jagić, *Quattuor evangeliorum versionis palaeoslavenicae Codex Marianus glagoliticus* Berlin (photographic reprint, Graz: Akademische Druck- u. Verlagsanstalt 1960).

Kossek 1988. N. Kossek, "K voprosu o tekstologii kirillo-mefodievschix perevodov", *Voprosy jazykoznanija* 2:101-109.

Lunt 1984. H. G. Lunt, "On Editing Early Slavic Manuscripts: The Case of the Codex Suprasliensis, the Mstislav Gospel, and the Banica Gospel", *International Journal of Slavic Linguistics and Poetics* 30:7-76.

Momčilov 1865. I. Momčilov, *Sbornik ot obrazci za izučavaneto na starobŭlgarskija ezik po sičkoto mu razvitie*, Vienna.

Moszyński 1961. L. Moszyński, *Ze studiów nad rękopisem Kodeksu Zografskiego*, Wrocław: PAN.

Vakareliyska 1993. C. Vakareliyska, "A Preliminary Comparison of the Curzon and Banica Gospels", *Oxford Slavonic Papers* xxvi:1-39 (1993).

\_\_\_\_\_, forthcoming. C. Vakareliyska, *The Curzon Gospel (W. Bulgaria, c. 1354): Implications for the Medieval Slavic Gospel Tradition and the Development of the Bulgarian Language* (tentative title, monograph).

Velčeva 1975. B. Velčeva, *Dobromirovo evangelié: Bŭlgarski pametnik ot načaloto na XII vek*, Sofia: BAN.

Živkova 1980. L. Živkova, *Četveroevangeliéto na tsar Ivan Aleksandŭr*, Sofia: Nauka i Izkustvo.